Main Ridas

MAIN RIDAS

KARO TAKAS

Vilnius, 1991

Antrasis leidimas
Pirmasis leidimas - Kaunas, 1921.
Vertė Kazys Puida

Main Ridas. Karo takas. Leidžia APL "Vaivorykštė
Užs. Nr. 2383 SL 998. Tiražas 34 tūkst. Kaina 3,80 rb.
Spausdino "Ryto" spaustuvė

I. Kaimas Meksikos pasienyje

Ant Bravo del Norte upės kranto yra mažas Meksikos kaimas su trimis mūrinėmis trobomis: originalia senoviška maurų italų stiliaus bažnyčia, kunigo ir teisėjo namais. Tos trobos sustatytos iš trijų šalių didelės keturkampės aikštės, kurios ketvirtoje šalyje stovi susitelkusios sankrovos ir bėdžių bakūžės. Tos trobos statytos iš didelių, nedegtų plytų, kai kurios jų pabaltintos, bet dauguma purvinai rusvos varsos. Namų durys sunkios, storos kaip kalėjimų, o langai be rėmų ir stiklų, išpinti geležimis, kad gyventojai galėtų apsisaugoti nuo vagių.

Nuo aikštės eina siauri, dulkėti, negrįsti skersgatviai. Kaimo pakraščiuose yra kur ne kur daug gražesnių trobesių, statytų iš jukos medžio, kurio šakos atstoja sijas, o lapai - stogą. Tuose kloniuose gyvena vargšai padieniai darbininkai - pavergtos tautos naujoji karta. Visos kaimo trobos dengtos plokščiais stogais, ant kurių gėlių mėgėjai įsitaiso kabančius sodus. Malonu ilsėtis čia vėsų vakarą, žiūrint į tai, kas vyksta gatvėje...

Stovėdamas ant aukščiausio visame kaime teisėjo namų stogo, grožėjausi turiningais atogrąžų augmenų vaizdais. Aplink plytėjo kaktusai, jukos, agavos; kaimas stovėjo vidury kukurūzais liūliuojančių laukų, už kurių augo akacijos, mimozos ir kiti medžiai. Tas kaimas išsidėstęs arti miško todėl, kad jo gyventojai žemės nedirba, o auginasi gyvulių bandas. Jie gano miško aikštėse andalūzų arklius ir ispanų raguočius. Bravo-del-Norte krantai ne kartą yra matę Amerikos tyrų gyventojų susirėmimus su šviesiaveidžiais ispanais. Tokių susirėmimų pasitaiko ir dabar, todėl vietos gyventojai apsigyvena miestuose

arba kaimuose. Atskirų namų visai nematyti; visi jie sutelkti į krūvą. Tiesa, dar yra dvarų, bet jie aukštomis
sienomis aptverti ir daugiau panašūs į tvirtoves.

Bet grįžkime atgal. Nuo kaimo į vakarus matosi upės vingis, kuris apibėga kalnelį; ant kalnelio stovi baltos dvaro sienos. Namų architektūra byloja apie grožio ir estetikos nuovoką. Už sienos gražiai žaliuoja atogrąžų augmenys. Gražusis reginys viliote viliojo prie tų sienų...

Staiga rago gaudimas nutraukė mano svajas, ir aš, pažiūrėjęs į aikštę, pamačiau nepaprastą sujudimą.

Aikštės viduryje, prie šulinio, vaikštinėjo žmonių būriai. Pasieniais pasalomis slinko kažkoks žmogus, piktai, bet ir bailiai dairydamasis. Priėjęs prie vienos bakūžės jis greitai ir lyg nudžiugęs spruko į duris.

Tai vienur, tai kitur matosi maži būreliai žmonių, apsitaisiusių tokiais pat rūbais kaip ir ką tik pasislėpęs žmogus, - dryžais apsiaustais ir lakuotomis skrybėlėmis. Jų akyse atsispindi lygiai toks pat neramumas. Kalbasi jie pašnabždomis ir neskerėčiuodami rankų, nors iš prigimties yra visai kitokio būdo. Moterys daugiausia sėdi namuose, tiktai bėdinos indėnės susispietusios aikštėje. Tai pardavėjos. Jų prekės išdėstytos ant patiestų žemėje plonų palmių lapų pinučių, kitas lapas, tartum skėtis, dengia pardavėją ir prekes nuo kaitrių saulės spindulių.

Tos moterys ir jų rūbai primena čigones, jos laisvai erzeliuoja ir siūlo pirkėjams vaisius.

Protarpiais aikšte eina jaunos gražios mergaitės ryškių spalvų trumpais sijonais, išsiuvinėtais marškiniais be rankovių ir mažomis atlasinėmis kurpaitėmis. Jų veidai daug ramesni nei vyrų. Jos kartais net nusišypso ir atsiliepia į šlykščius juokavimus, pasakytus nežinoma kalba žmonių, stovinčių prie šulinio. Meksikos moterys ne tik drąsios, bet ir malonios, garsėja savo gražumu.

Bet kas yra tie keisti nepažįstami žmonės prie šulinio?

Savo išore jie labai skiriasi vienas nuo kito, tačiau visi apsiginklavę šautuvais, peiliais ir pistoletais. Jų rūbai labai įvairūs. Iš visa ko matyti, kad šie žmonės -iš viso apie 80 vyrų - priklauso įvairioms rasėms. Daugelis jų kilę iš Kentukio, Tenesio, Ohajaus, Indianos ir Ilinojaus valstijų. Tai medžiotojai fermeriai nuo vakarinių Aleganų kalnų pašlaičių, valtininkai nuo Misisipės upės krantų, Arkanzaso bei Misurės tyrinėtojai, keleiviai, plantatoriai, prancūzų kreolai iš Luizianos ir t. t. Tarp jų yra ateivių iš "Didžiųjų Vakarų" miestų, škotų, anglų, prancūzų, šveicarų... Visi jie sudaro vieną Amerikos kariuomenės būrį, vadinamą "rangers". Aš esu jų vadas. Negaliu nutylėti, kad mano būrys, nors ir labai mišrus, pralenks daugelį kitų būrių savo drąsumu, galingumu ir karingumu. Daugelis šių ilgabarzdžių bei ilgaplaukių žmonių, dulkėtais veidais, panašūs į plėšikus žmogžudžius; bet jų krūtinėse plaka doros, pilnos patriotizmo širdys. Didžiausias daugumos būrio narių tikslas - kova dėl savo viengenčių nepriklausomybės, bet yra ir tokių, kurie kovoja vien keršto vedami. Pastariesiems daugiausia priklauso Techaso gyventojai, kurie negali užmiršti apgaulingo Golijado užmušimo ir Alamo giminės skerdynių. Tik aš vienas, stodamas į tą būrį, neturėjau jokio aiškaus tikslo.

Padariau tai iš dalies ieškodamas nuotykių, iš dalies gal ir garbės bei valdžios geisdamas. Neturiu nei draugų, nei šeimos, nei tėvynės (mano tautiečiai daugiau nebesudaro tautos), ir nėra mano krūtinėje jokio patriotizmo.

Mano žmonės pastatė savo arklius už šventoriaus tvoros - vienus prie medžių, kitus prie geležinių langų virbalų priraišiojo, o mano juodaplaukis puikuolis žirgas pasiliko aikštės viduryje prie šulinio.

Nebus dar nė valandos kai mes atvykome į šį kaimą, todėl ir neturime čia nė vieno pažįstamo. Mūsų armijos būrys yra pirmas, čia pasirodęs, nors karas jau kelis mėnesius vyksta abiejuose šios upės krantuose. Mes atsiųsti čia ne tiek kariauti su meksikiečiais, kiek saugoti jų nuo bendro priešo - komančų, kurie, subūrę didelę kariuomenę, išsirengė į karą. Pasakoja, tartum jie upės pradžioje griauną sodybas, žudą vyrus, grobią moteris, vaikus ir turtą. Tiesa, mes atvykom čia trokšdami nugalėti meksikiečius, bet nugalėję, turėsime juos ir apsaugoti.

II. Raitelis. Belaisvė

Man apie visa tai galvojant, pasigirdo arklio bėgimas. Persisvėręs per tvorą pamačiau nepaprastai gražų raitelį. Jis buvo juodbruvas, be ūsų ir barzdos. Nuo jo pečių ant arklio nugaros karojo nudribęs raudonas apsiaustas, o ant galvos turėjo lengvą dideliais bryliais auksu papuoštą skrybėlę. Jo arklys buvo andalūzų veislės grynakraujis.

Raitelis jojo labai greitai, bet, pamatęs mane ant stogo, nenoromis sulaikė savo arklį.

Tuo pačiu akimirksniu išbėgo sargybinis ir pareikalavo, kad raitelis sustotų. Bet tas, nepaisydamas sargybinio, paspaudė arklį pentinais ir nudūmė kitu keliu. Gerai dar, kad suskubau laiku sulaikyti sargybinį, nes jis būtų vietoje nudėjęs ir raitelį, ir arklį.

Gaila būtų užmušti tokį gražuolį - geriau gyvą paimti nelaisvėn. Vienu akimoju nušokau nuo stogo, sugriebiau savo arklio pavadžius ir pasileidau vytis raitelį. Keletas mano būrio žmonių nusekė paskui mane. Mano arklys buvo greitesnis už kitų, ir aš žinojau, kad raitelį veikiai pavysiu.

Nušokti nuo stogo ir užšokti ant arklio - užteko dviejų minučių, o dar už dviejų buvau jau laukuose vydamasis raitelį, kursai, matyt, norėjo apsukti aplink kaimą.

Iš pradžių buvau manęs, kad man pasiseks jaunuolį pavyti, bet čia pamačiau skersai kelią augančių agavų eilę. Tų augalų lapai buvo taip susipynę, kad pro juos, atrodė, nebus galima prajoti. Bet raitelis, pamatęs mane vejantis, paspaudė arklį pentinais ir įjojo į patį tankmės vidurį. Girdėjau, kaip po jo arklio kojomis braškėjo stiprūs agavos lapai. Laukti nebuvo ko, ir aš įjojau į tankmę.

Kai visas apdraskytas išjojau į lauką, pamačiau, kad atstumas tarp raitelio ir manęs sumažėjo. Toliau reikėjo joti lauku, ir jaunikaitis vėl gerokai buvo nutolęs nuo manęs. Bet štai jam kelią perkirto platus griovys. "Čia jis turės

pasukti į kairę ar į dešinę ir pateks man į rankas" - pamaniau. Bet jaunikaitis vikriai raitas peršoko vandenį, ir aš turėjau jį pasekti. Už griovio plytėjo savana, kurioje ganęsi jaučiai ir buivolai pabaidė mano arklį. Tuo tarpu jaunikaičio arklys, apsipratęs su tokiomis kliūtimis, vis tolo nuo manęs. Už savanos matėsi miškas, ir aš pabijojau, kad tankmėje pamesiu jį iš akių. Sugrįžti į kaimą be belaisvio aš neturėjau teisės, nes neleidau sargybiniui jo nušauti, o jaunasai raitelis galėjo būti šnipas.

Tos minties paskatintas, paspaudžiau arklį pentinais ir, pagaliau pavijęs raitelį, išsitraukiau pistoletą.

- Sustok! - sušukau, - kitaip - šausiu!

Raitelis tylėjo.

- Sustok! - vėl surikau, - jei ne, nušausiu tave!

Vėl tyla.

Būdamas užpakalyje, lengvai galėjau jį nušauti, bet kažkoks nujautimas sulaikė mano ranką.

Tada nutariau taikyti į arklį ir, pasinaudojęs patogesne proga, iššoviau. Arklys krito kartu su raiteliu, bet raitelis vienu akimoju pašoko ant kojų. Kai aš prijojau prie jo su pistoletu rankoje, jis stovėjo sudėjęs rankas ant krūtinės ir, ramiai žiūrėdamas man į veidą, ispaniškai prakalbo:

- Žmogau, nešauk manęs, aš - moteris!

Tas pasakymas nelabai nustebino mane, nes aš, tiesą sakant, to tikėjaus. Per pašėlusias mudviejų lenktynes aš ėmiau manyti, ar nebus tik mano vejamas šnipas - moteriškė. Iš po plevėsuojančio apsiausto buvo pasirodęs aksominis kiklikas ir mažutis raudonas batukas su pentinu. Plaukai atrodė minkšti, švelnučiai ir ne juodi, kaip indėnų, o tamsiai rusvi. To "jaunikaičio" veido bruožai iš arti buvo tokie malonūs, kokių neturi net patys gražiausi vyriškiai.

Kartoju: gražuolės žodžiai manęs nenustebino, bet jos ramumas paveikė. Liūdėdama atsiklaupė ir bučiuodama savo arklį tarė:

- Vargšas mano arklys!

- Tamsta - moteris? - paklausiau lyg nustebęs.

Bet ji nė nepažiūrėjo į mane, vien tik gailavo savo negyvo arklio.

- Tamsta - moteris? - vėl pakartojau savo klausimą, sumišęs ir nežinodamas, ką daugiau sakyti.

- Taip, senjore, aš - moteris. Ko nori iš manęs?

Tai tardama ji atsistojo, neparodydama nė mažiausios baimės. Tas netikėtas atsakymas mane prajuokino.

- Jums labai linksma, bet jūs mane nuskriaudėt, - užmušėte mano mėgiamą arklį.

Ilgai minėsiu tas akis, kuriomis ji tada pažvelgė į mane. Jose buvo visko: nuliūdimo, piktumo, pasityčiojimo, paniekos...

- Labai gailiuosi, - atsakiau,- kad aplinkybės privertė mane tai padaryti. Juk galėjo būti blogiau...

- Kas galėjo būti už tai blogiau? - paklausė ji, pertraukdama mane.

- Galėjau jus nušauti.

- Tai nebūtų buvę blogiau! - sušuko ji. - Man tas arklys buvo brangus kaip

gyvybė, kaip mano tėvas.

Ji vėl apkabino arklį, pabučiavo, užspaudė jam akis ir išdidi atsistojo prieš mane.

Nežinojau, ką daryti. Pasiūlyti pinigų būtų buvę nemandagu, ir aš sumaniau pasiūlyti vieną Amerikos didžiųjų arklių, už kuriuos turtingieji meksikiečiai dažnai moka labai didelius pinigus.

- Kaip? - išdidžiai sušuko ji, - jūs siūlote man kitą arklį! Pažiūrėkit, - ji parodė į klonį, - čia yra tūkstantis arklių, ir visi jie yra mano! Ar man arklys reikalingas?

- Taip, bet tai vietos arkliai, o aš siūlau...

- Aš nebūčiau atidavusi savo meilučio už visus jūsų arklius. Nė vienas jūsiškis arklys negalėjo prilygti jam.

- Nė vienas, sakote? - tariau, pažvelgdamas į savo arklį.

Ji irgi ilgokai žiūrėjo į mano arklį ir, nors nepasakė nė žodžio, tačiau, matyt, pastebėjo mano Moro.

- Taip, jūsų tiesa, - tarė pagaliau mergaitė, - jis tikrai gražus.

Man dingtelėjo mintis: "nejaugi ji įsigeis mano arklio"? - ir pajutau, kad jokiam tos gražuolės prašymui negalėsiu atsispirti.

Laimė, kad tuo metu prijojo mano kareiviai ir nutraukė mūsų šneką. Kareivių atvykimas suerzino ją, bet aš paliepiau žmonėms grįžti ir vėl palikau su savo belaisve.

Kada kareiviai nujojo, gražuolė paklausė manęs:

- Tai techasiečiai?

- Ne visi, - atsakiau.

- Esate jų vadas?

- Taip.

- Kapitonas?

- Kapitonas.

- Ponas kapitone, ar aš esu jūsų belaisvė?

Klausimas užklupo mane netikėtai, ir aš nežinojau, ką atsakyti.

Jei ji šnipė, tai paleidęs galėčiau turėti daug nemalonumų.

Antra vertus, laikydamas ją belaisve, galėjau mergaitę supykinti, o man to nesinorėjo; greičiau atvirkščiai, - aš norėjau išsiskirti su ja geruoju.

Taip man susirūpinus ji vėl paklausė.

- Aš jūsų belaisvė?

- Man rodos, kad aš pats esu jūsų belaisvis...

Ji pažvelgė į mane didelėmis spindinčiomis akimis ir, rodos, buvo patenkinta mano atsakymu.

- Tai tuščias mandagumas. Laisva aš ar ne? - paklausė ji stačiai.

- Patvirtinkit, - tariau, priėjęs ir rimtai žiūrėdamas į jos gražiąsias akis, - savo garbės žodžiu, kad nesat šnipė, ir būsit laisva. Man užteks jūsų garbės žodžio.

Ji ėmė juoktis.

- Aš šnipė! Kapitone, jūs juokiatės?

- Tikiuosi, kad jūs nesijuokiat! Tai jūs ne šnipė?

- Nieko panašaus! - sušuko ji, vis dar juokdamasi.

- Tai kodėl norėjot pabėgti?

- Argi jūs ne techasiečiai? Nesupykit, bet techasiečiai neturi gero vardo tarp meksikiečių.

- Bet jūs žaidėte savo gyvybe!

- Tiesa, dabar matau, kad taip buvo, bet tada aš taip negalvojau. Nemaniau, kad būryje rasis raitelis, kuris mane galėtų pavyti! Jūs vienas galėjot tai padaryti!

Abudu sumišę pažvelgėm vienas kitam į akis, ir man pasirodė, kad jos žvilgsnyje vietoj pirmiau buvusio piktumo sužibo švelnumas.

Keletą minučių abu tylėjome.

- Ar esate šnipė, ar ne, - pagaliau tariau aš, - neužlaikysiu jūsų ilgiau - esat laisva. Už tai aš atsakau.

- Ačiū, kapitone! Už jūsų kilnumą tuoj ir aš jus nuraminsiu. Skaitykite.

Ir ji padavė man suvyniotą popierių. Tai buvo vyriausiojo karo vado duotas leidimas Izolynai de Vargas laisvai jodinėti.

- Kaip matot, kapitone, - pridūrė ji šypsodamasi, - aš vis dėlto nebuvau jūsų belaisvė.

- Kam gi elgtis taip neatsargiai? Pabėgdama sužadinote įtarimą ir privertėte jus vytis. Turėdama leidimą galėjote nieko nebijoti.

- Dėl to leidimo aš tik ir bėgau! Tikrai nežinojau, kad jūs esat amerikiečiai ir bijojau, kad mano popierius nepatektų į mūsų bičiulių rankas, kurių mes bijome labiau nei priešų. Jūs labai gerai kalbate ispaniškai. Jeigu būtumėt sušukęs gimtąja kalba "sustok", aš tuojau būčiau sustojusi ir taip gal būčiau savo mylimą arklį išgelbėjus...

Ji vėl atsiklaupė ir apkabinus arklį apsiverkė.

- Vargše mano drauguži! Kiek kartų gelbėjai mane nuo pavojaus! O dabar be tavęs turėsiu sėdėti namuose, be tavęs neišdrįsiu lakstyti po prerijas. Tavo užmušėjas atėmė iš manęs sparnus!

- Mano būryje yra labai gerų arklių... - vėl pratariau.

- Nė vienas jų man nepatinka.

- Juk ne visus arklius matėte.

- Visus. Tiesą pasakius... vienas arklys man tinka. Štai jis. Gražutis.

Virptelėjau. Ji, pastebėjusi mano sumišimą, laukė atsakymo.

- Tas arklys, - sunkiai pratariau, - mano mylimiausias ir ištikimiausias draugas. Jei jo norite... jis jūsų.

- Ačiū, - ramiai atsakė ji. - Pažiūrėsim, kas jis per arklys. Paduokite laso nuo mano balno.

Iš susijaudinimo aš nebegalėjau nė kalbėti ir pradėjau neapkęsti gražuolės.

Ji gi užšokusi ant arklio nujojo prie atsiskyrusio nuo bandos buivolo, vikriai užmetė ant jo laso ir parvertė gyvulį ant žemės.

- Puikus arklys, - sušuko Izolyna, sugrįžusi pas mane, - su juo galbūt aš greitai užmiršiu senąjį savo draugą! Juk tas arklys mano?

- Taip, jei to norite, - atsakiau tokiu nuliūdusiu balsu, tarsi iš manęs norėjo geriausią draugą atimti.

- Bet aš to nenoriu, - tvirtai atsakė ji ir nusijuokė. - Numanau jūsų mintis ir vertinu pasiaukojimą. Turėkite savo arklį. Sudie.

- Ar neleisite jūsų palydėti iki namų?

- Ne, ačiū. Aš jau esu namie. Štai mano tėvo namai, - ir ji parodė į dvarą, kuriuo aš taip domėjausi.

- Atsiminkite, kapitone, kad esate mano priešas, ir aš neturiu teisės imti iš jūsų nei dovanos, nei priimti jūsų kaip svečio. Mus gali sekti. Mano Dieve, štai eina Idžura, mano pusbrolis, eikte greičiau! Sudie.

Turėjau atsisveikinti ir nujoti. Prijojęs mišką, žingeidumo skatinamas, atsisukau. Mačiau kaip Idžura piktai kalbėjo Izolynai, rodydamas kažkokį popierių. Pamatęs tai, norėjau grįžti ir sužinoti, kas atsitiko, bet Izolyna staiga nusisuko ir greitai nuėjo namo, o man reikėjo grįžti į kaimą.

III. Įsakymas parengti maisto. Don Ramonas

Tas atsitikimas taip paveikė mane, kad aš visą naktį sapnavau tai Izolynos vijimąsi, tai ūkanotą Idžuros veidą.

Rytą rago pažadintas, niekaip negalėjau sumoti, ar tas atsitikimas buvo sapnas, ar tikrovė. Stengiausi viską ramiai apsvarstyti ir rimtai imtis darbo, bet Izolynos paveikslas stovėjo prieš akis. Ji buvo ne pirmoji mano meilė, nes aš turėjau apie 30 metų, bet gerai supratau, kad esu labai įsimylėjęs. Atsiminiau, kaip greitai mudu persiskyrėm ir pamaniau, kad nėra vilties greitai pasimatyti. Reikėjo sugalvoti kokį nors planą pažinčiai su Izolyna atnaujinti. Mano, kaip priešų kariuomenės būrio vado, padėtis kėlė daug kliūčių. Atmetęs ne vieną galvoje sušvitusį sumanymą atsiminiau, kad prie mano balno liko jos laso ir nutariau pats jį nunešti Izolynai.

Tuo tarpu aikštėje pasirodė raitelis; buvo aišku, kad jis ieško manęs. Kada

su juo susitikau, jis pasakė esąs su vyriausiojo vado raštu pasiųstas. Paėmęs raštą štai ką perskaičiau:

"Vyriausioji okupacinės armijos stovykla. 1846 m. liepos mėn.

Kapitone, surinkite būrį kareivių ir nuvykite pas don Ramoną de Vargą. Ten rasite 5000 jaučių, kuriuos atvarysite Amerikos armijai ir perduosite vyriausiam karo vadui.

Vyresnysis adjutantas."

Perskaitęs tai, jau negalvojau apie laso, bet įsivaizdavau, kad drąsiai įjosiu per dvaro vartus kaip laukiamas svečias. Aš jau įsivaizdavau save besėdintį su don Ramonu de Varga prie chereso stiklo. Senis supažindins su dukterimi, pats nueis prižiūrėti kaip išvaromi gyvuliai, o mudu su Izolyna pasiliksim. O Idžura irgi bus tenai? Aš buvau visai jį pamiršęs! Tai kiek sudrumstė mano nuotaiką.

Neleisdamas veltui laiko, paliepiau 50 kareivių pasirengti išvykai.

Prieš išjodamas perskaičiau raštelį, atsiųstą kartu su įsakymu. Nuostabus daiktas! Jis buvo parašytas ispaniškai. Štai kas ten buvo rašoma:

"5000 parengsiu pagal sutartį, bet aš negaliu jų atiduoti gerumu. Jie turi būti "tarsi" prievarta atimti iš manęs, ir net kiek žiaurumo tuo atveju jūsų kareiviai galėtų parodyti. Mano piemenimis galite pasinaudoti, bet aš negaliu jiems nieko įsakyti. Jūs turite prievarta paimti iš jų jaučius.

Ramonas de Varga."

Šis raštas buvo adresuotas vyriausiam Amerikos armijos komisarui. Jo turinys, visiškai man suprantamas, niekais pavertė visas mano svajones. Kokia čia jau gali būti kalba apie draugišką pašnekesį su don Ramonu ir gražiąja jo dukterimi, jei man reikia įsiveržti į jo butą, užpulti tarnus ir pareikalauti iš šeimininko 5000 jaučių! Kokios nuomonės po to įvykio bus apie mane Izolyna!

Bet, viską gerai apgalvojus, dingtelėjo mintis: galimas dalykas, kad visa tai Izolynai žinoma ir kad man gali nepasisekti ją pamatyti.

Sugaudė ragas ir aš su 50 kareivių ir dviem leitenantais išjojau iš kaimo.

Po dvidešimties minučių prijojom don Ramono namų vartus. Jie buvo uždaryti. Uždarytos buvo ir langinės. Niekur nesimatė nė gyvos dvasios

Vienas leitenantas, priėjęs prie vartų ėmė belsti.

- Atidarykit! - sušuko jis.

Niekas neatsiliepė.

Reikėjo tris kartus visa tai pakartoti, kol pagaliau pasigirdo silpnas balsas:

- Kas ten?

- Atidarykit!

- Gerai.

- Greičiau. Mes esame dori žmonės.

Vartai atsidarė. Leitenantas puolė virpantį iš baimės sargą, sugriebė jį už apykaklės ir, patasęs už ausų, liepė pašaukti šeimininką.

- Donas sakėsi nenoris nieko matyti.

- Nenoris? Eik ir pasakyk jam, kad jis privalo mus priimti.

- Taip, - tariau ramiai, bijodamas, kad išsigandęs sargas gali ką nors pripainioti, - pasakyk savo šeimininkui, kad atjojo Amerikos karininkas svarbiu reikalu ir nori tuojau su juo pasimatyti.

Sargas nuėjo, o mes, nelaukdami jo sugrįžtant, įjojome į kiemą.

Rūmai iš kiemo pusės buvo išpuošti įvairiais pagražinimais, verandomis ir stiklo langais iki žemės. Kiemas išgrįstas plytomis. Vidury kiemo buvo fontanas, o šalia jo palinkę augo apelsinų medžiai. Iš trijų namo šonų buvo veranda, užleista uždangomis, už kurių pačios verandos ir namų langų, išeinančių į verandą, buvo nematyt. Tiktai vienoje vietoje, įeinant į verandą, uždanga buvo praskleista. Prie namų nebuvo matyti nė gyvos dvasios, tik prie tvartų slankiojo darbininkai, jaučių varovai ir darbą dirbančios moterys.

Atidžiai žvalgiausi po verandą ir stogą, ieškodamas mano slaptųjų minčių kaltininkės. Namai buvo vieno aukšto, todėl sėdėdamas balne aiškiai galėjau matyti visą stogą, papuoštą gražiausiomis gėlėmis.

Leitenantas Uitlis ir aš tylėdami sėdėjome balnuose ir laukėme sargo sugrįžtant.

Tuo tarpu darbininkai ir varovai stebėjosi nelauktais svečiais.

Netrukus sugrįžo sargas ir pasakė, kad don Ramonas greitai ateisiąs.

Iš tikrųjų po minutės viena verandos uždanga prasiskleidė, ir pamatėme augalotą senį, nustebinusį mus savo tvirtai surėstu kūnu ir trykštančia energija. Jo didelės spindinčios akys buvo pridengtos juodais, tankiais antakiais, o plaukai ant galvos - balti kaip sniegas. Apsirengęs buvo paprastai, lengvos medžiagos švarku ir plačiomis kelnėmis, perjuostomis tamsiai mėlyna juosta. Ant galvos dėvėjo brangią skrybėlę iš "guajakono" žolės; rankoje laikė rūkstantį cigarą.

Nepaisant apsimestinio rūstumo, don Ramonas buvo simpatiško ir protingo veido.

- Esate don Ramonas de Varga? - paklausiau prijojęs prie senio.

- Taip, - atsakė jis šiurkščiu balsu.

- Aš esu Amerikos armijos karininkas, - kalbėjau garsiai ir, žinoma, ispaniškai, kad darbininkai mane suprastų. - Esu atsiųstas sudaryti su jumis sutartį dėl mėsos tiekimo mūsų kariuomenei. Turiu su savim vyriausio karo vado įsakymą.

- Dabar nelaikau jaučių, kuriuos galėčiau parduoti! - nutraukė mane don Ramonas skardžiu, piktu balsu. - Ir nenoriu turėti jokių reikalų su amerikiečių armija.

- Tada, - atrėmiau, - būsiu priverstas paimti jaučius be jūsų sutikimo. Jums bus už tai užmokėta, bet aš turiu įvykdyti gautą įsakymą. Be to, jūsų varovai turi mus palydėti ir nuvaryti bandą amerikiečių stovyklon.

Daviau ženklą kareiviams, ir jie ėmė stumti nusigandusius varovus, versdami vykdyti mūsų įsakymus.

- Aš protestuoju prieš tokį plėšrumą! - sušuko don Ramonas. - Tai prieštarauja įstatymams, aš pareikalausiu jūsų vyriausybės atsiteisti!

- Tamstai bus užmokėta, - tariau nuduodamas, kad noriu jį nuraminti.

- Aš negaliu priimti užmokesčio iš plėšikų, iš...

- Prašau nusiraminti, - sušuko Uitlis, - prašau prikąsti liežuvį, nes galite netekti kai ko daugiau, nei jūsų jaučiai. Neužmirškite, su kuo kalbate.

- Techasiečiai! Plėšikai! Niekšai! - sušnypštė senis taip rimtai, kad Uitlis tikrai būtų išsitraukęs pistolėtą, jei aš nebūčiau jam tylom pasakęs keletos

žodžių.

- Kad jį kur bala, - sumurmėjo Uitlis. - O aš maniau, kad jis iš tiesų...

Paskui, atsigręžęs į ispaną, tarė:

- Nėra ko karščiuotis. Jums atsilyginsime doleriais. Bet patariu atsargiau kalbėti...

Don Ramonas, nebaigęs jo klausyti, piktai užskleidė uždangą, prataręs "sudie kapitone", bet taip tyliai, kad tik aš vienas tegalėjau jį išgirsti.

IV. RAŠTELIS

Leitenantas Uitli ir kareiviai nuėjo į tvartus. Aš pasilikau prie verandos su šešiomis metisėmis moterimis, žiūrėjusiomis į mane gana akylai ir bailiai. Maniau, kad don Ramonas vėl išeis ir pakvies mane, bet ne, tai negalimas daiktas: juk moteriškės gali mus išduoti. Sumojęs visa tai, pasukau arklį ir išjojau iš kiemo, norėdamas prisidėti prie kitų. Lauke pamačiau jaučių gaudymo laso vaizdą, bet nelabai juo stebėjaus, nes mano mintys buvo su Izolyna. Man vis rodės, kad ji iš kur nors seka mane akimis.

Mums atjojant į vidų atidaromos langinės buvo uždarytos, tad kai kurias buvo galima atidaryti. Gerai pažindamas meksikiečių butų sutvarkymą žinojau, kad rūmų kiemo pusėje yra salonai ir svečių kambariai, kaip tik tie kambariai, kur šiuo metu gali būti jų gyventojai. Apsvarstęs visa tai, rengiausi grįžti į kiemą ir smulkiau viską apžiūrėti. Staiga melodingas sidabro balsas pratarė:

- Kapitone.

Pažvelgiau į langą: nieko nematyti!

Balsas pasikartojo. Man pasirodė, kad balsas dabar sklinda nuo stogo. Pažiūrėjau aukštyn. Pro baliustradą išlindo nepaprasto gražumo rankutė ir numetė kažką baltą tiesiai man po kojomis.

- Raštelis, - išgirdau.

Vienu akimoju nušokau nuo arklio, paėmiau raštelį ir, pajojojęs kiek nuo sienos, pamačiau ant stogo Izolyną. Norėjau prabilti į ją, bet turbūt tuo pačiu metu kažkas priėjo prie jos, nes jos veidas staiga persimainė ir ji pakėlusi pirštą prie lūpų prašė tylėti.

Nežinojau, ką man daryti: joti ar dar laukti. Izolyna pasitraukė nuo baliustrados ir aš išgirdau besikalbant ją su kažkokiu vyriškiu. Gal tai buvo jos tėvas, o gal dar blogiau - anas giminaitis?...

Ryžausi išjoti iš kiemo, bet pirma norėjau perskaityti raštelį.

Jame buvo parašyta:

"Kapitone! Žinau, kad dovanosite mums mūsų nevaišingumą. Atsiminkite, ką esu vakar pasakiusi: mes labiau bijomės mūsų draugų negu priešų! Dabar mūsų namuose vieši svečias, kurio tėvas labiau bijo negu jūsų su visais jūsų plėšikais. Nepykstu už mano arklio nušovimą, bet jūs nusivežėte ir mano laso! Kapitone, nejaugi norit atimti iš manęs viską? Sudie.

Izolyna."

To raštelio viena dalis buvo man suprantama, kita gi neaiški ir spėliotina. Visai aiškus buvo man sakinys "mes labiau bijomės mūsų draugų negu priešų". Tai reiškė, kad don Ramonas de Varga buvo amerikiečių šalininkas, linkėdamas jiems pasisekimo jų karo žygiuose. Daugelis meksikiečių būtų pavadinę jį išdaviku ir, žinoma, būtų visai neteisingai pasielgę. Jis buvo patriotas plačiąja to žodžio prasme, sutikdamas, kad jo tėvynė geriau būtų valdoma svetimųjų, negu vietinių despotų, baigiančių visa ardyti.

Kito raštelio sakinio "svečias, kurio tėvas labiau bijo", - visai negalėjau suprasti. Kas buvo tas svečias? Idžura? Bet Idžura Izolynos pusbrolis! Gal čia kalbama apie ką kita. Tačiau, ko nedariau, niekaip negalėjau nusikratyti minties, kad tas baisus svečias tikrai Idžura! Iš karto pamačiau, kad Izolyna bijo jo ir įsitikinau, kad tai jis yra tas don Ramono priešas, apie kurį kalbama laiške. Kad bent ji jo nemylėtų!

V. Sena neapykanta. Rafaelis Idžura

Išjojau nesiskubindamas iš dvaro. Nors ir žinojau, kad man nepasiseks pasimatyti su Izolyna, bet vis tiek norėjau arčiau jos ilgiau pabūti. Galbūt ji išeis ant stogo ir pamos man ranka...

Kiek pajojėjęs atsisukau, tikėdamasis ją pamatyti, tačiau vietoj jos pamačiau gražų, bet žiaurų Idžuros veidą. Mūsų akys susitiko ir kiekvieno žvilgsnis tarsi sakyte sakė: aš tavo priešas. Pasijutom abudu besivaržą ir pirmą kartą artimiau susitikę ėmėm degti vienas antram neapykanta.

Iš Idžuros veido buvo matyti, kad jis yra šiurkštus ir piktas žmogus. Jo didelėse, gražiose akyse buvo kažkas gyvuliška, o jo grožį galima buvo sulyginti su jaguaro gražumu.

Supratau, kad Idžurai yra žinoma mano paslaptis ir, matydamas jo mėtomus pašaipos žvilgsnius, vos nesušukau jam užgauliais žodžiais, bet tuo pačiu metu prijojo vienas mano leitenantas ir pranešė, kad jaučiai jau atrinkti.

Pažvelgęs netikėtai į stogą, jis staiga nutraukė kalbą ir jo veidas persimainė.

- Juk tai Rafaelis Idžura! - sušuko jis piktai nusišypsojęs.

Idžura, matyt, taip pat pažino leitenantą Holingursą, nes staiga išblyško ir iš nustebimo bei baimės neįstengė nė žodžio pratarti.

- Išdavike, niekše, žmogžudy! - šaukė Holingursas, - pagaliau mes susitikom!

Tai tardamas leitenantas atkišo savo šautuvo vamzdį į Idžurą.

- Palaukite! - sušukau aš ir greitai sugriebiau leitenantą už rankos. Šūvio sulaikyti neįstengiau, bet ačiū Dievui, kulka pataikė ne į Idžuros galvą, o į akmeninę baliustradą. Kol pranyko dūmai, Idžuros ant stogo jau nebebuvo.

- Leitenante Holingursai, aš įsakau...- buvau bepradedąs.

- Kapitone Uorfildai, - pertraukė mane leitenantas, - tarnybos metu galite

man įsakyti, aš klausysiu, tačiau šiuo metu galiu veikti, kas man patinka. Bet veltui leidžiu laiką, niekšas gali pabėgti.

Nesuskubau nė jo arklio sugriebti už pavadžio, kaip Holingursas jau nujojo prie namų.

Sekiau paskui jį, bet pasivėlinau: jis jau bėgo laiptais su pistoletu rankoje. Išgirdau garsią kalbą, keiksmus, griūnančių daiktų bildesį ir pagaliau du šūvius. Tuoj po šūvių pasigirdo moteriškas klyksmas ir dejavimai, vyro priešmirtiniai šauksmai.

"Iš dviejų priešų vienas miršta", - pamaniau.

Užlipęs ant stogo, neradau ten nei Holingurso, nei Idžuros. Vėl išgirdau šūvį ir pažvelgęs apačion pamačiau du bėgančius žmones. Tai buvo Idžura ir jį besivejantis Holingursas.

Idžuros pozicija buvo patogesnė, nes leitenantas, apsikrovęs amunicija, bėgo sunkiai.

Meksikietis, matyt, stengėsi pasiekti mišką, kuriame netrukus pasislėpė; leitenantas sekė jo pėdomis.

Nujojau ir aš paskui juos, tikėdamasis, kad man pasiseks sulaikyti kraujo praliejimą, bet netrukus abudu man dingo iš akių. Klausiausi keletą minučių, norėdamas išgirsti miške šauksmus ar šūvius, bet be varovų balsų nieko nebuvo girdėti. Tai priminė man mano pareigas ir aš nujojau prie dvaro.

Ten buvo tylu. Visi buvo pasislėpę iš baimės. Nežinojau, ką daryti. Man reikėjo apie visa tai pasakyti don Ramonui, bet ką galėjau pasakyti, kad pats nieko nesupratau ir galbūt labiau už jį man reikėjo paaiškinimų. Beliko tik apleisti dvarą, tą aš ir padariau.

Šešis kareivius palikau laukti leitenanto, o su kitais grįžau į savo stovyklą.

Bjauriai nusiteikęs jojau dulkėtu keliu, karštų saulės spindulių deginamas. Buvau nepatenkintas savo vyresniojo leitenanto pasielgimu. Toks jo

poelgis buvo man visai nesuprantamas. Leitenantas Uitli irgi negalėjo man nieko paaiškinti.

Holingursas buvo keistas žmogus, - tikra priešingybė Uitliui. Uitlis buvo drąsus, juokdarys ir narsus karys, tikras "techasietis".

Holingursas buvo kilęs iš Tenesio, jis buvo dalyvavęs nepavykusioje Miro ekspedicijoje, iš kurios jį, grandinėmis surakintą, buvo nuvarę į Meksiką ir ten privertę purvuose iki pažastų dirbti giliuose gatvių grioviuose. Tuo būtų galima paaiškinti jo nelinksmą būdą ir žiaurią veido, kuriame niekada nesu matęs šypsenos, išraišką. Kalbėdavo jis mažai ir beveik tik tarnybos reikalais. Tik kartais pasilikęs vienas, jis keikdavo kažkokį nepamirštą savo priešą. Holingursas buvo žmogus, iš kurio niekas nedrįso tyčiotis, o jo narsumą ir karingumą gerai žinojo visi.

Pakeliui kalbėjomės su Uitliu apie Holingursą, stengdamiesi išsiaiškinti jo keistą pasielgimą. Kalboje aš netyčia paminėjau Rafaelio Idžuros vardą.

Uitlis staiga sustabdęs arklį sušuko:

- Idžura? Juk tai šlykštus niekšas! Holingursas turi teisę jo neapkęsti!

Mano prašomas Uitlis štai ką apie jį pasakojo.

Rafaelis Idžura yra gimęs Techase ir kitados buvo labai turtingas, bet ilgainiui pralošė visą savo turtą. Prieš Miro ekspediciją jis, kaip Techaso pilietis, prisiekė naujai valdžiai ir apsiskelbė jaunosios respublikos šalininku. Kada buvo organizuojama Miro ekspedicija, Idžura pasistengė, kad jį išrinktų tos ekspedicijos karininku. Jam pavyko įgyti visišką pasitikėjimą. Tačiau vėliau pasirodė, kad Idžura turėjęs slaptų ryšių su priešu, kuriam ir išdavė visus savo draugus.

Vakarą prieš mūšį ties Miru Idžura kažkur dingo. Techaso armijos likučiai buvo paimti į nelaisvę ir nusiųsti į Meksikos sostinę. Kaip nustebo ir įnirto belaisviai, pamatę Idžurą, vilkintį Meksikos karininko rūbais. Kad jų rankos nebūtų buvę sukaustytos, jie būtų sudraskę jį į gabalėlius.

Tuo metu Uitlis sirgo, todėl jam pasisekė išvengti savo draugų likimo. Belaisviai turėjo traukti burtus; kiekvienas dešimtas žmogus žiauriausiu būdu buvo sušaudytas.

Tarp balaisvių techasiečių buvo Holingurso brolis, silpnos sveikatos vaikinas, vos bepakeliąs žiaurų nugalėtojų elgesį ir didžiulius kelionės sunkumus.Jam sopėjo kojas, tad jis prašė Idžurą, kad leistų jam joti mulu, Bet Idžura neleido ir vertė eiti pėsčią. Vaikinas bandė atsistoti, bet vėl parkrito.

- Aš negaliu eiti, leiskite man čia numirti, - meldė jis.

- Pirmyn, - suriko Idžura, - o ne tai nušausiu!

- Nušaukite! - atsakė belaisvis, apnuogindamas krūtinę.

Idžura nusitaikė krūtinėn ir iššovė. Kada dūmai išsisklaidė, vaikinas jau gulėjo nebegyvas.

Siaubas apėmė balaisvius. Stipriai surištas Holingursas, stovėjęs per kelis žingsnius nuo brolio, negalėjo jo išgelbėti. Tad nėra ko stebėtis, kad jis pasinaudojo pirma pasitaikiusia proga atkeršyti už brolio nužudymą.

- Idžura, atrodo, don Ramono giminaitis? - paklausiau aš.

- Taip, tiesa, - atsakė Uitlis. - Nuostabu, kaip aš ankščiau neatsiminiau to! Kitados aš sutikdavau don Ramoną San-Antonio mieste, kur jis atveždavo

prekes. Atsimenu, vieną vakarą jis atsivežė savo gražuolę dukterį, kuri išvedė iš proto visą vietos jaunimą ir dėl jos įvyko daug dvikovų.

Norėjau sužinoti iš Uitlio, ar Izolyna nebuvo kurio nors tų jaunuolių mylėjusi, bet baimė išgirsti teigiamą atsakymą surakino man lūpas.

Netrukus pasigirdo bildesys ir mūsų pasikalbėjimą nutraukė pasirodęs Holingursas su kareiviais, mano paliktais prie dvaro.

- Kapitone Uorfildai, - tarė Holingursas, - mano poelgis, be abejo, nustebino jus. Leiskite man patogesniu laiku visa tai paaiškinti. Mano pasakojimas būtų labai ilgas ir man skaudus. Dabar tegaliu pasakyti viena - Rafaelis Idžura mano neapkenčiamiausias priešas. Aš atvykau į Meksiką norėdamas užmušti tą žmogų, ir jei tai man pasiseks...

- Tai jo ne...

- Ne, neužmušiau, - pertraukė mano kalbą Holingursas, - niekšas pabėgo!

Tai tardamas leitenantas prisijungė prie būrio ir tylėdamas jojo namo.

VI. Geltonas domino. Melsvas domino

Dvi dienas praleidau nerimaudamas. Paskutinį Izolynos sakinį supratau kaip pakvietimą, bet argi aš galėjau jai pasirodyti po to atsitikimo?

Sukau galvą, ieškodamas įvairiausių priežasčių, kurios leistų nuvykti man pas don Ramoną, bet visos jos buvo niekam tikusios, ir per tas dvi dienas neturėjau jokių žinių, kas vyksta dvare. Staiga pasklido gandas, kad mieste rengiamas pokylis. Šokiai manęs neviliojo, todėl tie gandai visiškai nesujaudino. Bet sužinojęs, kad pokylis turėsiąs politinės reikšmės, kad jis rengiamas nugalėtiems su nugalėtojais suartėti ir kad viskas daroma vietos visuomenei sukviesti, aš sukrutau: manyje sušvito viltis tame pokyly pamatyti Izolyną. Kas norėjo, galėjo į pokylį ateiti apsirengęs kostiumais ir kaukėmis. Turėjau su savim civilius drabužius, kuriais ir nutariau apsivilkti. Atėjau į pokylį gana vėlai, per patį sujudimą. Minioje mirgėjo įvairiausi kostiumai ir domino, o ponios beveik visos buvo su kaukėmis. Tarp visų tų kaukių , žinoma, sunku buvo surasti Izolyną. Tačiau raminausi mintimi, kad ji pažins mane, nes aš buvau be kaukės. Laikas bėgo, bet Izolynos vis nemačiau. Pagaliau salėje pasirodė moteriškė, kurios gražumo ir lieknumo negalėjo paslėpti net negražios geltono domino raukšlės.

- Tai Izolyna! - pamaniau. Ji šoko valsą su grakščiu, jaunu karininku, koketiškai prilenkus galvą prie jo peties. Visą laiką pavydžiai sekiau tą porą. Paliovę šokti, juodu ramiai šnekučiuodamiesi, atsisėdo kampe. Negalėdamas ilgiau susivaldyti priėjau arčiau pasiklausyti jų pašnekesio. Karininkas melste meldė savo damos nusiimti kaukę. Ji ilgai priešinosi, bet pagaliau paklausė jo prašymo. Dievulėliau, ką aš pamačiau! Tai buvo negrė storomis lūpomis ir atsikišusiais žandais. Karininkas, matyt, to nesitikėjo, sumurmėjo kažką atsiprašydamas ir pradingo minioje.

Negrė tuo metu vėl užsidėjo kaukę ir matyt visai išėjo iš baliaus, nes

geltonojo domino jau niekur nebuvo matyti.

Visai netekau vilties pamatyti Izolyną. Ar ji visai neatvyko į balių, ar nenorėjo, kad bet kas ją pažintų, dargi aš.

Ši mintis man nedavė ramybės. Iš nusiminimo nuėjau į bufetą, išgėriau truputį vyno ir, matyt, tai mane kiek pralinksmino. Užsimaniau pašokti ir vėl sugrįžau į salę. Pakeliui sutikau melsvą domino. Pakviečiau šokiui ir ji sutiko. Mano dama kalbėjo prancūziškai.

Šiame mieste gyveno daug prancūzų: auksakalių, dantistų, siuvėjų, modisčių. Man pasirodė, kad mano melsvasai domino - modistė.

Ji buvo tokia grakšti, gracinga ir taip gražiai šoko, kad visi sužiuro į mudu.

Pasibaigus valsui paprašiau, kad ji su manimi pasiliktų iki kito šokio, nes norėjau dar su ja pašokti.

Ji sutiko, bet paklausė: argi čia nesą daugiau damų, su kuriomis man gal būtų dar maloniau šokti?

- Ne, - atsakiau, - tik su tamsta!

- Man labai malonu tai girdėti, - pratarė mano dama, - ir būtų dar maloniau, kad jūs, tai sakydamas, žinotumėte kas aš esu.

- Labai gailiuosi, kad jūsų nepažįstu ir gal būt nepažinsiu niekada, jei nenusiimsite kaukės.

- Tai neįmanoma, nes pamatęs mano veidą nebenorėsite su manim daugiau šokti.O jūs taip gerai šokate valsą!

- Neįmanoma, kad jūsų veidas galėtų padaryti man kokį neigiamą įspūdį! Meldžiu, nusiimkite kaukę! Juk aš be kaukės.

- Jums nėra reikalo slėpti savo veido.

- Siuvėja nekvailą, - pagalvojau. - Jūs labai maloni, jūs pataikaujate man?

- Ne be tikslo: jūs raustate, o tai taip jums tinka. Kas jūs? Meksikietis? Kariškis? Civilis? Mano nuomone, tamsta esate poetas - jūs išblyškusio veido ir išsiblaškęs. Jūs dūsaujat...

- Rodos, dar nė karto neatsidusau su jumis kalbėdamas...

- Taip, bet prieš tai?... Jūs, atrodo, buvote susidomėjęs geltonuoju domino.

- Geltonuoju domino? - paklausiau.

- Taip, kuri šoko su gražiu jaunu karininku. Man pasirodė, jog sakėte eiles tos damos garbei ir, nematydamas veido, apdainavote jos kojas, - tarė juokdamasis melsvasis domino. - Bet pagaliau pamatėte jos veidą ir... kaip buvote nusivylęs!

- Nenusivylęs... man buvo labai jos gaila. Vargšė turbūt tuoj išvažiavo namo. Bet kaip gražiai ji šoko!

- Aš vis dar laukiu atsakymo į mano klausimą: - esate poetas?

- Poetu savęs negaliu vadinti, bet nesiginu, kad eilių esu parašęs.

- Aš taip ir maniau. Ak! Kad aš galėčiau jus įkvėpti!

- Kaip tai, nežinodamas jūsų vardo? Nematydamas jūsų veido?

- Kai tik nusiimsiu kaukę, jūsų poetinis įkvėpimas išsisklaidys lyg dūmai!

- Ne, tai ne modistė, - nutariau. - Tai kilnesnės draugijos dama. Ir kokia ji protinga! Žinoma, ji graži! Negraži moteris nesugebės taip gražiai kalbėti.

- Maldauju jus, nusiimkite kaukę! Jei mes būtumėm ne pokyly,

maldaučiau atsiklaupęs!

- Žiūrėkite, kad nepasigailėtumėt, jei išpildyčiau jūsų prašymą. Atsiminkite geltonąjį domino.

- Su kokiu pasimėgavimu kankinate mane. Jeigu net įsivaizduočiau, kad jūsų veidas juodas, kaip kad geltonojo domino, tai esu tikras, kad to juodumo nepastebėčiau.

- Pagalvokite gerai apie tai, ką pasakėte.

- Kalbu visai samoningai.

- Na, tai... nuimkite!

Virpančiais pirštais atrišau kaspinėlius, kurie laikė kaukę ir nustebęs išmečiau ją iš rankų. Veidas buvo storomis lūpomis ir atsikišusiais žandais. Nebežinojau, ką sakyti, ir be nuovokos susmukau kėdėje.

Mano dama ėmė garsiai juoktis.

- Tai ką, ponas poete? Ar įkvėps jus mano veidas? Kada sulauksiu eilių? Šiandien? Rytoj? O gal niekados? Bet, kaip matau, jūs nė kiek ne mandagesnis už savo tautietį leitenantą.

Per daug buvau jos pastabų užgautas, tad nieko neatsakiau ir tylėdamas pasišalinau.

Priėjęs prie durų panorau dar kartą pažvelgti į keistąją negrę.

Melsvoji domino vis dar tebestovėjo toje pačioje vietoje, bet dabar ji turėjo... Izolynos veidą!

Nutirpau iš nustebimo. Niekados neužmiršiu jos veido išraiškos tą akimirką, jos paniekinamos šypsenos! Svyravau nežinodamas, ar neatsiprašyti sugrįžus. Buvau pasiryžęs prieš ją atsiklaupti. Bet ne, tai būtų labai juokingai atrodę.

Izolyna pastebėjo mano nusiminimą, jos žvilgsnis pasidarė malonesnis, ji tartum šaukė mane!

Tuo pačiu akimirksniu prie jos priėjo vyriškis ir nesivaržydamas atsisėdo šalia jos.

Tai buvo Idžura.

Pakalbėję valandėlę, jie atsikėlė ir nuėjo šokti, Izolyna vėl užsidėjo kaukę.

Greitai išėjau iš salės ir nuvykau namo, kur radau savo draugus vakarieniaujančius. Jų draugiškos kalbos kuriam laikui nuramino mane.

VII. Keistas laiškas. Laukinių arklių banda

Rytą buvau labai susierzinęs, vos tepaliečiau pusryčius.

Beveik pusę dienos prabuvau ant stogo, visai nepastebėdamas to, kas vyko aplink mane, nes savo akis ir mintis buvau nukreipęs į Izolynos namus. Atsidėjęs saugojau, bene pamatysiu ką nors ant jų namų stogo, bet niekas nepasirodė.

Apie pietus seržantas pranešė man, kad kažkoks meksikietis nori pasimatyti su manim. Liepiau įleisti jį. Kada tas žmogus prisiartino, pažinau,

kad tai buvo vienas don Ramono de Vargos varovų. Jis padavė man laišką.

Iš susijaudinimo mano rankos virpėjo pamačius pažįstamą rašyseną, širdis ėmė taip smarkiai plakti, kad, nenorėdamas parodyti savo susijaudinimo, liepiau meksikiečiui palaukti atsakymo apačioje.

Laiške buvo parašyta:

"Malonusis kapitone! Tebūnie leista man palinkėti Jums "labo ryto". Spėju, kad po praėjusios nakties nuovargio dar ir dabar jums rytas. Gal sapnuojat gražuolę negrę?"

Mane erzino tas pagerbimas "malonusis" kapitone, ir dar pabrauktas, aš norėjau supykęs numesti laišką, bet mane sulaikė keletas netikėtai pastebėtų žodžių.

"Malonusis kapitone" - buvo toliau parašyta. - "Nelaimingą valandą nušovėte mano mylimą arklį, norėdamas atsilyginti už skriaudą pasiūlėte savo. Aš atsisakiau nuo tokios aukos, bet jūs, manau, nepanorėsit likti man skolingas. Štai ką galėtumėte padaryti. Yra mūsų apylinkėse gražus žinomas gyvulys, "baltasis tyrų žirgas". Tai laukinis arklys, dailus ir greitas. Turbūt esate apie jį girdėję. Jau seniai pagavo mane nesuvaldomas noras turėti tą arklį. Siūliau dovanų ir medžiotojams, ir mūsų varovams, bet viskas buvo veltui: niekas iš jų negali jo pagauti. Vieni sako, kad jis labai greitas, kiti - kad tai šmėkla, treti - kad tai pats velnias esąs. Bet ar gali velnias būti toks gražus? Be to, vakar esu girdėjusi, kad velnias esąs juodas kaip vakarykštė negrė. Netikį žmonės laiko "baltąjį tyrų žirgą" legenda, bet aš tikrai žinau, kad jis iš tiesų yra ir prieš dvi valandas buvo už dešimties mylių nuo mūsų namų.

Taigi, malonusis kapitone, niekas kitas, tiktai jūs su savo Moro galite pagauti baltąjį žirgą!

Pagaukite man jį, ir tada aš liausiuos liūdėjusi savo nelaimingojo arklio. Atleisiu tamstai viską - net tamstos žiaurumą vargšei negrei, - tiktai atvesk man baltąjį žirgą!

Šio laiško įteikėjas yra jį matęs ir galėtų būti palydovu.

Izolyna."

Perskaitęs tą laišką nerimau iš džiaugsmo.

Tyruose yra daug nepaprastai gražių baltų arklių, bet tas, apie kurį rašo Izolyna (ir apie kurį aš pats esu daug fantastiškų pasakų girdėjęs), skyrėsi nuo kitų tuo, kad turėjo juodas ausis, o visas jo kūnas buvo sniego baltumo. Tai jį aš turėjau pagauti.

Žinoma, aš neilgai galvojau apie tą keistą laišką ir iš karto nutariau padėti visas pastangas, kad išpildyčiau gražiosios Izolynos prašymą.

Po pusvalandžio išjojau lydimas palydovo ir dvylikos kareivių . Tai buvo vis seni, patyrę medžiotojai, kurie galėjo daug kuo man padėti. Aš pasitikėjau savo arklio greitumu ir mokėjimu vartoti laso.

Medžiotojai, sužinoję mūsų kelionės tikslą, labai nudžiugo.

Turėjome joti vietomis, apaugusiomis erškėčiuotais krūmais ir jukomis. Pakeliui pasitaikydavo kaktusų bei muilinių augmenų (tam tikra jukos rūšis; iš jų šaknų dirbamas muilas).

- Kaip gražu! - sušukdavau pats to nejausdamas, gėrėdamasis gražiais atogražų augalais.

Kuo toliau jojome, tuo erdvesnė darėsi vietovė.

Buvom nujoję apie dešimtį mylių, kai mūsų palydovas užtiko laukinių arklių pėdsakus ir netrukus pamatėm visą jų bandą.

Sunku aprašyti jausmą, pamačius tokį reginį.

Pieva, kurioje ganėsi arkliai, buvo daugiau nei mylios pločio, apsupta miškų. Pro miško proskynas matėsi daugiau žaliuojančių laukymių. Pamatėm įvairiausio plauko arklių. Čia buvo ir širmų, juodų, o baltų arklių daugiausia. Vieni ramiai sau ėdė žolę, kiti šokinėjo ir siautė. Bet kur gi "baltasis tyrų žirgas? " Atsidėję žvalgėmės po bandą, bet jo niekur nematėme. Ar nebus tik į begalinę preriją pabėgęs, savo draugus pametęs? Bet palydovas tvirtino, kad arklys turėtų būti kažkur netoliese, o jo patyrimu galėjom pasitikėti.

- Jeigu jis čia kur netoli, - aiškino palydovas, - jį galima prisivilioti, pabaidžius arklius. Jis tikrai atbėgs šiems sužvengus. Bet turime apsupti arklius, kad neišsibėgiotų.

Apstatęs arklių bandą medžiotojais, nujojau kiek arčiau miško, pasiėmęs ragą, kuriuo norėjau arklius pabaidyti.

Staiga užpakalyje manęs pasigirdo skardus tyrų žirgo žvengimas ir dar man nesuskubus sumoti, kas atsitiko, pamačiau jį vilyčios greitumu bėgantį prie kitų arklių. Aiškiai mačiau jo sniego baltumo kūną ir juodas ausis.

Arkliai atsiliepė į jo žvengimą ir ilga virtine nudūmė paskui jį.

Dabar nebuvo laiko gudragalviauti. Reikėjo pavyti bandą ir paleisti į darbą laso.

Spustelėjau pentinais Moro ir iššokau aikštėn, nieko nematydamas, išskyrus baltąjį žirgą, į kurį lėkiau.

Netrukus aplenkiau visus savo palydovus ir gerokai priartėjau prie laukinių arklių bandos. Daugelis jų buvo labai gražūs ir taip nesunkiai buvo galima juos pagauti, tereikėjo užmesti laso. Bet aš stengiausi kiek galima greičiau prasibrauti pro juos, nes kliudė siekti mano svarbiausio tikslo.

Arkliai, pamatę, kad aš aplenkiau juos, išbėgiojo po visą plotą. Visi jie atsiliko nuo manęs, tik vienas baltasis žirgas bėgo toli pirma manęs.

Moro nereikėjo raginti: jis puikiausiai suprato, kad reikia pavyti baltąjį žirgą ir lėkė kiek tik galėjo.

Pasiekus antrąją pievą gerokai prisiartinau prie baltojo žirgo, bet staiga jis šoko į krūmus.

Leidausi paskui jį į tankumyną, laužydamas šakas, užsikabindamas už dygių krūmų, sekdamas mirgantį žalumyne baltąjį žirgą.

Bėgdamas per tankmę baltasis žirgas gerokai nutolo nuo manęs. Bet štai, ačiū Dievui, vėl išlėkėme į atvirą prerijà, ir čia arklys jau niekur negalės pasislėpti. Čia aš tikėjausi jį pasivyti, nes Moro lėkė kaip vėjas. Mus jau skyrė ne daugiau kaip 200 jardų ir aš jau apsidžiaugiau. Nusikabinęs laso nuo balno, ruošiausi jį užmesti ant žirgo. Bet staiga pakėlęs galvą pamačiau, kad žirgas dingo.

Aplinkui plytėjo lygi prerija, nebuvo nei uolos, nei medžio, nei krūmo, net augalotesnės žolės... Kur gi jis galėjo dingti?

Nesuvokiamas išgąstis pagavo mane, - toks keistas ir toks netikėtas buvo žirgo dingimas.

VIII. Žirgas šmėkla. Prerijoje

Man, nuotykių žmogui, dažnai tekdavo pakliūti į pavojų, kurį aš visados stengdavausi kaip įmanydamas drąsiau pasitikti. Tačiau tokios didelės baimės, kurią jaučiau dabar, niekados nebuvau patyręs.

Aš niekad netikėjau prietarais ir dabar, taip nesuprantamai baltajam žirgui pradingus, atsiminiau visas apie jį girdėtas fantastiškas istorijas ir buvau įsitikinęs, kad mačiau šmėklą.

Tačiau tų minčių netrukus atsikračiau. Po truputį nurimau ir pamatęs prieš save naujas baltojo tyrų žirgo pėdas, kurios žymiai skyrėsi nuo kitų arklių pėdų, supratau, kad tai ne šmėklos būta.

Apsvarstęs visa tai, nutariau joti tomis pėdomis, kol jos bus matomos.

Pėdos ėjo tiesiai ir aš jau buvau nujojęs du šimtus jardų, bet čia mano arklys staiga sustojo.

Gal už trisdešimt žingsnių prerijoje žiojėjo juodas rėžis. Tai buvo platokas plyšys žemėje, tartum likęs nuo žemės drebėjimo.

Tas plyšys buvo stačiomis sienomis ir iš dešinės nuo manęs nelabai gilus, o iš kairės ėjo vis platyn ir gilyn. Dugne gulėjo uolų skeveldros.

Tik dabar supratau, kur dingo baltasis žirgas. Jis, dideliu šuoliu nušokęs į plyšio dugną, pasuko į kairę. Toje vietoje buvo naujų pėdų. Buvo aišku, kad jis dingo ir toliau jo ieškoti nebuvo jokios prasmės. Mano padėtis buvo nepavydėtina. Aš nujojau beveik 40 mylių ir visai nežinojau, kurioje pusėje kaimas, kuriame buvome įsikūrę.

Nieko daugiau neliko, kaip grįžti savo pėdomis, nors tai nebuvo lengva, nes grįžti reikėjo vingiais, per krūmus ir mišką.

Artinosi vakaras, ir nieko daugiau neliko, kaip nakvoti tyruose.

Buvau išalkęs, o dar labiau ištroškęs, kaip ir Moro. Žinodamas, kad aplink niekur nėra vandens, dar labiau norėjau gerti.

Staiga dingtelėjo mintis, kad jeigu jočiau plyšio krantu galbūt prijočiau vandenį. Taip ir padariau. Plyšys ėjo vis gilyn ir galų gale, pasiekęs 50 pėdų, išsišakojo į keletą mažesnių tarpeklių.

Sutemo. Joti toliau tais tarpekliais buvo pavojinga. Bet aš vis dėlto palengvėle jojau toliau. Netrukus netoliese sužvilgėjo vanduo.

Nudžiugęs pasukau arklį į tą pusę, bet dar neprijojus ežero arklys ėmė eiti atbulas ir sustojo. Priešais vėl žiojėjo tarpeklis, o taip geidžiamas vanduo buvo anapus...

Tamsoje neverta buvo ir svajoti pereiti tarpeklį, reikėjo laukti ryto.

Kai visiškai sutemo, pavedėjau arklį ganytis tolėliau nuo tarpeklio, pats įsivyscčiau į meksikietišką antklodę ir pasidėjau po galva balną. Bet troškulys ilgai neleido užmigti, o mėnulis, apšviesdamas ežerą, kankino mane Tantalo kančiomis. Pagaliau kietai užmigau ir per visą naktį sapnavau sunkius, baisius sapnus. Sapnavau, kad indėnai užpuolė don Ramono namus. Užpuolikų vadas, pagrobęs Izolyną, lėkęs su ja baltu žirgu, o vėliau pavirtęs velniu.

Skrendu paskui juos tarsi viesulas, bet niekaip negaliu pavyti. Pritrūkęs jėgų, bado bei troškulio kamuojamas, tartum krintu nuo arklio. Ir girdžiu, atrodo, netoliese pliuškenant upę, bet negaliu pasijudinti, negaliu iki jos nueiti. Kai pabudau, smarkiai lijo ir griaudė. Prisirinkęs vandens į neperšlampamą antklodę numalšinau troškulį, pagirdžiau arklį ir saldžiai užmigau, prisidengęs ta pačia antklode, kurios kita pusė buvo sausa.

Pakirdau jau vėlų rytą. Šviesi saulė buvo aukštai pakilusi giedrame danguje. Labai išalkau, nes tik praėjusį rytą buvau išgėręs puoduką šokolado ir suvalgęs kelis sausainius. Alkis vis labiau mane kamavo. Pasiėmęs šautuvą, nuėjau medžioti, bet nesutikęs nei paukščio, nei žvėries, sugrįžau į tą pačią vietą, kur nakvojau.

Pasibalnojęs arklį ketinau grįžti namo. Bet kaip dabar surasiu kelią, kai lietus nuplovė visas pėdas?

- Pražuvau! - pamaniau. - Paklydau!

Vien nuo tos minties mane apėmė baimė, nes nieko nėra baisesnio, kaip paklysti prerijose! Žmogus netenka energijos, pasimeta, nepatiki nė vienu nužengtu žingsniu ir dažnai alkio bei troškulio kamuojamas miršta. Vėl apniko mane prietarai, galvoje plaukė baisūs, nenatūralūs vaizdai. Bet man pasisekė nuveikti baimę ir aš ėmiau galvoti, į kurią pusę joti.

Žvalgydamasis po apylinkę ir svarstydamas, kaip prasimanyti maisto, pamačiau toli kažkokius gyvulius.

Jų buvo keletas; jie stovėjo netoli ežero, anapus tarpeklio.

Kažkas kelioms minutėms patraukė mano akis ir kai vėl pažvelgiau į tą pusę, gyvulių ten jau nebebuvo: jie dabar stovėjo ant ežero kranto, maždaug už 500 jardų nuo manęs. Tai buvo antilopės.

Visų pirma norėjau kuo greičiau prisiartinti prie jų, nes, būdamos labai baikščios, pačios antilopės niekada prie manęs arti neprisiartins. Mus skyrė tarpeklis, bet aš sumojau, kad jeigu pasisektų jas privilioti iki kranto, mano šautuvas jas pasiektų. Reikėjo gyvulius pabaidyti. Paėmiau antklodę, pririšau jos galą prie šampalo, atsiklaupiau, prisidengiau ja ir nurėpliojau į tarpeklio krantą.

Antilopės labai smalsios, ir marga antklodė netrukus paviliojo keliolika tų grakščių gyvulėlių.

Jos priėjo arti, pažiūrėjo į kyšančią antklodę ir nubėgo. Mano laimė, kad vėjas pūtė nuo jų ir jos negalėjo manęs užuosti.

Kada vėl jos prisiartino per100 jardų, šoviau. Dūmai išsisklaidė, ir aš pamačiau vieną antilopę gulinčią negyvą, kitos gi stovėjo ir žiūrėjo į ją nustebusios.

Dar kartą norėjau užtaisyti šautuvą, bet mano netikėtas atsistojimas taip išgąsdino gyvulius, kad jie išbėgiojo.

Nušautoji antilopė gulėjo anapus tarpeklio. Radęs perėjimą nuėjau prie laimikio. Šautuvą buvau palikęs ir turėjau su savimi tik peilį. Gyvulį pjausčiau ir mėsą valgiau žalią.

Pasisotinęs sumaniau truputį išsikepti mėsos, o kepimui reikėjo parinkti sausų šakų. Tad vėl nuėjau prie tarpeklio, bet čia pamačiau tokią baisybę, nuo kurios ėmiau drebėti lyg drugio krečiamas.

Priešais mane stovėjo didelis Amerikos lokys, pats pikčiausias iš visų čia esančių lokių. Jis turėjo ilgus tankius gaurus, tiesią kaktą, platų snukį, gelsvas akis, didelius dantis ir ilgus riestus nagus.

Lokys lipo iš tarpeklio kaip tik mano pėdomis. Turbūt aš buvau čia atėjęs jo pėdomis.

Jeigu būčiau buvęs raitas, tas nėtikėtas susitikimas, žinoma, nebūtų manęs nugąsdinęs, nes Amerikos lokys negali arklio pavyti. Bet aš buvau pėsčias ir žinojau, kad pabėgti neįstengsiu. Tokių lokių medžiojimas yra labai pavojingas, kad net indėnams per didelė garbė nešioti iš jo nagų padirbtus karolius, nes tai leidžiama tik tam, kurs pats yra jį nukovęs. Amerikos lokys užpuldinėja didžiausią gyvulį ir vienu letenos smūgiu gali jį perkirsti kaip kirviu.

Jis yra toks stiprus, kad gali gana toli nuvilkti nudobtą buivolą.

Lokys pirmas puola medžiotoją ir daugeliui tenka pabėgti.

Jis labai vikrus ir tik tada jį galima užmušti, kai kulka pataiko į širdį ar smegenis. Dėl to Amerikos lokys laikomas pavojingu žvėrimi, kuriam užpuolus geriausia įlipti į medį, nes po medžius laipioti jis nemoka.

Aplinkui lyg tyčia nebuvo nė vieno medžio ar krūmo. Aš negalėjau nei pabėgti, nei gintis: turėjau su savim tik peilį, nes šautuvą buvau palikęs anapus tarpeklio. Jei aš būčiau dabar ėjęs pasiimti šautuvo, būčiau patekęs jam stačiai į nagus.

Tad mano padėtis buvo gan sunki. Gal tai sugrąžino man jėgas, ir sugriebęs peilį pasiruošiau sutikti lokį.

Lokys, piktai urgzdamas šoko ant manęs.

Iš pradžių aš laukiau jo puolimo, bet, baisiajam žvėriui besiartinant, pakeičiau savo sumanymą ir... pasileidau bėgti.

Taip pasielgiau atsiminęs nušautąją antilopę. Gal ji suvilios lokį: jis griebs antilopę, o man gal pasiseks tuo tarpu pabėgti, - pamaniau sau.

Bet lokys net nesustojo prie nušautos antilopės ir tekinas leidosi paskui mane.

Aš gana greitai bėgioju, bet eiti lenktynių su lokiu vis dėlto trūko jėgų ir ėmiau dusti. Staiga priešais mane sužibo ežeras. Nusprendžiau šokti į vandenį ir ten susigrumti su lokiu. Gal tada kova bus kiek lygesnė, o gal man benardant pasiseks išsigelbėti, - galvojau.

Ilgai nemąstęs šokau į ežerą.

Vanduo siekė kelius ir aš nubridau į vidurį ežero, kur vanduo jau apsėmė

krūtinę. Lokys sustojo ant kranto, nedrįsdamas bristi iš paskos.

Aš sekiau kiekvieną lokio judesį. Pastovėjęs kiek laiko vienoje vietoje jis ėmė bėgioti krantu, norėdamas įbristi į vandenį, paskui vėl pasuko į preriją, nepaliaudamas manęs saugoti. Toks lokio neryžtingumas labai mane stebino, nes šie lokiai visai nebijo vandens. Tačiau žvėris dėl kažkiokios priežasties nenorėjo lįsti į vandenį, tik bėgiojo krantu. Beveik visą valandą lokys saugojo mane. Visai sustirau, nes vanduo buvo labai šaltas. Stovėjau nejudėdamas, nes bijojau suerzinti lokį ir taip įvilioti jį į vandenį.

Pagaliau kantrumas mane išgelbejo. Lokys, priėjęs prie antilopės, nuvilko ją į tarpeklį ir dingo uolose.

Paplaukęs prisikasiau prie kranto ir išlipau iš vandens visas virpėdamas nuo šalčio. Tyčia bridau iš vandens ne į tą ežero krantą, kur nuėjo lokys, bet į kitą. Man dingtelėjo mintis, kad žvėris, paslėpęs grobį savo migyje, gali dar sugrįžti. Jie dažnai taip padaro, jei nebūna alkani.

Nežinojau, ką man daryti. Gal bėgti prerija nuo lokio?

Bet tada turiu grįžti šautuvo ir arklio.

Juk negaliu palikti Moro tam kraugeriui suėsti!

Grįžti prie Moro? Bet kaip? Eidamas į tą pusę būtinai turėsiu praeiti pro lokį, kur, žinoma, manęs laukė tikra mirtis. Staiga man kilo naujas sumanymas: priėjus tarpeklį , pereiti į kitą jo pusę. Jau buvau besirengiąs vykdyti savo sumanymą, kai pamačiau lokį kaip tik toje pačioje tarpeklio pusėje, kur buvo pririštas Moro. Lokys išlipo iš tarpeklio ir aš pamačiau, kad jis rengiasi pulti arklį.

Moro, pririštas 40 jardų ilgio laso, pajutęs pavojų, įsibėgėjęs pabandė jį nutraukti. Bet laso virvė buvo nauja ir visos vargšo arklio pastangos nieko negelbėjo.

Lokys artinosi. Moro bėgo ratu gana atokiai nuo užpuoliko. Keletą kartų, užkliuvęs kojomis už virvės, pargriuvo aukštielninkas. Tai dar labiau suerzino lokį, ir žvėris su dar didesniu įniršiu ėmė gaudyti arklį. Pagaliau lokiui pasisekė dantimis sugriebti virvę. Aš pamaniau, kad jis ją perkąs, bet gudrus žvėris, laikydamas virvę dantimis, ėmė artintis prie arklio. Moro sužvengė iš baimės.

Ilgiau šaltai žiūrėti į tai nebegalėjau, skubiai nusileidau į tarpeklį, užsiropščiau į kitą krantą ir sugriebęs šautuvą nubėgau gelbėti Moro.

Atbėgau kaip tik laiku. Lokys jau buvo per šešias pėdas nuo arklio. Prisiartinęs per dešimtį žingsnių šoviau. Tuo pačiu akimirksniu, tarsi mano šūvio nukirsta, nutrūko virvė ir Moro nudūmė į prerijà.

Mano šūvio nepaliestas lokys, baisiai urgzdamas, šoko ant manęs.

Neturėdamas laiko užtaisyti šautuvą, buvau priverstas eiti imtynių su lokiu. Sudavęs jam šautuvo buože, mečiau jį į šalį ir įsmeigiau į lokį aštrų peilį. Tą patį akimirksnį lokys apglėbė mane savo letenomis, o jo nagai sulindo man į petį. Stengiausi įsmeigti peilį baisiajam žvėriui į širdį, bet tai padaryti nebuvo lengva ir mudu raičiojomės po žemę apsipylę kraujais. Pajutau, kad alpstu.

IX. Seni draugai. Keršto priesaika

Atsigavęs pamačiau stovinčius šalia manęs žmones. Kažkas raišiojo man žaizdas. Supratau, kad aš dar tebesu prerijoje, bet niekaip negalėjau sumoti, kas tie žmonės, kurių veidai man rodės šiek tiek pažįstami. Stengiausi atsiminti, atsigavęs po antrojo apalpimo buvau stipresnis ir galėjau geriau įsižiūrėti. Netoli nuo manęs buvo sukurta ugnis, prie kurios sėdėjo du nepažįstamieji. Vienas jų, jaunas, stovėjo pasirėmęs ant šautuvo. Jį galėjai palaikyti medžiotoju. Tai buvo sveikas, stiprus vyras, drąsaus, malonaus veido.

Jis vilkėjo paprastais drabužiais: briedžio kailio švarku, mokasinais ir trumpu apsiaustu. Kepurė buvo pasiūta iš viso jienoto kailio, kurio snukis buvo atsuktas į priekį, o uodega kaip plunksna kadarojo iš šono, nusileisdama per kairįjį petį.

Per dešinį petį buvo permestas medžioklės krepšys, už diržo kyšojo ginklai - pistoletas ir peilis. Toks to vyro valyvumas ir tvarkingumas, matyt, patraukė dėmesį.

Jo draugas buvo visai nepanašus į jį, net stebino savo neįprasta išvaizda.

Jis sėdėjo kitoje laužo pusėje veidu į mane. Jo drabužiai buvo panašūs į laukinio žmogaus aprangą. Jis vilkėjo sudėvėtą ir sulopytą be jokių papuošalų medžiotojo švarką, kurs daugiau panėšėjo į maišą su skylėmis rankoms ir galvai nei į rūbą. Sunešioti mokasinai ir visa kita nesiskyrė nuo švarko; atrodė, kad jis gal dvidešimt metų nebuvo tų drabužių nusivilkęs.

Iš pažiūros tam vyrui galėjo būti apie 60 metų; jo veido bruožai buvo aštrūs, akys juodos.

Visoje jo povyzoje buvo kažkas nepaprasto, atrodė, kad jam kažko trūksta ir geriau įsižiūrėjęs pamačiau, kad jis neturi ausų.

Aš jį pažinau. Prieš kelerius metus man teko susitikti su juo esant visiškai panašioms aplinkybėms. Tai buvo Reibenas Rolingsas arba - "Senis Riubas", kaip kad jį visi vadindavo, - visų žymiausias vietos medžiotojas.

Jaunesnysis gi buvo Bilis Harėjus, irgi žinomas medžiotojas ir nuolatinis

Riubo bendrakeleivis.

Nudžiugau pamatęs senuosius draugus ir norėjau šūktelti, bet tuo metu mano akys netikėtai nukrypo į arklius, tarp kurių - mano džiaugsmui - buvo ir mano mylimasis Moro!

Bet kaip aš baisiai nustebau pamatęs be kitų - ir baltąjį tyrų žirgą!

Nuo susijaudinimo ir bandymo pasikelti aš vėl apalpau, tačiau netrukus atsigavau.

Abudu medžiotojai priėję prie manęs pridėjo kažką šaltą prie mano smilkinių ir ėmė kalbėtis.

Aš girdėjau kiekvieną jų žodį.

- Tegul velniai visas tas moteris, - šaukė Riubas, - visos nelaimės nuo jų prasideda.

- Ką gi, - atsakė Harėjus, - gal jis ją myli. Pasakoja, kad ji yra labai graži, o meilė juk didelė gundytoja.

- Matau, kad ir tu ne protingesnis už jį! - nusijuokė Riubas.

- Tu, matyt, niekados nepatyrei, kas yra meilė, - pastebėjo.

- Ne, ir aš kitados mylėjau.

- Kas gi ta tamstos mylimoji buvo - baltoji ar indėnė?

- Baltoji. Tokių gražių akių, kaip jos, aš nesu niekur daugiau matęs.

- Koks jos vardas?

- Čorita Cholms. Tai buvo dar prieš 30 metų. Ji ištekėjo už pirklio Kinetikutoj, ir nuo to laiko aš jos daugiau nebemačiau. Girdėjau, kad ji susilaukusi daug vaikų ir visi jie panašūs į ją. Ištekėti už bastūno pirklio! Tiesą sakant, niekada negalima moterimi pasitikėti. Pasižiūrėk, kiek teko iškentėti šitam vaikinui, panorusiam pasitarnauti moteriškei!

Nieko nesupratau. Kaip čia atsirado baltasis žirgas? Iš kur čia Riubas ir Bilis? Iš kur jie žino visa tai?

Smalsumo pagautas norėjau išklausinėti juos apie viską.

- Riubai, Harėjau. - pašaukiau.

- A! Atsipeikėjai! Labai gerai! Turi ramiai pagulėti, tada greičiau sustiprėsi.

- Išgerk, - tarė Riubas, prikišdamas man prie lūpų stiprinančio gėrimo.

- Pažinai mus, - pastebėjo nudžiugęs Harėjus. - Ir mes tavęs neužmiršome!

- Ir niekad neužmiršime, - pertraukė jį Riubas, - kaip galėjai palaikyti senį Riubą lokiu.

- Tai jūs išgelbėjote mane iš lokio nagų? - paklausiau.

- Iš vieno mes, bet iš kito pats išsigelbėjai.

- Kaip! Buvo du lokiai?

- Iš pradžių ritaisi su vienu ir nukovei jį. Kai mes atbėgom, lokys jau buvo nebegyvas. Iš karto pagalvojom, kad ir pats esi žuvęs. Abu jūs gulėjote ant žemės stipriai susikibę. Tuo tarpu atėjo lokė, turbūt savo vyrelio ieškodama, ir aš ją nušoviau. Bet aš turiu pasakyti, kad sužeistam žmogui reikalinga ramybė ir tau daug kalbėti negalima. Žaizdos nemirtinos, bet labai pavojingos ir tau reikia ramiai gulėti, kad greičiau pasveiktum.

Turėjau daug dar ko paklausti Riubo, bet gerai žinojau, kad po to, ką jis pasakė, mano prašymas bus praleistas pro ausis. Nenoromis turėjau jo paklausyti.

Tvirtai užmigau ir pabudau tik pusiaunaktį. Oras buvo šaltas, bet draugam aš, matyt, rūpėjau: jie mane apklojo antklode ir buivolo kailiu.

Pabudęs pasijutau kur kas tvirčiau. Ugnis buvo užgęsusi; turbūt ją užgesino tyčia, kad nepriviliotų kokių nors klajojančių indėnų. Naktis buvo šviesi, be mėnulio. Harėjus užmigo, o Riubas rūkydamas pypkę mus saugojo.

Pašaukęs Riubą paklausiau, kaip jie mane surado?

- Tavo pėdomis, - atsakė jis. - Mes matėme, kaip nusivijai baltąjį žirgą, ir aš tuojau pažinau tave. Be to, mes susitikom tavo palydovą meksikietį, kuris papasakojo mums, kad kažkokia mergaitė pasiuntusi tave baltojo žirgo pagauti. Na, jei čia įsipainiojo moteriškė, tariau aš Biliui, tai jis pasiryžęs vaikyti baltąjį žirgą iki mirties! Kadangi galėjai paklysti, tai mes nutarėm tave sekti. Nebematydami tavęs prerijoje, jojom pagal pėdas. Sutemo naktis ir turėjom sustoti. Rytą sunku buvo atrasti pėdas, ypač po lietaus, ir praėjo gerokai laiko, kol mes prijojom tarpeklį. Pamatę tavo arklį, nujojom prie jo, o prijoję dar arčiau, pamatėm tave susikibusį su lokiu.

- Kaip jūs radote baltąjį žirgą? - paklausiau.

- Bilis pagavo jį tarpeklyje, iš kurio jis dėl stačių šlaitų negalėjo išlipti. Mes gerai žinom tas vietas ir tyčia įvarėm jį tenai.

- Tas arklys priklauso tau, - pridūrė pusiau pro miegus Harėjus. - Jei nebūtum jo taip nuvarginęs, aš nebūčiau galėjęs jo taip lengvai pagauti.

- Ačiū jums ne tik už gražią dovaną, bet ir už gyvybės išgelbėjimą. Jei ne jūs, būčiau daugiau niekada nebeatsikėlęs.

Beklausinėdamas sužinojau, kad abu medžiotojai rengiasi dalyvauti karo žygiuose. Žiaurus Meksikos kareivių elgesys su jais nuteikė juos prieš Meksiką, ir Riubas prižadėjo tol nenusiraminsiąs, kol neatkeršysiąs savo priešams.

- Gal norite įstoti į kurį nors būrį? - paklausiau.

- Aš labai norėčiau, - atsakė Harėjus, - bet Riubas nesutinka.

- Už jokius turtus! Visą savo amžių buvau laisvas žmogus ir noriu savaip kovoti. Mes ir dviese galim neblogai pasirodyti. Ar ne tiesa, Bili?

- Manau, kad galim, - ramiai atsakė Harėjus, - bet vis dėlto, man rodos, būtų geriau laikytis bendros tvarkos, o ir kapitonas per daug nespaustų mūsų.

Drausmė mano būryje nelabai kieta, - pastebėjau, - bet vis dėlto tokia, kokia turi būti reguliarioje armijoje.

- Vis tiek, - pertraukė kalbą Riubas, - pripratau būti laisvas, kovoti kada noriu ir kur noriu.

- Taip, bet įstojęs į kokį nors būrį gausi algą...

- Man to nereikia, - sušuko medžiotojas, - aš kovoju iš keršto.

Mūsų pašnekesys pasibaigė tuo, kad draugai paprašė priimti juos į būrį, jog esant reikalui galėtų būti arti manęs.

Žinoma, aš mielai sutikau.

X. Gaisras prerijoje

Aš greitai gijau. Mano žaizdos, nors gana didelės, nebuvo pavojingos. Sumanūs medžiotojai gydė jas ne blogiau už garsiuosius sostinių gydytojus. Ypač gerai Riubas mokėjo paruošti vaistus iš vietos žolynų. Tam jis naudojo "pitą" (agavų rūšis), kuri augo ne tik bergždžiuose tyruose, bet net ant plikų uolų. Iš to augalo lapų gamina siūlus, virves ir audeklus, kamieną valgo, o iš syvų padaro vaistus žaizdoms prideginti. Mano draugai gerai visa tai žinojo ir mokėjo, tad greitai užgydė mano žaizdas, tepdami jas virintais pitos syvais.

Po trijų dienų aš jau galėjau užsėsti ant arklio, ir mes leidomės į kelionę, pasiėmę drauge su savimi ir baltąjį žirgą. Jis vis dar buvo laukinis ir mums rūpėjo, kad nepabėgtų.

Medžiotojai jojo iš abiejų žirgo pusių, prisirišę jį laso prie balnų.

Atgal jojome artimiausiu keliu. Dangus buvo apsiniaukęs, saulės iš po debesų visai nesimatė, todėl lengvai galėjome paklysti, bet mano draugai turėjo savo darbo kompasą.

Palikdami stovyklą jie įsmeigė į žemę medelį, prie kurio viršūnės pririšo meškos kailio gabalėlį. Paskui, nustatę kelio kryptį, už kelių šimtų jardų įsmeigė antrą medelį su meškos kailiu. Žiūrėdami į tuos medelius, lengvai galėjome laikytis tiesios linijos. Reikėjo tik taip joti, kad medeliai vienas kitą užstotų.

Kada mūsų gairelių jau nebesimatė, pastatėme kitas (medžiagos buvom su savim pasiėme) ir taip galėjome nukeliauti dar mylią.

Pusiaudienį pasiekėme mišką, ir aš norėjau pailsėti, bet vandens trūkumas neleido mums to daryti.

Nujoję dar mylią, mes atsidūrėme prerijoje, bet ši jau buvo visiškai nepanaši į ankstesniąją. Tai buvo vadinamoji "žydinčioji prerija", vietoj žolės čia tankiai augo visokie žydintys augalai. Žiedai tuo metu jau buvo nubyrėję ir po arklių kojomis braškėjo vien sausi stagarai. Jodami prerijos kraštu aptikom nedidelę upę, kurios pakrantėj ir nutarėm pernakvoti. Išrinkę patogesnę vietą nakvynei, susikūrėm ugnį. Po vakarienės aš ir Harėjus, pasidarę meškeres, nuėjom meškerioti. Riubas, nemėgstąs nei žvejoti, nei valgyti žuvies, nuėjo medžioti elnių.

Netrukus išgirdome šūvį. Pabėgėję jo link, pamatėme Riubą ir kažkokį jo nušautą žvėrį, kuriam jis jau lupo kailį. Antro šūvio negirdėjome, vadinasi, senajam medžiotojui nereikėjo mūsų pagalbos, ir mes vėl sugrįžom meškerioti, juolab, kad pastebėjom upėje daug sidabrinių žuvyčių, kurių įsigeidėm pasigauti pietums.

Netikėtai pasigirdo keistas traškėjimas, mūsų arkliai sužvengė, ir mes pasibaisėję pamatėme degančią prerią! Ko gero, šautuvo kibirkštys, nukritusios ant sausų stagarų, juos uždegė.

Mums nebuvo ko bijoti: ten, kur stovėjome, sausų augalų nebuvo. Čia augo tokia menka žolė, kuri kad ir būtų užsidegusi, mums, raitiems nekėlė jokio pavojaus. Bet mums labai parūpo Riubas, kurio padėtis buvo tikrai pavojinga, nes jis dar tebebuvo toje pačioje vietoje, kurioje jį matėme anksčiau; be to, jis buvo pėsčias.

Užbėgom ant kalnelio apsidairyti. Ugnis švilpdama ir traškėdama greitai plėtėsi prerijoje. Mūsų draugas vis dar tebestovėjo senoje vietoje. Nuojauta, kad jis gali sudegti, baisiai mus kankino.

Greitai pamatėm, kad jam nebėra jokios vilties išsigelbėti, ir senas medžiotojas turės žūti...

Liepsnos liežuviai nepaprastu greitumu slinko Riubo pusėn. "Greit bus baigta", - pagalvojom baisėdamiesi, atidžiai sekdami ugnies kelią. Tirpom ir stingom iš baimės ir nevilties.

Harėjaus veidas atrodė tiesiog baisiai. Jo akyse sužibo ašaros, jis smarkiai alsavo, kas akimirksnis laukdamas priešmirtinių draugo dejonių.

Dejonių neišgirdome, jas tikriausiai nuslopino gaisro pyškėjimas ir švilpimas, bet neliko abejonių, jog Riubas bus gyvas sudegęs! Ugnies liežuviai lyžčiojo tą vietą, kur dar taip neseniai stovėjo Riubas, ir mudu pro dūmus nieko negalėjom matyti.

Harėjus, įsitikinęs, kad draugas žuvo, ėmė graudžiai verkti. Mano nusiminimas, žinoma, nebuvo toks didelis, bet ir man buvo gaila to vargšo.

Po valandėlės Harėjus, slopindamas kukčiojimą, pratarė:

- Verkimas jau nebepadės! Eime geriau ir palaidokim jo kaulus!

Užsėdę ant arklių nujojome išdegusia prerija. Dūmai ėdė akis ir mudu vargais negalais slinkom pirmyn.

Toje vietoje, kur žuvo Riubas, pamatėm gulinčią juodą masę, bet ji buvo daug didesnė už žmogų. Tai buvo buivolas, tikriausiai Riubo nušautas.

Kailis buvo per nugarą perpjautas ir kadarojo iš abiejų pusių taukais į viršų, pridengdamas pilvą. Viršutinė pusė buvo visai apdegus.

Bet kurgi Riubas? Nejaugi jis galėjo nueiti, ar jo kaulai pavirto į pelenus? Ne, taip negalėjo būti.

Dūmai išsisklaidė, prerija buvo matyti kaip ant delno, bet nei Riubo, nei jo kaulų niekur nebuvo.

Nustebę stovėjom šalia buivolo.

Staiga tartum iš po žemių išgirdom senio medžiotojo balsą.

- Padėkite gi man išlįsti! Nusibodo sėdėti buivolo pilve!

Čia pasikėlė kailis ir iš po jo pasirodė Riubo veidas.

Jis taip juokingai atrodė, kad mudu negalėjom susilaikyti nuo juoko.

Nušokę nuo arklių ir nutvėrę Riubą už rankų, ištraukėm jį iš jo nepaprastos landynės, vis dar juokdamiesi.

Senis iš pradžių lyg širdo, bet paskui pridūrė, jog žmogui, kuris 40 metų medžioja prerijose, kvaila būtų žūti nuo menkos kibirkštėlės.

Tai taręs, Riubas visai ramiai ėmė mėsinėti buivolą. Aš su Harėjum padėjom jam ir netrukus savo brangų lobį nusigabenom į stovyklą.

XI. Gveriljasai

Gerai papusryčiavę vėl iškeliavome, jodami matomo tolumoje kalnelio link, už kurio jau buvo mūsų kaimas. Mane jau seniai viliojo tas nepaprastas kalniukas ir jau kelis kartus rengiausi jį apžiūrėti, bet vis nepavykdavo.

Tokie vieniši kalniukai čia dažniausiai panėši į apvožto puodo pavidalo bokštus arba susideda iš daugelio papėdžių. Bet tas kalnas, kurį mes matėm, buvo panašus į plokščią skrynią.

Prijojus arčiau pamačiau, kad viršukalnis tankiai apaugęs medžiais, o šlaitai susidarę iš kreidos ir balto akmens klodų. Tokių kalnų dažnai galima rasti Amerikos lygumose, kur juos vadina mėzomis.

Likus gal myliai iki kalno ėmiau domėtis augmenimis. Čia gražiai augo ir raudonasis kedras, ir juka, ir aloėsas, ir kaktusai.

Mano palydovai, atrodo, mažai domėjosi atogrąžų augmenimis. Jie visą laiką kalbėjosi.

Staiga nustebęs Harėjus sušuko:

- Indėnai!

- Indėnai? Kur?

Pažiūrėjau į tą pusę, kur žiūrėjo Harėjus, ir iš tiesų pamačiau raitelius, išjojančius iš už mėzos ir besileidžiančius į klonį.

Mes sustojome. Dvylika raitelių, atsiskyrę nuo kitų, pasuko stačiai į mus.

Iš taip toli buvo sunku atspėti, baltaodžiai tai ar indėnai.

- Jei tai komančai, - pastebėjo Riubas, - mums teks pasikauti.

Karingoji komančų giminė gyvena Techaso vakaruose nuo Rijo-Grande iki Arkanzaso. Jie nuo seno gyvena nesantaikoje su Techaso naujakuriais, užpuldinėja juos, plėšia ir išsiveda moteris. Pagaliau abipusė nesantaika taip sustiprėjo, kad dviem žmonėm susitikus prerijoje odos spalva nulemdavo, priešai jie ar ne.

Nesantaika dar labiau sustiprėjo, kai komančų būrys pasisiūlė Amerikos kariuomenės vyriausiajam vadui, tardamas: "Leiskite mums kariauti drauge su jumis. Mes neturime piktų kėslų prieš jus ir kariaujame tiktai prieš meksikiečius, atėmusius iš mūsų žemę."

To pasiūlymo vadas nepriėmė, dėl to ir kilo "trijų pusių karas", apie kurį mes čia ir kalbame.

Taigi, jei tie raiteliai komančai, kautynės turėjo būti neišvengiamos.

Greitai nušokę nuo arklių, užsiglaudėm už jų ir pasirengėm sutikti priešą.

Raiteliai artinosi prie mūsų, išsirikiavę po du. Tai buvo ne indėnai: indėnai

niekad nesirikiuoja.

Vienu akimoju man dingtelėjo mintis: ar tik nebus čia mano kareiviai, nes mes paprastai jodavom po du; bet vėl... šie raiteliai turėjo ietis, kurių mes neturime.

Visi trys mes sutarėm, jog tai yra arba nedraugiškai prieš mus nusiteikę meksikiečiai, arba plėšikų gauja, nors vieni nuo antrųjų šiuo atžvilgiu beveik niekuo nesiskyrė.

Raiteliai, visą laiką tiesiai joję į mus, staiga pasuko į vakarus, tarsi norėdami užpulti mus iš užpakalio.

Besiartinant tam būriui mes pamatėm, kad tai buvo ne reguliari kariuomenė, o "gveriljasai" arba "salteadorai".

Apsiautęs mus pusračiu, būrys staiga sustojo ir pasisuko į mus. Tai buvo labai gudrus sumanymas. Saulė, dabar būdama užpakaly jų, nekliudė jiem, o mums ji švietė tiesiai į akis ir trukdė šaudyti.

Priešininkai užsitaisė šautuvus ruošdamiesi pulti.

Mes turėjom arba žūti arba pasiduoti. Pasiduoti nė vienas iš mūsų nenorėjo ir nė vienas nebūtų sutikęs. Pasiryžom verčiau žūti kovoje. Pakliuvusius į jų rankas iššaudys arba iškars kaip šunis.

Tiesa, priešininkų buvo kur kas daugiau negu mūsų, bet mes turėjom geresnius ginklus ir nė vienas mūsų šūvis nėjo veltui.

Ta aplinkybė ir draugų ramumas suteikė man drąsos.

Vienas to būrio žmogus, pajojėjęs į priekį, ėmė garsiai kalbėti ir smarkiai mostaguoti. Į jo žodžius mūsų priešai atsakė "viva", bet vis dėlto nesijudino iš vietos. Mes gi tuo tarpu sukabinom arklius keturkampe siena, už kurios ir pasislėpėm, nelyginant už kokios barikados. Harėjus jau buvo baltąjį žirgą apjodęs. Pro arklius buvo matyti tik mūsų galvos ir kojos. Taip pasiruošę, laukėm priešo puolimo.

Vėl pasigirdo šauksmai. "viva" ir priešas pajudėjo pirmyn. Mes pasirengėme jį pasitikti, bet raiteliai, prisiartinę per 300 jardų, sustojo.

- Bailiai, - sušuko Riubas, - ko jums reikia? Ko sustojot?

- Mes jūsų draugai, - pasigirdo atsakymas.

- Draugai, - sušuko medžiotojas, - geri draugai, nėr ką sakyti!

- Taip, draugai, - pakartojo būrio vadas. - Nieko pikta mes jums nepadarysim. Aš galiu liepti kareiviams grįžti į prerijà, o mano leitenantas išeis be ginklo su vienu iš jūsų deryboms.

- Kokios gi čia derybos! - atsakė Harėjus. - Jūs mums nereikalingi, o ko jums iš mūsų reikia?

- Bet aš atėjau pas tamstą su reikalu, - pratarė meksikietis, - ypač norėčiau pasikalbėti su tamsta vienu.

Toks pareiškimas mus labai nustebino. Ką bendro galėjo turėti Harėjus su tais meksikiečiais? Harėjus tvirtino, kad niekad savo gyvenime jo nematęs, nors galėjo ir apsirikti.

Nepažįstamojo veidą visiškai dengė skrybėlė ir jo negalima buvo gerai matyti.

Pasitarę sutikome priimti priešo pasiūlymą.

Derybos turėjo būti vedamos taip: raiteliai, be vado ir leitenanto turėjo nujoti per pusmylį atgal, vadas pasiliko savo vietoje, o pusiaukelėje tarp jo ir mūsų susitiko Harėjus su leitenantu.

Pastarasis nusėdo nuo arklio, padėjo ginklus ant žemės ir nuėjo į paskirtą vietą.

Tą pat padarė ir Harėjus. Po to prasidėjo derybos.

Jos truko neilgai.

Meksikietis dažnai rodė į mus, tartum buvo kalbama apie Riubą ir mane. Staiga Harėjus pasisuko į mus ir sušuko angliškai:

- Ar žinote, ko jis reikalauja? Jis nori, kad mes išduotumėm kapitoną ir už tai žada mums laisvę!

- Ką gi tu jam atsakei? - paklausė Riubas.

- Štai mano atsakymas! - sušuko Harėjus, pakėlęs kumštį ir trenkdamas meksikiečiui į veidą taip smarkiai, kad tas net pargriuvo.

XII. Taiklus šūvis. Riubo arklys

Netikėta derybų pabaiga suerzino gveriljasus. Jie, nelaukdami įsakymo, šaukdami puolė prie savo vado, sustoję eilėmis iššovė, bet kulkos mūsų nepasiekė.

Leitenantas greitai atsigavo nuo smūgio, pasikėlė ir ėmė mus keikti. Tada Riubas iššovė, ir mirtinai peršautas meksikietis nuvirto aukštielnikas. Tuo tarpu Harėjus greitai pribėgo prie mūsų.

Stebėjomės ilgai nesulaukdami šūvio iš jų pusės. Užuot drąsiai mus puolę, meksikiečiai tik rėkavo ir karščiavosi.

Vieni, apstoję savo vadą, tartum reikalavo iš jo, kad jis juos vestų, kiti prijodavo arčiau ir šaudydavo į mus, bet visi, draugo likimo išgąsdinti, stengėsi toliau laikytis nuo mūsų.

Mes nieko nebijodami budriai sekėme kiekvieną jų judesį.

Man neužteko tiek šalto kraujo, kiek jo turėjo Riubas ir Harėjus, bet jų pavyzdžio skatinamas nutariau drauge su jais grumtis iki galo. Jei juos abudu užmuštų, - maniau sau, - galėsiu pabėgti savo greituoju arkliu.

Bet kodėl meksikiečiai reikalavo tik manęs vieno? Mes visi buvome vienodi priešai, o jie ieškojo tik manęs vieno.

Kodėl tik aš vienas buvau jiems reikalingas? Gal čia slypi koks asmeninis kerštas? Nepaisant akinančios saulės šviesos ir užsmauktos ant akių gveriljasų vado skrybėlės, aš vis dėlto pažinau Rafaelį Idžurą. Dabar man viskas buvo aišku.

Meksikiečiai, atrodo, neatsižadėjo sumanyto puolimo ir svarstė kažkokį planą.

Jie išsiskirstė po kelis. Penki raiteliai, atsiskyrę nuo kitų, ėmė ratu siausti mus. Tai buvo viena senųjų indėnų gudrybė, kuria laukiniai naudojasi prerijose. Atsiskyrę penki raiteliai turėjo supti mus vis mažesniu ir mažesniu ratu, iššaudyti visus mūsų arklius ir priversti išeikvoti visus savo šovinius. Jiems atlikus šią operaciją ir pasibaigus šoviniams, į pagalbą turėtų ateiti jų draugai ir į darbą paleistų laso. To mes bijojome labiau nei kulkų.

Aiškiai suprasdami, kad priešo gudrumas smarkiai padidino pavojų, mes vis dėlto nenusiminėm. Dabar sustojom vienas į kitą nugaromis, kad galėtume šaudyti į visas puses.

Tuoj pasigirdo šūviai. Priešo kulkos, mūsų nepalietusios, prazvimbė ties mūsų galvom, bet netrukus viena pataikė Riubo arkliui į koją, truputį įdrėksdama jam kanopą.

Mūsų šautuvai tylėjo, nes tie priešininkai buvo tokie sumanūs raiteliai, kad pataikyti į juos buvo kur kas sunkiau, negu į lekiantį paukštį. Mes, žinoma, galėjom nušauti jų arklius, bet tam buvo gaila šovinių, -juolab, kad mūsų priešai tik ir laukė, kad mums pasibaigtų šoviniai.

Meksikiečiai vėl pradėjo šaudyti. Dabar šūviai buvo taiklesni. Viena kulka kliudė Harėjaus petį, o kita prazvimbė pro pat Riubo veidą.

Ilgiau čia pasilikti nebegalėjom. Matydamas, kad ilgainiui mums bus visai riesta, pasiūliau greičiau sėsti ant arklių ir lėkti prie uolos. Ten uola galėjo pridengti mus iš užpakalio, o arkliai iš priekio, ir tuo būdu galėtume lengviau atremti puolimus.

Riubas pagyrė mano sumanymą.

Neleisdami veltui laiko nė minutės, visai ramiai atrišom arklius ir pirma, negu priešas galėjo ką nors sumoti, nujojom prie uolos.

Toks netikėtas mūsų poelgis sukėlė samyšį tarp gveriljasų. Mes žinojom, kad jie mūsų nepasivys, nors mums ir kliudė sužeistas Harėjaus arklys, ant kurio jojo Riubas.

Iš pradžių meksikiečiai nusigando, manydami, kad mes ruošiamės pabėgti, bet pamatę mūsų sumanymą ėmė linksmai rėkauti:

- Kaip gerai! Jie patys lenda į spastus!

Prijoję beveik prie pačios sienos, greitai nušokom nuo arklių, atsukom nugaras į uolas, sustatėm arklius prieš save ir, laikydami pavadžius dantyse, atsukom šautuvus į priešą, jojusį paskui mus.

Mūsų narsumas padarė įspūdį, ir kai kurie jų pasitraukė. Mes iš karto pamatėm gerąsias mūsų padėties puses: priešas jau nebegalėjo mūsų apsupti, nes užpakaly buvo neprieinama uola. Sunku buvo rasti geresnę vietą apsiginti nuo priešų. Pastebėjo tai ir užpuolikai, jų džiaugsmas kiek išblėso. Staiga vėl pasigirdo linksmi rėkavimai, ir mes pamatėm dar penketą raitelių, skubančių jiems į pagalbą. Lig šiol jie, atrodo, tūnojo už kalno ir todėl mes jų nematėm.

Kai tik jie atjojo ir prisidėjo prie savo sėbrų, dvylika žmonių sustojo lygiais tarpais vienas nuo kito. Idžura ir dar trys sustojo tiesiog prieš mus. Vieną naujai atjojusį pažinau: tai buvo plėšikas El-Cora (ispaniškai - lapė), kurs dažnai lankėsi mūsų kaime ir dabar buvo vyriausias Idžuros patarėjas.

Gveriljasų sumanymas buvo visai aiškus: jie norėjo užpuldami laikyti mus apsiaustus tol, kol badas ir troškulys privers mus pasiduoti.

Riubas, pamatęs, kad priešas tvirtai mus apgulė, ėmė gailėtis, jog pasirinkom šią vietą.

Tuo pačiu metu mūsų dėmesį patraukė senas Riubo arklys, prajuokinęs mus, nors ir bjauriai buvom nusiteikę.

Palikę Riubo arklį prerijoje, mes visai jį užmiršome. Tačiau Riubas gailėjo savo draugo, tikėdamasis, kad jam nieko blogo neatsitiks.

Arklys, nenorėdamas atsiskirti nuo savo šeimininko, bėgo paskui, bet atsiliko. Meksikiečiai jo negaudė vien tik dėl to, kad jis jau niekam nebetiko. Netrukus arklys atsidūrė priešo užnugary, ir tik išgirdęs Riubo balsą, ėmė bėgti į mus.

Vienas meksikietis šoko prie jo, norėdamas jį sugriebti, bet... tai buvo ne taip lengva padaryti: arklys taip jam spyrė, kad jis net pargriuvo. Tas

atsitikimas gerokai prajuokino Riubą, su džiaugsmu pasitikusį atbėgusį arklį. Dabar Riubas pastatė jį prieš save, sustiprindamas juo barikadą.

Mūsų linksmą nuotaiką sugadino įvykis, pabloginęs ir taip keblią mūsų padėtį.

El-Cora atsigabeno su savim didelį šautuvą, šaudantį dvigubai toliau, nei mūsų. Ir tokį taiklų, kad ligi saulėlydžio galėjom netekti ne tik savo arklių, bet ir patys pražūti.

Pirmoji to baisaus šautuvo kulka, pralėkus ties mano galva, pataikė į uolą, kurios skeveldros nubyrėjo man po kojom.

Užtaisęs šautuvą antrą kartą El-Cora vėl ėmė taikytis. Aš mačiau, kad jis taikė į mane ar mano arklį, kaip Idžura jam nurodinėjo.

Dėl savęs aš nebijojau, - buvau gerai pridengtas, bet man buvo gaila arklio.

Antra kulka nežeisdama arklio pramušė balną.

Staiga Riubas ėmė bėgti su savo arkliais palei uolą, kviesdamas mane ir Harėjų. Nesipriešindami nusekėm paskui jį ir pamatėm lygumoje didelę uolos skeveldrą, už kurios lengvai galėjo pasislėpti ir mūsų arkliai, ir mes patys.

Nenuostabu, kad mes taip vėlai pamatėm tą skeveldrą: ji buvo tokios pat spalvos kaip visa uola ir per 20 jardų jos nebuvo matyti. Spustelėję pentinais arklius, mes greitai pasislėpėm už pačios gamtos padarytos barikados.

Priešai, pamatę, kad dabar jų toliašaudis šautuvas mūsų nepasieks, nirto, o Idžura su El-Cora tiesiog siuto.

XIII. Pabėgimo planas

Atsidūrę už uolos, belaukdami puolimo taip susitvarkėm, kad iš už priedangos buvo matyti tiktai mūsų galvos ir šautuvų vamzdžiai.

Netrukus paaiškėjo, kad puolimo nėra ko laukti. El-Cora dar kelis kartus iššovė, bet pastebėjęs, kad šaudo tuščiai, liovėsi ir kartu su kitais gveriljasais nujojo į mūsų kaimą. Matyt, jam buvo kažkas Idžuros įsakyta.

Matydami, kad priešas nepuola, aš su Riubu liovėmės jį stebėję ir ėmėmės svarstyti pabėgimo planą. Mums beliko: arba laikytis, kol troškulys neprivers mūsų pasiduoti priešui, arba mėginti prasiveržti.

Visų labiausiai bijojome troškulio. Jau ir dabar jis gerokai kamavo, o mes neturėjome nė lašo vandens! Prasiveržti pro priešų eiles būtų buvę nepaprastai sunku: būtų tekę grumtis su daug gausesniu priešu.

Naktį galėjo tai kiek geriau pavykti. Jei drąsiu puolimu pasisektų mums pro juos prasiveržti, prisidengus nakties tamsa, ne taip jau sunku būtų ir pasprukti. Tiktai nakties tamsoje ir buvo galima tikėtis, kad kai kuriems mūsų pasiseks išsigelbėti; o jeigu pasiduosim, tai žūsim visi baisia mirtim.

Apsvarstęs su Riubu puolimo planą, giliai susimąsčiau. Viena sunki mintis nedavė man ramybės: ar žino Izolyna, kad mane taip persekioja? Ar jos prašymas pagauti baltąjį žirgą nebuvo tik gudri priemonė atskirti mane nuo būrio ir taip palengvinti priešui mane pagauti? Gal dabar visi mano kareiviai, paimti nelaisvėn, nustojo ne tik gyvybės, bet ir garbės? Dieve mano, nejaugi būsiu patekęs į gudrios suvedžiotojos pinkles? Nejaugi Izolyna galėjo būti tokia?

Įtarti, kad ji manęs neapkenčia, buvo sunku. Ir už ką? Juk aš taip ją mylėjau! Bet gal ji myli Idžurą, ir jis, tuo naudodamasis, gali priversti ją padaryti viską, ką tik nori. Pats Idžura turėjo teisę neapkęsti manęs, gerai žinodamas, kad aš myliu Izolyną.

Tačiau aš nenorėjau tikėti visais tais spėliojimais. Gali būti, kad Izolyna nieko nėra sakiusi Idžurai, kuris galėjo sužinoti apie mane iš sugrįžusių varovų. Ne! Ne! Izolyna negalėjo manęs išduoti! Kad geriau įsitikinčiau, vėl ėmiau skaityti jos laišką, kuriame neradau nieko įtartino.

Susirūpinęs, be nuovokos žvalgiausi po uolą ir pastebėjau vienoje vietoje įdubimą, kurs ėjo nuo apačios iki viršaus. Tą įdubimą, matyt, išgraužė lietaus srovės. Man atėjo galvon mintis, kad to įdubimo kyšuliais galima užlipti ant uolos, prisilaikant vietomis augančių valkių kedro krūmų.

Akyliau įsižiūrėjęs pastebėjau žmogaus išmintą pėdą! Vadinasi, čia buvo eita, ir todėl galima drąsiai lipti uolon. Bet koks narsuolis galėjo drįsti? Kas gi kitas, jei ne Kuakenbosas! Jis pats buvo man pasakojęs, kad yra ant tos uolos buvęs, kur ieškojo kažkokio retai sutinkamo kaktuso. Kuakenbosas buvo pusiau amerikietis, pusiau vokietis, iš pašaukimo botanikas. Jis buvo aukšto ūgio, sulinkęs, liesas ir lėtas žmogus, žvairomis akimis. Draugai laikė jį geru, nors keistu vyruku, o jo botanikos darbus - beprasmiais niekais. Kuakenbosas visą savo laisvą laiką skirdavo retiems augalams ieškoti, kartais į didelius pavojus įkliūdamas.

- Jei lėtasis Kuakenbosas galėjo ten užlipti, mes juo greičiau užlipsime, - pamaniau.

Pasakiau draugams savo sumanymą, ir jie nutarė, kad užkopti ant uolos iš tiesų galima.

Mes bijojom, kad paskui negalėsim anapus nulipti. Idžura su savo draugais irgi buvo prijojęs prie uolos, manydamas nuo uolos pulti mus iš užnugario, bet iš jų mostų buvo matyti, kad jie grįžo nuo uolos nepatenkinti.

Bet jei į anapus negalima nulipti, tai ko mums lipti uolon?

Žinoma, užlipę būtume saugesni, bet vandens ten visai nerastumėm, be to, apačioje turėtumėm palikti arklius.

Apgalvoję visa tai, aš su Harėjum tariau, kad lipti uolon nėra jokio reikalo. Riubas tylėjo, bet iš jo veido buvo matyti, kad jo galvoje kyla kažkoks kitas planas.

Keletą minučių visi tylėjome. Pagaliau Riubas prabilo:

- Kokio ilgio yra mūsų laso?

- Apie 20 jardų kiekvienas, - atsakėm.

- 40 jardų, ir manasis 16! Gerai! - tarė Riubas.

Savo plano jis vis dar nesakė mums. Iš dalies jį numanėm, bet nenorėdami užgauti seno draugo tylėjom, leisdami jam pačiam pasakyti.

- Klausykit! - tarė jis pagaliau. - Kai tik sutems, sulipsim ant uolos su laso, o jeigu virvė bus per trumpa, pridursime pavadžius. Vieną virvės galą pririšim prie medžio, nusileisim nuo uolos ir greitai nuvyksim į kaimą. tenai surinksime būrį, sugrįžim ir parodysim savo priešams kur "pipirai auga".

Visiškai pritardami tam sumanymui, suteikusiam mums energijos, ėmėmės su Harėju padėti seniui Riubui ruoštis pabėgti.

Kol vienas stovėjo sargyboje, kiti du dirbo.

Stipriai surišę arklius vieną prie kito, pastatėm juos už uolos ir, sudurstę savo virves, laukėm nakties.

Riubo pranašavimu, naktis turėjo būti tamsi: dangus apsiklojo pilkais debesimis, ėmė lynoti.

Visa tai mums labai tiko, bet staiga sušvito žaibas, gražiai nušvietęs visą preriją.

Mes visiškai nusiminėm.

- Tai aršiau už mėnulį, - sušuko Riubas.

Mūsų laimei, žaibavo ne per dažnai, todėl galima buvo kopti ant uolos naudojantis tamsos protarpiais.

Vėl sužaibavo, ir mes aiškiai pamatėm gveriljasus, bestovinčius šalia savo arklių.

- Mes turim kopti tik užgesus žaibui, o kol kas priešui parodykim, kad mes dar čia, - pastebėjo Riubas.

Iškišę iš už uolos veidus ir šautuvų vamzdžius laukėm žaibo, kuriam blykstelėjus meksikiečiai negalėjo mūsų nepastebėti.

Harėjus turėjo lipti pirmas. Sulaukęs tamsos jis prisirišo virvės galą prie diržo ir ėmė kopti uolon.

Kol Riubas stebėjo priešus, aš žiūrėjau į uolą. Girdėjau tik lengvą šliaužiančio Harėjaus šiugždėjimą, kylantį vis aukščiau ir aukščiau.

Kada vėl sužaibavo, Harėjus dar nebuvo užlipęs.

Jis stovėjo ant uolos kyšulio tartum nukryžiuotas, nugara prisišliejęs prie sienos ir išskėtęs rankas. Pažvelgiau į priešus. Ten buvo ramu: jo niekas nepastebėjo. Vėl sužaibavo. Uolos nuobėgyje nieko nematyti, tiktai juoda virvės juosta. Tai Harėjus jau viršuje!

Dabar atėjo mano eilė. Lipau drąsiai, laikydamasis virvės, žinodamas, kad Harėjus tvirtai ją prie ko nors pririšo. Su laso lipti buvo nesunku, ir aš greitai užkopiau ant uolos.

Sugulę tarp krūmų uolos viršuje laukėme Riubo, kuris netrukus atėjo.

Nuėję į kitą uolos pusę tuojau radome vietą, kur galima buvo nusileisti.

Pirmiausia tvirtai pririšome virvę prie medžio, augusio ant uolos šalvens. Paskui, pridrožę medinių lazdelių, padarėm koptus per visą virvę. Visi atidžiai klausėmės.

Žemai pasigirdo duslus akmens dunkstelėjimas - vadinasi, virvė buvo pakankamai ilga.

Įsitikinę, kad virvė siekia žemę, mes vėl ją suvyniojome, ir, padarę kilpą, užmovėme ją Riubui, kuris turėjo pirmas leistis žemyn, nes buvo lengviausias.

Iš pradžių viskas sekėsi gerai, bet virvė staiga nutrūko ir apačioje pasigirdo skaudus dejavimas. Pašokę lengvai užtraukėme virvę į viršų.

Riubas užsimušė! Nusigandę pasilenkėme žemyn, bet pro tamsą nieko neįžiūrėjome.

Tyla. Nei šauksmo, nei dejavimo negirdėti! Jis negyvas... Bet štai lygumą nušvietė žaibas, ir mes pamatėm apačioje prie pačios uolos du raitelius. Tai buvo Idžura ir dar kažkoks žmogus. Juodu jojo žingine ir kalbėjosi.

Mes išgirdome jų žodžius:

- Tu turbūt apsirikai. Kokio nors žvėries klyksmą palaikei žmogaus balsu.
- Ne, aš esu tikras, kad girdėjau žmogaus balsą.
- Bet čia nieko nematyti. Jokim į kitą mėzos pusę.

Iš arklių kojų bilsmo galima buvo numanyti, kad raiteliai taip ir padarė.

Bet kas atsitiko Riubui?

Jo niekur nebuvo matyti! Jei mūsų priešai jo nesurado, tai jis gyvas ir suskubo pasislėpti. Tačiau, pasislėpti buvo labai sunku. Aplinkui atvira lyguma leido priešams visa matyti.

Gerai įsižiūrėję nuo uolos, pamatėme Riubą gulintį ant žemės. Jis gulėjo nejudėdamas, bet iš kūno padėties galima buvo spręsti, kad Riubas gyvas.

Visa laimė, kad Idžura sugrįžo pas savuosius jo nepastebėjęs.

Kai sužaibavo dar kartą, pastebėjome, kad Riubas sugebėjo tamsoje šiek tiek nušliaužti.

Ačiū Dievui! Riubui pasisekė pasprukti.

XIV. Pagalba. Šnipas. Kelias atgal

Po susitikimo su gveriljasais aš ir Harėjus pirmą kartą lengviau atsidusome. Dabar jau mes neabejojome, kad išsigelbėsime.

Žinoma, nebuvo ko ir manyti leistis žemyn nutrūkusia virve, todėl tik žiūrėjome, kad priešai neprieitų prie mūsų arklių.

Šią valandą labiausiai rūpėjo mūsų arkliai, nes patys jautėmės saugiai. Riubui tikriausiai pasiseks nuvykti į kaimą ir atsiųsti pagalbą. Nedidelė bėda, jei jis ir užtruktų. Mes galėjom numalšinti savo troškulį čia augančių kaktusų sultimis, o badą - maistingomis pušų skujų sėklomis...

Žaibas nutvieskė priešus, kurie vis dar mus sergėjo.

Staiga pasigirdo arklių kanopų dundėjimas. Žaibui nušvitus pamatėm El-Corą ir jo draugą, grįžtančius dar su trisdešimčia raitelių.

Nusigandom pamanę, kad priešas gali užpulti mūsų tvirtovę ir nusivesti arklius. Be to, Riubo pagalba gali būti per silpna prieš 50 žmonių būrį.

Tačiau priešas nesiruošė pulti. Tikriausiai jie nutarė laikyti mus apsiautę ir marinti badu, kol pasiduosime.

Apie pusiaunaktį liovėsi žaibavę, dangus šiek tiek prasiblaivė ir patekėjo šviesus mėnulis, protarpiais pasislėpdamas už debesų. Visą laiką klūpojome už krūmų stebėdami, kaip mūsų priešai ramiai šnekučiavosi, dainavo ir rūkė pypkes.

Po pusvalandžio Harėjus nuėjo kiton mėzos pusėn pažiūrėti, ar negrįžta Riubas su mano kareiviais. Jei būrys dar neišjojo iš kaimo, Holingursas suskubs į pagalbą savo kapitonui. Vos tik Harėjus nuėjo, pamačiau tamsią stovylą. Tai buvo žmogus.

Kad nepamesčiau jo iš akių, naudojausi kiekvienu šviesesniu akimirksniu. Mačiau kaip jis, prisiartinęs prie mūsų priešų, atsigulė ant žemės. Žolė paslėpė jį nuo priešo.

Aš gi, būdamas aukštai, gerai mačiau pilką žmogaus stovylą, kuri greit

pasislėpė.

Įsižiūrėjęs į tą vietą, kur dingo žmogus, pamačiau keletą raitelių. Tai buvo indėnų kariai, pasiruošę mūšiui. Dabar man buvo viskas aišku: gulintis žmogus buvo šnipas.

Indėnai turbūt jojo prie kalno, rengdamiesi čia apsistoti ir pirm savęs pasiuntė žvalgą. Netrukus užslinkę debesys paslėpė jį nuo manęs.

Po penkiolikos minučių pamačiau kelis arklius, bėgusius be raitelių. Tai buvo turbūt laukiniai arkliai, kurie netrukus vėl išnyko iš akių.

Nieko nauja nepastebėjęs, netrukus sugrįžo Harėjus.

Tuo pat metu meksikiečių stovykloje pasigirdo laukiniai šauksmai ir kilo sąmyšis.

Iš pradžių mes pamanėm, kad sąmyšį sukėlė arkliai, bet pasirodė, kad to priežastis - mes patys.

Gveriljasai pamatė mus ir, prijoję prie uolos, ėmė šaudyti.

Griebėmės šautuvų. Bet mums sunku buvo tamsoje matyti užpuolikus ir tik vienas iš jų buvo aiškiai matomas - raitelis ant balto žirgo.

Harėjus šovė ir jis nukrito nuo arklio.

Tuo pačiu akimoju pasigirdo karingasis indėnų klyksmas. Jie, garsiai rėkdami, puolė meksikiečius. Šie greitai sėdo ant arklių ir išsirikiavo. Mūšis tęsėsi neilgai. Meksikiečiai, priešo persekiojami, pasileido prie uolos.

Nužiūrėję, kurion pusėn vejami meksikiečiai, mes nubėgom priešingon mėzos pusėn, iš kur geriau viską galėjom matyti.

Staiga meksikiečiai sustojo. Priešais jojo raitelių būrys, nudžiugę pažinome savo draugus. Meksikiečiai apsisukę nulėkė į prerijà, palikdami amerikiečius kautis su indėnais.

Prasidėjo atkaklus mūšis, kurį nerimaudami sekėm. Jis truko neilgai. Amerikiečiai nugalėjo, o bailiai meksikiečiai tuo tarpu suskubo pasprukti.

Amerikiečių būryje buvo 50 raitelių, jiems vadovavo Holingursas. Juos atvedė čionai Riubas, kuriam pasisekė nuvykti į kaimą.

Uitlis jojo šalia manęs. Holingursas atsiliko nuo mūsų, apžiūrinėdamas užmuštųjų meksikiečių kūnus, veltui tarp jų ieškodamas Idžuros.

Ėmiau klausinėti Uitlį, ar nėra kokių naujienų. Jis pranešė man, kad mus , rodos, norima perkelti į Verą-Krucą. Tai mudviem abiem būtų nemalonu, nes ir Uitlis buvo pamilęs vieną mergaitę, kaimo teisėjo dukterį.

Norėjau sužinoti, kaip vyriausybė reagavo į mano pražuvimą, bet pasirodė, kad mano leitenantai niekam to nebuvo pranešę.

Kelis kartus norėjau paklausti jį vieno dalyko, bet vis nedrįsdavau.

Pagaliau neiškenčiau ir apsimetęs ramus paklausiau:

- Ar niekas manęs stovykloje neieškojo?

- Ne, - atsakė Uitlis, bet paskui susigriebęs pridūrė: - Ak taip, tiesa, ieškojo. Keletą kartų pas mus buvo atėjęs meksikietis vaikas, kuris teiravosi, ar tamsta jau sugrįžai. Jis nenorėjo pasakyti, kas jį siunčia, bet aš pastebėjau, kad jis ateidavo ir nueidavo keliu, vedančiu į don Ramono dvarą.

Tos žinios nudžiugintas linksmai jojau namo. Tolumoje buvo matyti namai, kuriuose gyveno gražuolė Izolyna.

XV. Gražuolės pėdomis

Kai sugrįžes namo pailsėjau nuo išgyventų nuotykių, pirmasis mano sumanymas buvo pačiam nuvesti baltąjį žirgą Izolynai. Bet paskui, bijodamas, kad tas mano apsilankymas dėl mūsų neva blogų santykių nepastatytų dvaro gyventojų keblion padėtin, nutariau šią misiją patikėti savo tarnui negrui. Pasiuntęs jį su arkliu, pats užlipau ant stogo. Nuo čia mačiau, kaip negras įvedė arklį į dvaro kiemą ir netrukus išėjo atgal. Dovana buvo priimta.

Nekantriai laukiau pasiuntinio sugrįžtant, kursai mano dideliam nusiminimui, "žodžiais" atnešė gražuolės sinjoritos ačiū.

Tas mane labai nustebino. Nuliūdęs ir suraukęs kaktą vaikščiojau ant

stogo. Tą dieną kaime buvo šventė, ir aikštė buvo pilna žmonių.

Gyventojai pasipuošė šventadieniniais rūbais, rengė procesijas, darė fejerverkus.

Triukšmas ir marga minia erzino mane. Norėjau nuo viso šito laikytis atokiau ir paliepiau pabalnoti arklį. Dar kartą pažvelgęs į don Ramono namus pamačiau baltuoju žirgu išjojančią Izolyną ir, žinoma, nusprendžiau ją pasivyti.

Pasakyta - padaryta. Greitai prijojau kalnelį, ant kurio stovėjo don Ramono dvaras, ir pasukęs iš vieškelio nujojau taku, vingiuojančiu aplink kalnelį.

Jodamas baltojo žirgo pėdsakais greitai atsidūriau girioje. Kuo toliau jojau, tuo tankesnė buvo giria ir kelias sunkesnis.

Kodėl Izolyna pasirinko tą vos praeinamą taką?

Pagaliau rakštumynas ėmė retėti. Toliau kelias vingiavo aukštyn į kalną, per stebuklingai gražų įvairiausių atogrąžų augmenų bei gėlių sodą.

Užjojęs ant kalnelio pamačiau Izolyną.

Lengvutė, liekna, sėdėjo ji ant savo baltojo žirgo, gėrėdamasi gamta, džiaugdamasi paukščių čiulbėjimu ir gėlių kvapais.

Sustojęs ėmiau svarstyti: ar joti toliau, ar grįžti. Besirengdamas grįžti pastebėjau, kad Izolyna pažvelgė pirma į laikrodį, o paskui į lygumą.

Aštrus pavydo skausmas suspaudė krūtinę. Matyt, ji kažko laukė ir stengėsi nugirsti mylimojo žmogaus žingsnius...

Pavadžiai iškrito man iš rankų, kai pagalvojau, kad tas žmogus gali būti Idžura!

Nutariau palaukti jo, kad tuoj pat jam atkeršyčiau. Su savim turėjau tiktai lengvą kardą, bet mano pavydas, neapykanta ir kerštо troškimas buvo galingesni už visus ginklus.

Staiga sužvengęs Moro nutraukė visas mano kerštingas mintis.

- Kas ten? - paklausė Izolyna.

Ilgiau slėptis nebuvo galima ir aš, paspaudęs arklį pentinais, prijojau prie savo gražuolės.

Izolynos veide atsispindėjo nustebimas.

- Kur jūsų palydovas ir kaip čia atsidūrėt? - pasiteiravo ji.

- Visai paprastai. Jūsų pėdomis, sinjorita...

- Bet aš nelaukiau jūsų taip greitai...

- Aš žinau, sinjorita, laukėte kito.

- Taip. Aš maniau, kad Siprijus ateis anksčiau už jus.

- Kas tas Siprijus? Jei tai kitas jūsų giminaitis, tai geriau jam čia būtų nesirodyti!

- Mano giminaitis? Apie ką kalbate? Aš jūsų nesuprantu.

- Tai leiskite man paaiškinti. Jeigu Idžura atsiras čia, tai katras nors iš mudviejų - aš arba jis neišeis iš čia gyvas. Jis kėsinosi mane nužudyti, ir aš prisiekiau, kad jį susitikęs užmušiu.

- Tepadeda jums Visagalis ištesėti savo priesaiką! Idžura - pikčiausias mano priešas! Visos mūsų šeimos priešas.

- Bet... vis dėlto, jo laukėte?

- Apsaugok, Viešpatie! Aš ne bailė, bet nenorėčiau čia atsidurti su juo! Aš laukiau jūsų, norėdama pati padėkoti už tokią gražią dovaną. Nedrįsdama kviestis jūsų į namus, pasimatymui išsirinkau šią gražią aikštę. Ar jums čia patinka?

- Kur jūs - ten dausos!..

- Vėl prabilote poetų kalba! Mes ne kaukių baliuje, meskime komplimentus ir būkime atviri.

- Labai mielai. Bet pirmiausia leiskite jūsų paklausti: kas per vienas tas Siprijus, kurio laukiate?

- Mano tarnas, - pasakė Izolyna juokdamasi, - tas pats, kurs atnešė jums mano pakvietimą. Aš nemaniau, kad taip greitai atjosite, bet labai džiaugiuosi, kadangi daug ką turiu jums pasakyti.

Tie žodžiai nudžiugino ir pralinksmino mane taip, kad prisiartinęs prie Izolynos ir pažvelgęs į jos akis išdrįsau prašnabždėti:

Myliu tave!

Šypsena dingo, mergaitė truputį paraudo, visas jos veidas persimainė ir surimtėjo.

Izolyna tylėjo. Tas jos tylėjimas, atrodė, truks amžinai.

Pagaliau ji tarė virpančiu balsu:

- Pasakykite, kapitone, ką aš turiu, jūsų manymu, padaryti? Prisipažinti meilėje?

- Ne... juk tai neįmanoma... jūs negalite...

- Bet juk jūs manęs neklausėte! Kodėl?

- Bijojau neprielankaus atsakymo.

- Koks jūs bailys! - nusijuokė ji.

Tai tarusi, Izolyna paspaudė pentinais arklį, pajojėjo aukštėliau ir pasišaukė manę.

- Kapitone, - tarė ji. - jūs tikrai mylite mane?

- Taip, myliu jus visa širdimi!

- Ačiū!

- Ir tik tiek, Izolyna?

- Galėčiau ką nors padovanoti, bet tai ir taip jums priklauso.

- Kas būtent?

- Mano širdis.

Po šių žodžių apkabinau Izolyną ir savo pasiaiškinimus užbaigėm širdingu pasibučiavimu.

Mudu išsiskyrėm, nes joti drauge būtų buvę neišmintinga. Atsisveikindami pasižadėjom susitikti kasdien toje pat vietoje.

- Ligi rytojaus! - ištarė Izolyna nujodama.

Likau vienas su savo laime. Viskas atrodė man ypatingai gražu, ir aš būčiau galėjęs išbūti čia iki rytojaus, jeigu tarnybos reikalai nebūtų manęs šaukę.

Būdamas laimingas, aš visai nežiūrėjau, kur jojau. Netrukus atsidūriau girioje, kur nebuvo jokio tako; ir visai nežinojau, kur ir kaip joju.

Nežinodamas, ką daryti, pasukau atgal ir netrukus pamačiau, kad esu paklydęs.

Mano nelaimei ėmė temti ir man atrodė, kad reikės nakvoti girioje. Man tai nepatiko, nes buvau labai alkanas. Be to, dar ėmė lynoti, o aš buvau visai lengvai apsirengęs.

Staiga pokštelėjo šūvis ir tuoj kažkas sunkus atsimušė į žemę. Aš, kaip medžiotojas, gerai žinojau, kad čia bus nukritęs nušautas paukštis ar žvėris. Greitai pasukęs arklį, nujojau į tą vietą, kur girdėjosi triukšmas, bet nieko ten neradau. Staiga užpakaly išgirdau žodžius:

- Juk tai mūsų kapitonas!

Pasukęs galvą, pamačiau krūmuose savo draugus - Riubą ir Harėjų. Jie, išgirdę arklio žingsnius, buvo pasislėpę krūmuose ir leido man prajoti pro šalį.

Visi kartu laimingai parvykom namo.

XVI. Atsisveikinimas. Pavojinga padėtis

Ištisas dvi savaites buvau nepaprastai laimingas. Susitikinėjau su Izolyna kasdien, dargi po kelis kartus, ir vienintelis tamsus debesis dengė mūsų laimę - tai išsiskyrimai. Bet mus ramino mintis, kad rytoj vėl susitiksime.

Bet štai atėjo laikas, kai turėjom išsiskirti ne vienai dienai, bet ištisoms savaitėms, mėnesiams o gal net metams. Atsinaujinęs karas vėl šaukė mane į kovotojų gretas. Būdamas vien savanoris bei nuotykių ieškotojas, turėjau teisę karan ir neiti. Tėvynės aš neturėjau, kovojau ne už savo kraštą, ir patriotizmo jausmas manęs nevaržė. Ėjau kariauti vedamas puikybės. Aš geidžiau garbės, kuria norėjau apdovanoti Izolyną... Mudviejų atsisveikinimas buvo neapsakomai skaudus. Taip sunku buvo skirtis, o aš jau turėjau nieko nelaukdamas grįžti į stovyklą ir iš ryto, saulei tekant privalėjau išjoti į savo būrį.

Mudu su Izolyna jodavom į pasimatymus ir grįždavom iš jų įvairiais keliais. Darėm tai dėl atsargumo, nors čia mudu niekad nieko nesutikdavom. Įsitikinę, kad apie mudviejų susitikimą niekas nieko nežino, pagaliau pasidarėm ne tokie atsargūs.

Rytą, prieš paskutinį pasimatymą su Izolyna, Uitlis pasakė man, kad

kaime kažkas yra žinoma ir patarė man būti atsargesniam.

Juodų minčių slegiamas dėl būsimojo išsiskyrimo, maža tekreipiau dėmesio į leitenanto žodžius ir nepaklausiau jo patarimo pasiimti palydovą. Aš nenorėjau, kad pašalinis žmogus matytų paskutinį mudviejų atsisveikinimą.

Kai mudu pasakę vienas antram paskutinį sudie persiskyrėm, aš užsimaniau dar kartą pažvelgti į Izolyną ir nujojau jos pėdomis.

Nenujojau nė 500 jardų, kai staiga išgirdau kažką garsiai kalbant. Tai buvo Izolynos balsas. Ką gi aš išgirdau! Izolyną, kalbančią su... Idžura, kurio, kaip supratau iš kalbos, būta už kelių dešimčių varstų nuo mūsų kaimo su savo būriu.

Sunku aprašyti tai, ką aš tuo metu jaučiau. Gėda sakyti, kad many vėl sukilo pavydas. Tarsi užmiršęs jos ašaras, priesaikas, bučinius, aš vėl pavyduliavau jos Idžurai.

Tyliai nusėdęs nuo balno, prislinkau arčiau prie jų.

Izolyna sėdėjo ant arklio, o Idžura stovėjo šalia, nutvėręs jos pavadžius. Iš jo veido supratau, kad tas susitikimas - bent Izolynai - buvo netikėtas.

Idžura buvo sulaikęs ją netikėtai. Izolynos veido aš nemačiau, bet jos balsas skambėjo rūsčiai.

Būdamas nuo jų per keletą žingsnių girdėjau kiekvieną jų žodį.

- Tai tu atsisakai? - klausė Idžura.

- Aš niekados nesutikau. Nieko tokio nepadarei, kad galėčiau pakeisti savo nusistatymą.

- Bet turite kitų priežasčių. Aš ne kvailas. Man gerai žinoma tavo paslaptis. Tu myli tą amerikiečių karininką.

- O kad ir taip? Pasakysiu dar daugiau: aš tikrai myliu jį.

- Ir tu už jo tekėtum?

- Ir tekėčiau.

- To niekad nebus!

- Kas gi man gali sukliūdyti

- Aš!

- Tu kliedi, Rafaeli!

- Gali mylėti jį kiek norėdama, bet jo žmona, - prisiekiu! - nebūsi. Klausyk, Izolyna de Vargas, aš turiu dokumentus, kurie kalba apie tave ir tavo tėvą. - Tai tardamas, Idžura ištraukė iš kišenės kažkokius sulankstytus popierius.

- Štai, - tęsė jis, - leidimas laisvai pereiti fronto liniją, duotas Amerikos vyriausiojo vado Izolynai de Vargo. O štai tavo tėvo laiškas vyriausiajam Amerikos armijos komisarui ir komisaro laiškas tavo mylimajam. Gražus išdavystės pavyzdėlis! Dabar respublikos priekyje yra generolas Santana. Jei aš perduosiu jam tuos dokumentus, jis tuoj įsakys suimti tave ir tavo tėvą. Jūsų žemė ir turtai tuoj bus iš jūsų atimti ir teks man. Patariu visa tai apsvarstyti ir, jei sutiktum būti mano žmona, aš čia pat sunaikinsiu tuos

dokumentus.

- To niekad nebus!

- Niekad! Na, tai tu dar pasigailėsi! Kai tik bus išvaryta iš čia ta dykaduonių amerikiečių banda, jūsų turtai bus mano.

- Tu užmiršti, kad mano tėvo laukai yra Rio-Grande upės krante, Techaso pusėje, ir pirma, negu "amerikiečių dykaduonių banda", kaip tu išsireiškei, bus iš čia išvaryta, ta upė bus jų žemės siena. Kas gi tada turės teisę atimti iš mūsų laukus? Tu ar tavo baili vyriausybė?

Toks atsakymas visiškai suerzino Idžurą.

- Taip, bet vis dėlto tavo tėvo turtai tau neatiteks, kadangi esi netikra don Ramono duktė. Savo žodžius aš galiu patvirtinti įrodymais, ir nejaugi manai, kad aš tave myliu? Jei kada nors tau tai sakiau, - melavau! Pamilti suskio indėno dukterį! Ha, ha, ha...

- Niekše, - sušuko Izolyna, - traukis!

- Palauk, - sušuko Idžura, dar stipriau laikydamas pavadžius. - Aš turiu tau dar kai ką pasakyti.

- Paleisk pavadžius!

- Pirma pažadėk man...

- Paleisk, o ne, tai nušausiu!

Aš šokau jai pagalbon. Tuo akimirksniu Izolyna išsitraukė pistoletą ir nusitaikė į Idžurą. Jos drąsa padarė savo: bailys paleido pavadžius ir pasitraukė į šalį. Arklys, pasijutęs laisvas, šoko pirmyn ir per minutę Izolyna dingo iš akių. Aš pasivėlinau su pagalba, ir ji nė nežinojo, kad aš girdėjau jų pasikalbėjimą.

Idžura pasiliko bestovįs, keikdamasis ir grasindamas nujojusiai Izolynai. Jo balsas slopino mano žingsnius ir jis, stovėdamas nugara į mane, negirdėjo, kaip aš priėjau prie jo. Jis dabar buvo mano valioje. Lengvai galėjau įsmeigti į jo nugarą kardą, bet padorumo jausmas sulaikė mane.

Palytėjęs petį, ištariau jo vardą.

Išblyškęs, nusigandęs jis atsisuko į mane.

- Tamsta esi Rafaelis Idžura? - pakartojau savo klausimą.

- Taip, - atsakė jis gąstaudamas. - Ko tamsta nori?

- Turi dokumentus, kurių dalis priklauso man. Prašau juos man atiduoti.

- Tamsta esi kapitonas Uorfildas? - paklausė Idžura, valandėlę patylėjęs ir lyg žiūrėdamas į komisaro laišką. Jo rankos virpėjo.

- Taip, aš kapitonas Uorfildas, - metas jums tai būtų žinoti!

- Tikrai, čia yra vienas laiškas jums. Aš esu radęs jį ant kelio. Prašau paimti. - tarė jis, paduodamas komisaro įsakymą, bet pasilikdamas kitus popierius.

- Laiške buvo įdėtas raštelis. Turi jį rankoje. Manau, tu atiduosi man ir jį, ir Amerikos vyriausiojo vado dokumentą, duotą vienai damai. Aš sugrąžinsiu jį savininkei.

Jis ėmė dairytis aplinkui, norėdamas pabėgti.

- Taip, aš turiu leidimą pereiti frontą. Gali gauti ir jį, juo labiau, kad jis man nereikalingas, - tarė Idžura tyčiodamasis bei juokdamasis ir įsidėjo brangiuosius popierius į kišenę.

Pasiruošiau kautis, pasiūlydamas savo priešui išsitraukti kardą, ir gintis.

Idžura nesiryžo.

- Tu turi kautis! - sušukau. - Baily! Ar nori, kad tave užmuščiau beginklį?

Niekad nesu tokio bailio matęs. Jo lūpos virpėjo, akys lakstė į šalis. Esu tikras, kad jis būtų pabėgęs pasitaikius menkiausiai progai.

Bet staiga Idžura persimainė. Jo akys sužibo pykčiu, jis išsitraukė kardą ir prasidėjo kautynės.

Laimė, kad puldamas pasukau galvą į šalį ir pamačiau du gveriljasus, bėgančius su nuogais kardais mūsų link. Štai dėl ko toks drąsus pasidarė Idžura! Jis tik laukė, kada gveriljasai užpuls mane iš užpakalio.

Tiktai dabar pamačiau pavojų.

Vienam įveikti tris buvo neįmanoma. Galvoje kilo mintis bėgti, bet ir tai buvo per vėlu. Mano arklys buvo toli, ir jie tikrai būtų mane užmušę pirma, nei aš būčiau spėjęs pasiekti arklį. Galvoti nebuvo kada.

Vos spėjau atšokti kelis žingsnius atgal, kaip pasijutau stovįs prieš tris priešus.

Prasidėjo nelygi kova. Jau kelis kartus sužeistas, nustojęs daug kraujo, ėjau vis silpnyn. Pagaliau pajutau, kad neįstengsiu atmušti kirčio ir sušukau nusiminęs.

Tuo pačiu akimirksniu netoliese pokštelėjo šūvis. Kulka pataikė pakelton prieš mane rankon, išmesdama iš jos kardą. Vienu akimoju visi trys pasileido bėgti ir pasislėpė tankmėje.

Pažvelgęs į kitą pusę, pamačiau žmogų, nešiną šautuvu ir besiartinantį prie manęs. Iš drabužių pažinęs meksikietį, pasirengiau gintis.

Ir kaip aš nustebau pamatęs, kad mane išgelbėjo Kuakenbosas!

- Ačiū, drąsusis drauge, - tariau jam, - tu išgelbėjai mane nuo tikros mirties!

- Kapitone, tu sužeistas? - paklausė Kuakenbosas.

- Taip, bet manau, kad nemirtinai. Jaučiuosi silpnai, netekau daug kraujo. Atvesk mano arklį, jis tenai. - Tai taręs aš apalpau. Atsipeikėjęs pamačiau savo arklį ir Kuakenbosą, raišiojantį man žaizdas. Jis buvo tik su vienu batu, o kitas stovėjo šalia , pilnas vandens, iš kurio jis girdė arklį ir vilgė man smilkinius.

Netrukus galėjau užsėsti ant arklio ir mudu nuvykom į kaimą. Kuakenbosas vedė mano arklį už pavadžio.

Turėjom joti pro dvarą. Gerai, kad sutemo ir manęs niekas nematė. Sakau "gerai", nes aš visas buvau kruvinas ir savo išvaizda galėjau sukelti bereikalingo nerimo.

XVII. Žygis. Žiaurus sprendimas

Iš ryto sugaudė signalas. Paskutinį kartą užlipęs ant stogo, apsidairiau po visą apylinkę. Visas būrys jau buvo susirinkęs aikštėje ir pasirengęs kelionei. Visi gyventojai sukilo. Visur buvo galima pamatyti jausmingų atsisveikinimo scenų. Gražiosios kaimietės ašarodamos skyrėsi su mūsų kareiviais.

Tačiau tarp gyventojų buvo daug ir prieš mus nusistačiusių žmonių. Mane apniko negera nuojauta, erzino neramios mintys dėl Izolynos. Kas bus su ja, kai mes iš čia išjosim? Ar negresia tik jai koks didelis pavojus? Juk iš tokio niekšo, koks buvo Idžura, galima buvo laukti visko.

Nutariau dar kartą pasimatyti su Izolyna ir jos tėvu, norėdamas įkalbėti juos, kol tęsis karas, išvažiuoti iš čia.

Bet aš bijojau, kad don Ramonas nesutiks, o Izolyna per puiki, kad išsikraustytų iš namų dėl tokio bailio, kaip Idžura.

Be to, mano apsilankymas pas don Ramoną penktą valandą ryto galėjo būti pastebėtas ir galėjo sukelti pavojų, nuo kurio norėjau apsaugoti jį ir jo dukterį. Nežinojau, ką daryti. Holingursas patarė man parašyti laišką don Ramonui.

Paklausęs leitenanto greit parašiau laišką, išsiunčiau jį ir daviau ženklą būriui išjoti.

Netrukus, išjojus iš kaimo, kažkas į mus šovė. Pasiųstieji žvalgai nieko nesurado, nors ir matėm toli raitelių būrį, zovada jojusių tolyn.

Tai tikriausiai buvo Idžuros būrys, bet mes jo nesivijom, bijodami susitikti su stipriu ir gerai pasiruošusiu meksikiečių būriu, paties Kanaleso vadovaujamu.

Visą kelią man nedavė ramybės bloga nuojauta dėl Izolynos. Laimingai prijoję miestą, sužinojom, kad divizija dar nebuvo išjojus Ji turėjo iššygiuoti rytą, bet gavo įsakymą pasilikti čia dar visai savaitei.

Tikėjausi, kad mus grąžins atgal į kaimą, bet gavom įsakymą pasilikti prie divizijos.

Mūsų būrys apsistojo ant gražaus upelio kranto, per pusmylį nuo miesto. Trumpai apsižvalgęs stovykloje, vėl sugrįžau į miestą sužinoti naujienų apie tolesnius armijos žygius ir pasimatyti su draugais. Tai bent kiek išsklaidė ūkanotas mano mintis.

Sugrįžus stovyklon, vėl apniko nejaukios mintys. Gulėdamas palapinėje ilgai svajojau apie Izolyną; man atrodė, kad nieko nežinodamas apie ją neištversiu, todėl sumaniau, pasiėmęs keletą kareivių, naktį joti į don Ramono namus. Nujojęs maniau palikti kareivius prie vartų, o pats eiti į namus, ir

jeigu gyventojai dar nebūtų išvažiavę, pasistengti įkalbėti juos tai padaryti.

Nutariau išjoti sutemus: nenorėjau, kad stovykloje žirotų apie mano dingimą, be to, naktį ne taip pavojinga keliauti.

Sutemus iškeliavom.

Riubas ir Harėjus jojo priekyje žvalgydami vietovę ir mes jais visiškai pasitikėjom.

Jojome visai tuščiomis vietomis. Tiktai pusiaukelėje prijojome sugriautą gryčią. Dar už pusmylio nuo jos išgirdom verksmą ir moterų dejones. Paspaudę arklius pentinais greitai nujojome pirmyn. Harėjus skubėjo mus pasitikti, iš jo veido buvo matyti, kad atsitiko kažkas baisaus.

- Kapitone, blogos žinios!.. Tie niekšai mūsų kaime pasielgė bjauriau už indėnus. Moterys atbėgo čionai. Eik tamsta pasižiūrėk!

Išgirdęs tai, greitai nujojau prie gryčios.

Gryčioje buvo kelios jaunos moterys ir du trys vyrai.

Jie buvo apstoję Riubą , kurs stengėsi maišyta ispanų kalba juos nuraminti. Visos moterys buvo pusiau nuogos, palaidais plaukais; per jų veidus ir kaklus tekėjo kraujas, o jų kaktos buvo išmuštos raudonomis dėmėmis.

Prijojęs arčiau pamatėme, kad tos dėmės padarytos karšta geležimi. Be viso to, vargšėms buvo nupjaustytos ausys, o vyrams supjaustyti dešiniųjų rankų delnai!

Kraujas stingo gyslose nuo to reginio!

Paaiškėjo, kad netrukus, mums išjojus, tenai įsiveržė meksikiečiai, šaukdami: "Valio Meksika" ir "Mirtis jankiams!"

Iš pradžių jie plėšę gėrimų sankrovas, paskui, dar labiau įsiutę nuo išgerto vyno, ėmė griauti namus, vilkti aikštėn moteris, žagindami jas ir žymėdami įkaitinta geležimi.

- Nupjaustykit joms ausis! - šaukė minia ir kol pusgirtis kalvis darbavosi įkaitinta geležimi, mėsininkas peiliu pjaustė ausis. Nors visi tie niekšai buvo kaukėti, tačiau niekas neabejojo, kad tai Idžuros būrio darbai.

Ėjo kalbos, kad aukų esama ir daugiau. Tie, kuriuos mes sutikom, ėjo amerikiečių stovyklon, o Riubas sulaikė juos iki mums atvyksiant.

Ką mums reikėjo daryti? Šauktis dar daugiau kareivių ir laukti čia jų atvykstant, ar tuoj joti į kaimą? Nutarėm joti. Žmonių turėjom nemažai ir visi degė kerštu. Išsiuntę nelaiminguosius stovyklon, jau buvom pasirengę joti, kai tolumoje pasirodė žmogus, kuris, pamatęs mus, pasislėpė krūmuose.Riubas ir Harėjus greitai nubėgo į tą vietą ir veikiai sugrįžo jaunu meksikiečiu vedini, kurs irgi nuo plėšikų buvo nukentėjęs. Jis pranešė mums, kad plėšikai nujojo upės krantu aukštyn į dono Vargos namus šaukdami: "Mirtis išdavikams" ir "Mirtis Izolynai!"

Išgirdęs tuos žodžius, paspaudžiau pentinais arklį ir zovada pasileidau pirmyn, o paskui mane pasileido mano kareiviai.

Mums rūpėjo kiek galima greičiau prijoti Izolynos namus.

Likus kelioms mylioms iki kelionės tikslo, pamatėm didelę, tartum gaisro, pašvaistę.

- Kas tai galėtų būti? Mano Dieve, ar tik ne dvaras dega? - Nusigandę klausėm vienas kito. Bet, mūsų laimei, spėliojimai nepasitvirtino. Tai buvo ne gaisro pašvaistė, bet didelio laužo, sukurto prie namų vartų, atšvaitai. Apie laužą vaikštinėjo vyrai, moterys, šunys, arkliai. Tai buvo meksikiečių stovykla. Užuot iš lengvo juos apsupę, mes neiškentėm ir stačiai puolėm, tuo viską ir pagadindami. Meksikiečiai, išgirdę mūsų šauksmus, puolė bėgti. Šeši jų buvo užmušti, beveik kita tiek paėmėm į nelaisvę. Vytis jų nebuvo jokios prasmės, nes jie pasislėpė miške. Įjojau į kiemą, kur viskas buvo sunaikinta. Brangūs rakandai, daiktai ir medžiagos - viskas buvo išmėtyta, sugadinta. Ėmiau šaukti Izolyną, don Ramoną, bet niekas neatsiliepė. Apieškojau kambarius, apėjau visus namus, bet nieko neradau.

Pamaniau, kad don Ramonas su dukterimi, paklausę mano patarimo, išvažiavo iš namų dar prieš juos užpuolant. Nubėgau pas belaisvius, norėdamas jų paklausti, bet buvo per vėlu: visi jie buvo pakarti. Gyvos buvo likusios tik moterys, kurios į visus mano klausimus tylėdamos lingavo galvomis. Labai nusiminiau, bet staiga pamačiau bernioką Siprijų, kurs man viską ir papasakojo.

- Tie piktieji žmonės, - sakė jis, - nusigabeno mano panelę. Jie atjojo su juodomis kaukėmis, įsibrovė į namus, suėmė don Ramoną, o doną Izolyną išvilko į kiemą. Ji buvo neapsitaisiusi, iš kaklo ir krūtinės jai tekėjo kraujas. Plėšikai išvedė iš arklidės baltąjį žirgą, prie jo nugaros stipriai pririšo doną Izolyną, paskui prie arklio kojų prikabino raketas, padegė jas ir paleido arklį drauge su Izolyna į prerijà.

Tos baisios žinios ištiktas susmukau ant žemės be žado...

XVIII. Pėdsakas. Su žiburiais

Atsipeikėjau, kai mane apšlakstė šaltu vandeniu. Šalia stovėjo Riubas, Harėjus ir kiti, atjoję iš stovyklos draugai, tarp kurių buvo ir Uitlis.

Išgirdę apie įvykį iš stovyklon atvykusių moterų, jie netverdami apmaudu atjojo čionai.

Nesuskubau kaip reikiant atsigauti nuo apalpimo, kai išgirdau kažkokius laukinius klyksmus ir šauksmus. Tai mūsų kareiviai plakė virvėmis ir diržais į nelaisvę patekusias moteris. Vos vos sustabdžiau tą egzekuciją. Paleistos moterys greit pradingo.

- Į kaimą! Į kaimą! - šaukė mūsų kareiviai ir dalis būrio, Uitli ir Holingurso vedami, nujojo. Nelaukdamas jų sugrįžimo, nutariau surasti Izolyną.

Pasodinęs Sipriju ant arklio ir pasirinkęs šešis geriausius žvalgus, išjojau su jais į prerią.

Šviesi mėnesienos naktis ir Siprijaus sumanumas greitai atvedė mus prie tos vietos, kur paskutinį kartą Siprijus buvo matęs Izolyną.

Iš čia, pasiuntę Siprijų namo, mes greitai jojom toliau.

Neseniai buvo praėjęs lietus, ir pėdsakai buvo tokie aiškūs, kad nereikėjo nė nuo arklio nusėsti. Tiktai retkarčiais Riubas ir Harėjus turėdavo nušokti paieškoti pėdų, bet medžiotojai taip greitai bėgo, kad mūsų arkliai beveik visą laiką bėgo risčia. Jojom tylėdami. Manęs kalbos nemasino: taip buvau Siprijaus pasakojimų sujaudintas. Jis matęs ant jos kaklo ir krūtinės kraują!.. Dieve mano! jai nupjovė ausis! Paskui paguldė ją ant arklio, rankas užmetė ant kaklo ir stipriai pririšo. Jos kojos irgi stipriai buvo surištos ir vargšė niekaip negalėjo ištrūkti!

Dėl visų tų minčių ėjau iš proto!

Prie manęs prijojo Harėjus.

- Nesirūpink, kapitone! - ramino jis mane. - Aš nemanau, kad baltasai žirgas toli būtų nubėgęs su savo našta ant nugaros. Jį raketos išgąsdino. Kai tik raketų lazdos sudegs, jis sustos, ir mes jį sugausim. Kad tik mėnulis šviestų.

Lyg tyčia giedras dangus pamažu ėmė niauktis ir visai sutemo. Rasti pėdas tamsoje buvo neįmanoma, mes turėjom sustoti ir pagalvoti, ką daryti toliau. Trumpai pasitarę nutarėm, nelaukdami rytojaus, sekti pėdomis su žiburiais. Bet kur gauti žiburių? Čia ir buvo visas sunkumas! Buvom tuščioje, lygioje prerijoje. Aplinkui nebuvo nė vieno medelio. Su savim irgi nieko neturėjom. Kuo gi šviestis?

Čia padėjo vienas mūsų būrio prancūzas. Jis pasiūlė grįžti į kaimą ir paimti iš bažnyčios storą vaško žvakę.

Pasiūlymas buvo priimtas ir prancūzas su Kuakenbosu nujojo į kaimą.

Mes sugulėme žolėje, laukdami draugų sugrįžtant.

Pasiuntiniams davėme dvi valandas laiko, bet jie sugrįžo ankščiau, trimis storomis bažnytinėmis žvakėmis nešini. Sužinojom naujienų: kaime buvo rasta dar daugiau aukų, ir daug meksikiečių mūsų pasipiktinę kareiviai pakorė.

Don Ramonas, kaip buvo manoma, esąs dar gyvas, bet gveriljasų paimtas nelaisvėn. Neleisdami veltui laiko, užžiebę žvakes, jojom toliau.

Mūsų laimei, vėjelis buvo visai silpnas ir žvakių negesino. Netrukus pastebėjom, kad artinamės prie to atmintino kalno, kurio baltos uolos buvo matyti iš tolo.

Spėdami, kad tas kalnas bus sutrukdęs baltajam žirgui bėgti, kelis kartus aplink jį apjojom. Bet nei arklio, nei jo pėdsakų niekur nebuvo matyti. O tuo tarpu, mūsų nelaimei, ėmė lynoti ir netrukus prapliupo smarki liūtis.

Žvakės bemat užgeso ir paieškas turėjom nutraukti.

Liūdėdami ir tylėdami susispietėm po uolos kyšuliu.

XIX.Surandam pėdsakus. Per upę

Visi, kelionės nuvarginti, tuoj užmigo, tik aš negalėjau nei miegoti, nei nurimti.

Juodų minčių varginamas, buvau užmiršęs, kas dedasi aplinkui mane, bet staiga mano mintis nutraukė Riubo ir Harėjaus kalba.

Jie, atrodo, neprarado vilties atrasti baltojo žirgo pėdsakus.

Pasiėmę žvakes, sombrerą (plačiabrylė skrybėlė) nuo užmigusio Kuakenboso galvos, du draugai nuėjo. Žvakių jie neužžiebė, todėl greit pranyko tamsoje.

Vis dar smarkiai lijo, bet rytuose debesys ėmė sklaidytis ir dangus pamažu prasiblaivė.

Staiga toli sužibo du žiburėliai. Iš pradžių jie slankiojo tai pirmyn, tai atgal, kol pagaliau sustojo. Tuo tarpu kai kurie mūsiškiai jau buvo pabudę ir atsidėję sekė žiburėlius, kurių vienas vėl ėmė judėti, slinkdamas vis tolyn ir tolyn.

Netrukus sugrįžo Harėjus, pranešdamas, kad Riubas vėl užtikęs pėdsaką ir patarė mums tuoj joti tolyn. Žinoma, mes nieko nelaukdami išsiruošėm į žygį. Senis medžiotojas, nebodamas smarkaus lietaus, greitai ėjo pridengdamas žvakės liepsną plačia sombrera.

Netoliese nuo čia tekėjo upelis. Prityręs Riubas, be abejo, žinojo, kad arklys tikrai buvo priėjęs čia atsigerti. Ir neapsiriko. Pėdsakai atvedė mus prie tos upeliuko vietos, kur arklys buvo gėręs. Toliau vėl buvo matyti, kad arklio pasileista bėgti. Bet kodėl? Kas galėjo jį išgąsdinti? Harėjus paaiškino tai keliais žodžiais:

- Jį vijosi vilkai!

Taip, jį vijosi vilkai! Nebuvo abejonių, nes vietomis gausios vilkų pėdos užtrynė arklio pėdas. Pasibaisėdamas vaizdavausi, kaip plėšrieji žvėrys puola arklį, jį pagauna ir drasko nelaimingą, beginklę Izolyną...

Tuo pačiu metu, tarsi paguosti mane norėdamas, likimas nusišypsojo. Lietus baigėsi ir iš anapus debesų išlindo mėnulis, aiškiai apšviesdamas visą prerijį.

Užgesinom žvakes.

Toli pasigirdo vandens kriokimas. Jodami pėdomis, prijojom upę ir krioklį, kurio vanduo virdamas ir putodamas krito žemyn nuo uolos. Arklio pėdos dingo ties pačiu kriokliu, vadinasi, nematydamas pagalbos, arklys šoko į krioklį!

Visi, išskyrus Riubą, buvo tikri, kad arklys ir jo našta bus žuvę krioklyje. Riubas gi tvirtino, kad arklys perplaukęs upę prieš lietų, o vilkai, kaip matyti buvo iš pėdų, pasilikę šioje upės pusėje.

Senio medžiotojo žodžiai truputį nuramino mane. Vėl sėdom į balnus ir nujojom upės krantu, ieškodami brastos. Bet brastos niekur nesuradom, tad, pasirinkęs patogesnę vietą, perplaukiau upę su arkliu. Kiti pasekė paskui mane, tik Riubas kėlėsi per upę nepaprastu būdu: kad arkliui būtų lengviau, jis plaukė paskui, įsikandęs jo uodegą.

Kitame krante mes vėl radom baltojo žirgo pėdas.

XX. Miškas nykštukas. Baltojo žirgo dingimas

Pajojėję kelias varsnas, susidūrėm su kliūtimi, kuri vos visai nesutrukdė mūsų darbo. Mes pamatėm žemaūgį ąžuolyną, kurio medžiai, nors ir labai išsiplėtę, bet buvo ne didesni kaip 30 colių. Turėjom nusėsti nuo arklių ir ropomis ropoti. Tad ėjom labai ilgai: ąžuolai taip tankiai buvo suaugę, kad pro juos vos prasiskverbė mėnulio šviesa, ir mums buvo labai sunku rasti arklio pėdas. Po kelių tokios kelionės valandų išėjom į prerijà, apšviestą pirmųjų aušros spindulių.

Pėdos rodė, kad arklio iš pradžių eita žingine, paskui staiga įsismaginta smarkiai bėgti.

Kas jį pabaidė? Jokie žvėrys, atrodo, jo nesivijo, nes pėdsakų nebuvo matyti. Visi labai nustebom. Bet greit viskas paaiškėjo.

Medžiotojai, kurie jojo priešakyje, pamatė daug arklių pėdų.

- Čia būta laukinių arklių! - sušuko Riubas. - Matau, kas čia turėjo atsitikti! Išsigandę baltojo žirgo keistumo, jie ėmė bėgti nuo jo, o jis nulėkė paskui juos. Tada mustangai išsiklaidė į visas šalis, bet jis vis dėlto pavijo juos.

Prityrę medžiotojai, pasilenkę prie žemės, skaitė visa tai iš pėdų tarsi iš knygos. Man buvo aišku, kad Riubas sako tiesą. Arklys su Izolyna pateko į laukinių arklių bandą!

Dievuli mano! Ji turės žūti tarp tų pasiutusių gyvulių...

Vaizduotė ėmė piešti baisiausius vaizdus. Nulėkiau į prerijà - ir ką gi? Toli tarp mustangų buvo matyti baltasai žirgas. Jis atsistojo piestu, o ant jo nugaros...

- Dievulėli mano, išgelbėk ją! - sušukau skausmingai.

Visi mano draugai pasileido paskui mane, garsiai šaukdami. Mes manėm tuo būdu nubaidyti mustangus, bet mūsų balsai, atrodo, jų nepasiekė. Tada iššoviau kelis kartus iš pistoleto.

Išgirdę šūvius nusigandę arkliai greitai atšoko nuo baltojo žirgo ir žvengdami išsibėgiojo į visas šalis. Tik baltasai žirgas pasiliko vietoje, kur pirmą kartą jį pamatėm. Bet tai truko neilgai, ir jis garsiai sužvengęs pasileido

bėgti.

Gerai suprasdamas, kad jį būtinai reikia pavyti, paspaudžiau pentinais Moro ir pasileidau įkandin.

Pavargęs mano arklys bėgo sunkiai, juolab, kad ir kelias ėjo nelygia vietove. Žinojau, kad Moro gali kristi, bet buvau pasiryžęs paaukoti arklį, kad tik išgelbėčiau Izolyną.

Pagaliau mes išjojom į lygumą, kur vargšas Moro galėjo bėgti sparčiau. Atstumas tarp manęs ir baltojo žirgo nuolat mažėjo, ir aš jau galėjau matyti Izolynos išblyškusį veidą ir palaidus plaukus.

Kelis kartus garsiai sušukau jos vardą ir pagaliau - kokia laimė! - ji pakėlė galvą, ir aš išgirdau silpną jos šauksmą. Ji gyva! Su naujom jėgom spustelėjau Moro pentinais, bet staiga mano arklys suklupo, pargriuvo, ir aš atsidūriau ant žemės.

Kada vėl atsikėliau ir užšokau ant arklio, baltojo žirgo jau nebebuvo.

Toks arklio pražuvimas buvo visai suprantamas: jis pasislėpė medžių tankumyne, kuris buvo netoliese matomas.

Daugiau aš jo nebemačiau, tik girdėjau dundėjimą bei šakų traškėjimą.

Paraginęs Moro pentinais, aš be reikalo broviausi į tankmės gilumą ir greitai pastebėjau padaręs didelę klaidą. Man juk reikėjo joti arklio pėdomis, o dabar aš nusukau į šoną ir greit jo visiškai nebegirdėjau.

Pajojėjęs dar kiek, sustojęs klausiausi, bet aplinkui nesigirdėjo nė garso - net paukščiai nutilo. Tikėdamasis surasti arklio pėdas, sukinėjausi visur, bet viskas buvo veltui.

Tada į galvą šovė mintis grįžti atgal į preriją ir iš ten joti pėdomis. Tad, pasukęs arklį, jojau, kaip man atrodė, į preriją, bet parėjo pusvalandis, o prerijos vis nebuvo matyti. Sukau į šalį, kelis kartus keičiau kryptį, bet vis negalėjau išjoti iš tankumyno: buvau paklydęs.

XXI. Meksikos kiaulės. Gaisras

Negalėdamas pats suvokti, kurion pusėn turėjau joti, paleidau pavadžius ir pasiklioviau Moro. Aš tikėjau, kad arklys išneš mane iš tankumyno arba suras vandenį, nes abu buvom labai ištroškę.

Gailėdamas Moro ėjau pėsčias, protarpiais sušukdamas ir iššaudamas iš pistoleto. Bet į mano šūvius niekas neatsiliepė. Tikriausiai draugai buvo per toli ir negalėjo manęs girdėti.

Staiga netoli nuo manęs paukščiai pakėlė triukšmą ir ėmė lakstyti, tarsi nujausdami priešą.

Truputį pajojėjęs triukšmo link, atsidūriau nedidelėje aikštelėje, kur

pantera grūmėsi su Meksikos kiaulėmis. Pantera buvo tų mažųjų gyvulių apspista; daug jų gulėjo nebegyvi, bet likusieji dar puolė priešą savo aštrimis iltimis. Sugriebęs šautuvą nudėjau panterą vietoje, bet čia pat už savo neapgalvotą žingsnį pakliuvau pats: nedėkingos kiaulės užpuolė mane ir mano arklį.

Nesuskubau užtaisyti nei šautuvo, nei pistoleto. Vargšas Moro šokinėjo sunkiai. Gerai, kad aš tvirtai laikiausi balne, kitaip tie pikti gyvuliai kaip mat būtų mane sudraskę. Matydamas, jog išsigelbėti galėsiu tik bėgdamas, paspaudžiau Moro pentinais. Bet, mano nelaimei, tankumynas kliudė jam greitai bėgti, o gauruotas priešas taip pat nenorėjo atsilikti. Padėtis buvo kritiška. Mano laimei, tuo pat metu pasirodė mano draugai, kurie nusėdę nuo arklių, pistoletų šūviais išvaikė kiaules.

Tarp mano išgelbėtojų nebuvo nei Riubo, nei Harėjaus, nes jie nujojo baltojo arklio pėdomis. Dabar jie jau turėjo būti toli, nes atsiskyrė nuo kitų prieš gerą valandą.

Nutarėm grįžti į preriją, kad iš ten Riubo ir Harėjaus pėdomis galėtume pasekti paskui. Sumanieji medžiotojai padėjo mums surasti kelią, nulauždami pakeliui šakas, kurios mums rodė kelią.

Nujojęs apie penkias mylias, pajutom keistą akių sopėjimą, o kiek vėliau užuodėm ore ir dūmus. Kuo toliau jojom, tuo dūmai buvo tirštesni ir vis labiau graužė akis. Aplinkui buvo visai tamsu, ir mes vos begalėjom matyti pėdsakus. Oras pasidarė toks karštas ir sausas, kad vos begalima buvo iškęsti. Draugai būtų sustoję, bet mano prikalbėti jojo toliau, galvodami, kad Riubas ir Harėjus dabar turi būti netoli mūsų. Ir iš tikrųjų netrukus jie atsiliepė į mano šauksmą.

Greitai nujojom į tą pusę, kur girdėjome juos šaukiant, ir išjojome į aikštę, kur pro dūmus pamatėm abu medžiotojus ir jų arklius.

Mūsų spėliojimai, kad kur nors dega miškas, buvo netikri. Degė prerija.

Aikštė, į kurią mes įjojom, buvo gerai nuo ugnies apsaugota ir mus vargino tik dūmai.

Harėjus papasakojo man štai ką. Išėję iš tankumyno, jie ėjo pieva ir buvo jau toli nukakę, kai staiga prieš juos pasirodė audringos liepsnos bangos. Degė prerija, ir mūsų draugai greitai sugrįžo į tankumyną.

Turėjom kuriam laikui sustoti. Dūmai trukdė mums joti, o netoliese ūžė degdama žolė. Pro mus bėgiojo išsigandę antilopės, elniai, kiti žvėrys. Paukščiai blaškėsi medžiuose, o erelis, sukdamas ratus padebesyse, garsiai klykė.

Nusišovę netoli mūsų bėgusius antilopę ir lokį, susikūrėm ugnį ir pasigaminom vakarienę.

Dabar iškilo dar svarbesnis klausimas: kaip numalšinti troškulį, kurį dūmai ir sausas oras dar labiau didino. Laižėm špižines kulkas, gėrėm nušautų žvėrių kraują, čiulpėm kaktusų ir agavų syvus, bet visa tai tik laikinai

ramino troškulį, o po to jis buvo dar didesnis. Pagaliau, mūsų laimei, dūmai ėmė palengvėle sklaidytis, oras blaivėti. Ugnis, prisiartinusi prie miško, medžių sulaikyta užgeso.

Naudodamiesi tuo, užsėdom ant arklių ir nujojom į preriją.

Mūsų pėdsekiai jojo priekyje, rūpestingai tyrinėdami žemę. Tie "kalnų žmonės", kaip kad jie save vadino, "darbo" metu buvo visai nekalbūs. Jie nepratarė žodžio nei man, nei juo labiau mano žmonėms, kuriuos laikė pienburniais, nesusipažinusiais su prerija.

Žinodamas jų būdą, nutariau prijojęs arčiau pasiklausyti, ką jie kalba.

- Žinai ką, Bili, - kalbėjo Riubas, kreipdamasis į savo draugą, - juk pati prerija negalėjo užsidegti.

- Tavo tiesa, - atsakė jam Harėjus.

- Atsimeni tą keistą žmogų iš Bent-Forto, kuris vis rankiojo žoles ir sakė, kad prerija gali pati užsidegti be jokios priežasties.

- Atsimenu. Bet aš tuo netikiu, - suabejojo Bilius.

- Ir aš, - patvirtino Riubas. - Žinoma, žaibas gali uždegti preriją, bet šiandien juk nežaibavo. Vadinasi, gaisrą sukėlė žmonės... Turbūt indėnai yra netoli ir mums reikia būti atsargiems.

- Tai tu manai, Riubai, kad tai indėnų darbas?

- Taip, aš beveik tikras. Baltųjų šiuose kraštuose nėra. Meksikiečiams čia nėra ką veikti - per toli. Čia šeimininkauta indėnų.

- O kam gi jiems prireikė padegti preriją? - paklausė Harėjus.

- Atsimink prancūzo ir Kuakenboso pasakojimą, tada suprasi, - pamokomai pratarė Riubas.

Tą pasakojimą aš gerai žinojau. Kada Leblanas su Kuakenbosu jodinėjo žvakių į kaimą, jie sužinojo, kad indėnai apiplėšė meksikiečių miestą. Tai įvyko netoli mūsų kaimo, tą pačią dieną, kada mes išjojom. Paskui indėnų būrio dalis buvo užėjusi į de Vargo dvarą ir ten užbaigė žudynes, kurias buvo pradėję gveriljasai.

- Labai gali būti, - tęsė Riubas, - kad tai tie patys indėnai, kuriuos mes taip šauniai supliekėm prie mėzos! Jie tikriausiai manė, kad mes tebebuvome kaime ir, norėdami sutrukdyti jų persekiojimą, padegė preriją.

- Taip, taip, Riubai, tavo tiesa. Bet kaip tu manai, ar mergaitė išsigelbėjo nuo gaisro?

Godžiai laukiau senio atsakymo.

- Aš manau - išsigelbėjo, - atsakė Riubas. - Jeigu gaisras ją būtų užklupęs prerijoje, arklys būtų pasukęs atgal. Tačiau arklio pėdsakai veda tiesia linija. Vadinasi, arklys perbėgo preriją dar prieš gaisrą.

Nuo tokio atsakymo tartum akmuo nuriedėjo nuo mano krūtinės, ir jojau tolyn vedamas naujos vilties.

XXII. Indėnai. Žirgas pagautas

Dar kiek pajoję pamatėme daugybę arklių pėdų. Riubas nušoko nuo arklio, atsiklaupė ir nupūtė nuo pėdsakų pelenus. Tai buvo pėdos arklių, pakaustytų stora buivolo oda; o taip savo arklius kausto tiktai indėnai.

Tokių pavojingų priešų artumas buvo menki juokai. Teko rimtai pagalvoti, ką toliau daryti. Svarstėm tą klausimą daugiausiai Riubo patarimų bodami. Pirmiausia reikėjo viską tiksliau sužinoti. Tą darbą, žinoma, pavedėm Riubui ir Harėjui.

Žvalgybos duomenys buvo visiškai netikėti. Mūsų žvalgai sugrįžo po 10 minučių, susekę iš pėdų ne tik kuriuo metu prabėgta pro čia baltojo žirgo, bet ir tai, kad indėnų nujota paskui jį, - gali būti, kad jie jį vijosi.

Vytis baltąjį žirgą dabar negalėjom ir galvoti: turėjom būti labai atsargūs ir pasirengę sutikti priešą.

Nutarėm joti pirmyn. Priešakyje kaip visada jojo Riubas ir Harėjus. Netrukus vėl pamatėm daugybę arklių pėdų, kurios ėjo į visas šalis. Medžiotojai atsidėję tyrinėjo jas, nupūsdami pelenus.

- Na, taip ir yra! - staiga sušuko Riubas. - Jie yra pagavę baltąjį žirgą!

Išklausiau to pranešimo visiškai juo tikėdamas, juolab, kad pats galėjau tai patikrinti, nes mokėjau truputį "skaityti" pėdas. Toje vietoje baltojo žirgo pėdos susimaišė. Jį, atrodo, buvo apstoję arkliai, kurie iš pradžių lėkė zovada, o paskui nuėjo žingine.

Taip, dabar nebuvo jokios abejonės, kad žirgas ir Izolyna pakliuvo į indėnų rankas. Sužinojęs tai iš pradžių apsidžiaugiau. Ji vis dėlto dabar yra tarp žmonių, - pamaniau sau. Galbūt jie pagailės bejėgės moters, supras, kad ji yra žiauraus priešų kerštо auka, paleis ją ir palengvins jos kančias.

Bet tas mano džiaugsmas truko neilgai, ir mane vėl apėmė baimė dėl Izolynos. Viskas priklausė nuo to, kuriai indėnų giminei - šiaurės ar pietų - ji pateko į rankas. Kai kurios šiaurės indėnų giminės, dažniau susidurdamos su baltaisiais, pamažu nustoja savo žiaurių ypatybių, o pietų giminės dar vis tokios pat kraugeriškos.

Kas žino? Juk ji galėjo patekti kaip tik į tokios indėnų giminės rankas!

Tokių minčių kamuojamas, nenoromis spaudžiau Moro pentinais, jodamas vis greičiau ir greičiau. Draugai neatsiliko nuo manęs. Kamavo troškulys, ir mes skubėjome, norėdami greičiau pasiekti vandenį.

Ačiū Dievui! Pagaliau išvydom miškelį ir taip lauktą upeliuką! Tiktai Riubas ir Harėjus neskubėjo gerti. Akylomis akimis jie gerai apžiūrėjo miškelį bei upeliuko krantą. Netoli tos vietos, kur mes buvom sustoję, pamačiau brastą, prie kurios buvo matyti daug pėdų. Riubas, pažvelgęs į jas, nepaprastai susierzinęs sušuko:

- Taip ir maniau! Tai indėnų "karo takas".

"Karo takais" šiose vietose vadina kelius, pramintus indėnų giminių, užpuldinėjančių Meksiką. Tokie antpuoliai būdavo ir senesniais laikais, bet ispanų valdžiai susilpnėjus pasidarė dažnesni. Dabar jie užpuldinėja periodiškai, kartą per metus, vienu tuo pačiu metu, t. y. kada buivolai keliauja į šiaurę. Užpuldami miestų ir kaimų gyventojus, indėnai grobia žmonių turtą, išsiveda nelaisvėn moteris ir vaikus.

Bet klaidinga būtų manyti, kad jie užpuola beturčius ir beginklius gyventojus - ir turtingieji dažnai nukenčia nuo jų. Vieno tokio užpuolimo metu iš turtingo gubernatoriaus buvo pagrobtas sūnus, kurį po ilgų metų sugrąžino jam už didelius pinigus.

Yra žinoma, kad šiuo metu šiaurės Meksikos indėnų rankose yra daugiau nei 300 baltųjų, daugiausiai moterų. Kad ir keista, daugelis tokių belaisvių, nepaisant pasiūlytos išpirkos, nebenori grįžti namo. Užtenka tarp indėnų pagyventi kelerius metus, kartais net mėnesius, kad belaisviai užmirštų buvusio gyvenimo sąlygas ir pavirstų tikrais laukiniais.

Tačiau metas grįžti prie mūsų pasakojimo, nuo kurio nutolom.

Numalšinęs troškulį ir perjojęs upelį, ėmiau tyrinėti pėdsakus, kuriuos pamačiau ant kito kranto. Ištikimieji medžiotojai neapleido manęs: jie nuoširdžiai prie manęs prisirišo ir buvo pasiryžę, reikalui esant, paaukoti net gyvybę.

Perjoję į kitą krantą, abu draugai iškart palinko prie žemės. Riubo spėjimas buvo visai teisingas: mes tikrai dabar atsidūrėme ant indėnų "karo tako". Jeigu čia būtų buvę ramūs indėnai, tikriausiai būtume pamatę daug jų pėdų, kadangi indėnų vadai paprastai verčia savo žmones eiti pėsčiomis ir nešti krovinius. Mes pastebėjom moterų pėdas, bet jos tikriausiai buvo ne indėnių, bet meksikiečių, nes jų kojos yra mažiausios ir gražiausios pasaulyje.

- Vargšės! - sušuko Riubas. - Pamanykit tik, jas varo pėsčias, turėdami tiek atliekamų arklių! Sunkus bus jų likimas!

Senis kalbėjo visa tai, nenumanydamas, kad man tai drasko širdį!

Iš vėlesnių pasižvalgymų medžiotojai nustatė, kad indėnai tuo keliu grįžo apsikrovę grobiu ir tik prieš keletą valandų čia praėjo. Norėdami sužinoti, ar susivienijo tas būrys su anuo, kurs vijosi baltąjį arklį, vėl ėmėm rūpestingai tyrinėti pėdsakus.

Staiga išgirdom nuostabos pilną savanorio Stanfildo šauksmą - jis rado pražuvusio arklio pėdas.

- Tu esi tikras, kad tai yra tavo arklio pėdos - teiravosi Riubas.

- Dar ko! Aš pažinčiau jo pėdas tarp tūkstančio kitų pėdų! - tvirtai atsakė Stanfildas.

Dabar daug kas mums paaiškėjo. Per mūšį su indėnais prie mėzos mes buvom sužeidę vieną "baltąjį", kuris kovojo indėnų gretose. Riubas, kai ką žinojęs apie tą "baltąjį indėną", patarė nužudyti jį, bet mes jo pagailėjom ir paleidom, tikėdamiesi, kad jis iš dėkingumo nedarys mums nieko pikta. Bet

jis, pavogęs Stanfildo arklį, pradingo! Kaip aš dabar gailėjaus, kad mes tada nepaklausėm Riubo patarimo! Tuo metu galvoje man sušvito dar vienas prisiminimas. Vieną kartą, kai aš jojau su Izolyna, sutikom tą "baltąjį indėną", kuris su didele neapykanta pažvelgė į mane. Dabar man viskas buvo aišku!

XXIII. Laiškas ant agavos lapo. Požemio ugnys

Joti toliau karo taku buvo taip lengva, kad dabar nebereikėjo nei mūsų sumaniųjų pėdsekių pagalbos. Kaip greitai galėsime joti į priekį, priklausė tik nuo mūsų arklių, bet vargšai gyvuliai buvo taip nuvargę, kad vos bepasivilko.

Mano Moro buvo dar gan budrus, bet joti vienam toliau buvo tikra beprotybė. Atėjo vakaras. Dangus apsiniaukė. Žinoma, galėjom joti toliau su žiburiais, bet tai buvo gana pavojinga. Aš pats buvau pasiryžęs rizikuoti gyvybe, bet neturėjau teisės į pavojų statyti draugų.

Nulipę nuo arklių, susėdom ant žolės ir paleidom arklius ganytis. Netrukus visi mano nuvargę bendrakeleiviai kietai sumigo. Susijaudinęs vaikščiojau upės krantu. Paskui suvilgiau galvą šaltu vandeniu ir kiek nusiraminęs atsėdau prie vandens.

Upelyje nardė sidabrinės žuvytės. Žiūrėdamas, kaip jos plaukioja ir pavydėdamas joms nerūpestingos dalios, ėmiau snausti, bet viena keista aplinkybė prižadino mane.

Šalia manęs augo išsikerojus agava, dideliais mėsingais lapais. Vienas jos lapas buvo nulaužtas, o spyglys, kuriuo užsibaigia lapas, nuplėštas.

Čia, žinoma, nebuvo nieko nuostabaus, nes indėnai paprastai palieka ženklus tose vietose, per kurias praeina, bet mane stebino kitkas: ant lapo buvo kažkas parašyta!

Prisiartinęs perskaičiau štai ką:

"Esu komančų nelaisvėje - tai kariuomenės būrys; daug belaisvių moterų ir vaikų. Einam į šiaurės vakarus. Išsigelbėjau nuo mirties, bet bijau..."

Šiais žodžiais baigėsi rašinys. Parašo nebuvo, bet jo nei nereikėjo!

Nors buvo gana nelengva, bet aš pažinau Izolynos rašyseną!

Ji tikriausiai nuplėšė lapo spyglį, kad turėtų kuo rašyti. Ačiū Dievui, ji išgelbėta! Bet ko ji bijo? Baisaus likimo, apie kurį šiurpu net pamanyti... Kodėl rašinys taip staigiai nutrūko?

Kelis kartus perskaičiau raštelį ir apžiūrėjau visus kitus agavos lapus, tikėdamasis rasti dar kokią žinutę, bet nieko nesuradau.

Visi mano draugai tebemiegojo, o aš, Izolynos laiško sujaudintas, net negalvojau apie miegą.

Netoliese nuo manęs šlamėjo žolė: tai mūsų arkliai skabė skanų pašarą, kaupdami jėgas būsimam darbui...

Staiga pajutau šaltį. Papūtė šiurpus, nuolat stipryn einąs šiaurės vėjas, ir per pusvalandį termometro stulpelis nukrito iki 150 laipsnių pagal Farenheitą.

Gerai pažinojau šaltą Kanados žemę, buvau pravažiavęs užšalusius ežerus, bet tokio šalčio man dar neteko patirti. Po ką tik tvyrojusios kaitros toks šaltis buvo tiesiog nepakeliamas ir man rodės, kad kraujas stingsta gyslose.

Įsivyniojau į buivolo odą, kurią buvo pametęs kažkoks neapdairus indėnas. Nemanydami nakvoti lauke, nieko šiltesnio nebuvom pasiėmę. Tik kai kurie galėjo įsisukti į antklodes, o kiti stengėsi pasislėpti nuo vėjo krūmuose. Kažkas buvo pasiūlęs sukurti ugnį, bet atsargesni atmetė tą pasiūlymą, ypač Riubas ir Harėjus: ugnis galėjo išduoti mus indėnams ir pražudyti visus.

Bet gudrusis Riubas nė nemanė šalti. Jis mokėjo sukurti ugnį, kurios nė budriausio indėno akys negalėjo pamatyti. Pasirinkęs sausų lapų, žolės ir žagarų, senis peiliu iškasė vienos pėdos gylio apvalią duobę. Į dugną sudėjo žolę ir lapus, kuriuos padegė titnagu, viršuje pridėjo sausų šakų ir visa tai apžėrė iškastomis žemėmis.

Padaręs visa tai, Riubas atsitūpė ant duobės ir apsiklojo sena arklio gūnia. Jis daugiau nešalo. Pro gūnios skyles smilko dūmai, bet ugnies nesimatė.

Senio medžiotojo pavyzdžiu greit pasekė kiti, o geraširdis Harėjus padarė ir man tokią pat krosnį, kuria su malonumu pasinaudojau. Turbūt mes labai juokingai atrodėm sutūpę. Mano draugai labai iš to juokėsi, bet manęs juokas neėmė.

Pusiaunaktį dar kartą pakūrėm savo požemio krosnis ir taip prasėdėjom iki aušros.

Visą naktį be paliovos pylė lietus su kruša, pūtė šaltas vėjas, bet rytą vėl buvo giedra.

Papusryčiavę vakar nušautu laukiniu kalakutu, iškeliavom toliau.

XXIV. Krauju rašyti laiškai. Indėnas

Kaip rašė Izolyna, indėnai vyko į šiaurės vakarus. Tikriausiai ji buvo girdėjusi tų plėšikų planus.

Izolyna truputį mokėjo komančų kalbą, nes tai buvo gimtoji jos motinos kalba.

Vykti toliau turėjom labai atsargiai: jei nors vienas indėnas būtų mus pamatęs, būtume pražuvę, - jei ne mes, tai mūsų siekis.

Pajojėję apie dvi valandas į šiaurės vakarus, atsiradom prie indėnų nakties stovyklos.

Dar anksčiau iš įvairių daiktų mūsų pėdsekiai buvo pastebėję, kad šie indėnai priklauso komančų giminei. Dabar toks spėjimas pasitvirtino.

Mes pamatėm palapinės kuolus, sustatytus konuso pavidalu. Tokias palapines statosi tik komančai.

Riubo manymu, indėnai prieš dvi valandas, anksti rytą, paliko stovyklą ir dabar turėjo būti nuo mūsų per dvi valandas kelio.

Tikriausiai jie skubėjo, kad galėtų dar sutikti buivolų bandas, kurios šiaurės vėjų laikotarpiu pereina į aukštesnes vietas. Tuo metu, kai aš slankiojau po stovyklą, ieškodamas tarp išmėtytų daiktų kokio nors daiktelio, kurs primintų man mano brangiąją sužadėtinę, Riubas padavė man laiškelį. Jis buvo įspraustas į praskeltą pagaliuką, o šis buvo įsmeigtas į žemę šalia plačiosios palapinės.

Laiškelis, krauju rašytas, buvo adresuotas man.

Išvyniojęs virpančiomis rankomis laiškelį, perskaičiau štai ką: "Henrikai, aš dar gyva, bet mane gali ištikti baisus likimas. Du ginčijasi dėl manęs: vado sūnus ir tasai niekšas, kuriam jūs dovanojot gyvybę ir laisvę. Abu gaudė baltąjį žirgą ir todėl abu laiko mane savo savastim. Taryba turi nutarti, kuriam iš tų bjaurybių turėsiu priklausyti. Atiduos mane vienam ar abiem - vienodai bjauri padėtis. Jei manęs nepaskirs nė vienam, tada mano likimas bus dar baisesnis. Tuo atveju, pagal jų papročius, turėsiu priklausyti visiems.

"Nebijok, Henrikai, aš mokėsiu mirti nesuteršusi tavo meilės. Jaučiu, kad mano galas artinas. Sudie!"

Paslėpiau tą laiškelį ir, neprataręs draugams nė žodžio, skubinau juos joti

tolyn.

Jojom visai pamažu.

Mano planas Izolynai išvaduoti galėjo būti įgyvendintas tiktai naktį. Komančai greičiau už mus jojo; jie buvo savo krašte ir nesibaidė priešų. Mes gi turėjom joti labai atsargiai, rūpestingai apžiūrėdami kiekvieną kalnelį, o tai atimdavo iš mūsų daug laiko.

Po pietų prijojom indėnų dienos stovyklą, kurią jie, atrodo, neseniai buvo palikę. Buvo matyti, kad jie čia kūreno ugnį ir kepė mėsą.

Aš vėl ėmiau ieškoti kokios nors žinutės iš Izolyno, bet senio Riubo akys ir šiuokart pasirodė geresnės.

- Štai tamstai dar vienas laiškelis, - tarė jis, paduodamas man raštelį.

Godžiai sugriebiau jį ir perskaičiau:

"Dar kartą leidžiu kraują iš gyslų, norėdamas parašyti. Taryba susirinks šiandien vakare. Už kelių valandų bus išspręstas klausimas, kuriam aš priklausysiu, kieno vergė būsiu! Pasistengsiu pabėgti. Mano rankos palaidos, bet kojos stipriai surištos. Stengiausi atrišti virves, bet nesiseka. Kad tik gaučiau kur peilį! Aš žinau, kur galima rasti ir pamėginsiu jį paimti, bet tai reikės padaryti vienu akimirksniu: - nesėkmė sukeltų didelį pavojų. Henrikai, aš tvirta ir drąsi; nenusimenu. Šiaip ar taip, bet aš išsivaduosiu iš... Ateina... Jie seka mane... Aš turiu..."

Čia laiškas pasibaigė. Jis tikriausiai buvo greitai suglamžytas ir numestas į žolę, kur jį ir surado Riubas.

Truputį pailsėję ir pagirdę arklius, pradėjom paskutinę kelionę "karo taku". Nenujojom nė mylios, kai mūsų pėdsekiai staiga sulindo į krūmus turbūt buvo ką nors įtartina pamatę.

Sustojom laukdami, kas bus toliau. Po akimirkos Riubas ir Harėjus atbėgo prie mūsų, ženklais rodydami, kad pasislėptume už medžių.

- Indėnas! - pranešė uždusę medžiotojai, pribėgę prie mūsų.

- Bili, greičiau imk laso! O jūs nedrįskit šauti, - pasakė Riubas. - Jis joja tiesiai į spąstus!

Tuoj pat pamatėme indėną, zovada lekiantį mūsų link. Ko jis grįžo? Į žvalgą jis nebuvo panašus. Šauklys? Bet užpakaly mūsų indėnų nebuvo?

Leblanas kiek paaiškino mums. Jis sakė matęs žolėje skydą, meksikiečių kaukolėmis papuoštą. Labai gali būti, kad indėnai buvo pamiršę savo trofėjų ir dabar grįžo jo pasiimti.

Tuo tarpu raudonasis artinosi.

Harėjus ir aš pasislėpėme abipus tako, laikydami paruoštus laso. Riubas atsistojo Harėjui už nugaros su šautuvu rankoje, o visi kiti irgi buvo pasiruošę padėti, jei mums nepasisektų.

Prajoti komančui negalėjome leisti, nes jis, pastebėjęs mūsų pėdas, galėjo sugrįžti kitu keliu ir apie mus pranešti saviškiams. Reikėjo komančą arba nužudyti, arba paimti nelaisvėn. Aš visai netroškau to indėno gyvybės, bet

daugelis mano draugų buvo visai kitokios nuomonės. Nužudyti raudonodį buvo laikoma ne didesne nuodėme už vilko, panteros ar lokio užmušimą. O Riubas draudė mums šaudyti tik iš atsargumo, kad indėnai neišgirstų šūvių.

Kada raudonasis prijojo, mes šokom iš už medžių ir taip vykusiai metėm laso, kad arklys ir raitelis buvo sugauti.

XXV. Mano planas

Indėnas nenorėjo pasiduoti. Nušokęs nuo arklio jis išsitraukė peilį, perpjovė laso ir tikrai būtų pabėgęs, jei jo nebūtų sugriebusios kelios poros stiprių rankų.

Mano draugai būtų čia pat jį pribaigę, jei aš nebūčiau vargšo užtaręs. Kad negalėtų mums kenkti, stipriai pririšom jį prie medžio.

Indėną pririšom toliau nuo tos vietos, kur buvom sugavę, nes jeigu komančai jį rastų prie tako, tai nesunkiai surastų ir mus, suardytų visus mūsų planus. Manėm palikti indėną pririštą prie medžio ir, grįžtant, jei tik mes tuo keliu grįžtumėm, paleisti jį. Žinoma, tai buvo labai žiauru, bet tuo metu aš galvojau tiktai apie Izolynos išvadavimą. Belaisviui palikom Stanfildo arklį, o Stanfildas pasiėmė indėno mustangą.

Jau vakare ėmiau kurti planą sužadėtinei išvaduoti. Tai buvo paprastas planas - tamsią naktį nuvykti į indėnų stovyklą, surasti belaisvę ir pabandyti drauge su ja pabėgti. Tik gudrumu galima buvo ką nors padaryti, nes tiesioginis stovyklos puolimas būtų neprotingas ir betikslis. Mus ne tik įveiktų, bet ir nebūtumėm galėję išvaduoti belaisvės.

Taigi mano planas buvo priimtas. Keli žmonės pasisiūlė lydėti mane į stovyklą, bet aš norėjau eiti vienas, nes vienam visada lengviau nepastebėtam prasprukti. Šiuo atveju reikalinga buvo ne jėga, bet gudrumas ir vikrumas. Žinoma, aš žinojau, kad mus vysis, bet tikėjaus, kad pasiseks prasprukti. Planavau su savimi pasiimti peilį ir pistoletą besivejantiems sulaikyti, kol Izolyna pabėgs.

Visos kitos smulkmenos irgi buvo numatytos. Arkliai turėjo laukti mūsų kiek galima arčiau stovyklos, o mano draugai turėjo būti pasirengę viskam.

Kuo daugiau svarsčiau savo planą, tuo labiau mačiau, kad jis įvykdomas.

Visų sunkiausia buvo nuvykti stovyklon. Tie sunkumai man gerai žinomi, nes indėnų stovykloje jau ne kartą esu buvęs.

Visų pirmiausia reiks prasprukti pro priešakinę sargybą, paskui raitąją ir pagaliau pro arklius; pastaroji kliūtis buvo nė kiek ne mažesnė už dvi pirmąsias. Indėno arklys - geriausias sargas: jis neapkenčia "baltojo" nė kiek ne mažiau nei jo šeimininkas ir jokiu būdu neprisileis jo prie savęs. Sargybinis

gali užsnūsti, netikusiai sergėti, bet arklys, pajutęs baltąjį, savo žvengimu sukels visą stovyklą. Būdavo atsitikimų, kad labai gerai surranyti puolimai nepasisekdavo tiktai per mustangus.

Jeigu man pasiseks nugalėti visas tris kliūtis, tai pačioje stovykloje, įsimaišęs į indėnų būrį, jau nejusiu tokio didelio pavojaus. Užmiršau pasakyti, kad stovyklon galvojau vykti indėnu persirengęs, nes kario drabužiai išduotų mane net tamsiausią naktį.

Bet kur gauti indėno rūbus! Dar iš vakaro dėl to kvaršinau galvą, bet veltui. Dabar, kai ruošėmės palikti mūsų sugautąjį indėną, mano galvoje sužibo išganinga mintis.

Sugrįžęs prie belaisvio, apžiūrėjau jį nuo galvos iki kojų. Indėno rūbai buvo kaip tik tai, ko man reikėjo. Aš greitai persivilkau, bet čia vėl atsirado nauja kliūtis.

Komančai karo žygių metu paprastai būna nuogi ligi juostos. Todėl man reikia odos varsą pakeisti ir tatuiruotis. Bet kaip tai padaryti, neturint reikalingų dalykų?

Mano laimei, Riubas surado išsiuvinėtame indėno krepšelyje visus reikalingus dažus.

Riubas pats pasisiūlė išmarginti mane lygiai taip, kaip atrodė belaisvis, ir po dvidešimties minučių manęs visai nebuvo galima pažinti. Dabar man trūko tik ilgų juodų kasų, kurios kadaravo už indėno nugaros. Harėjus, ilgai nelaukdamas, nupjovė jas ir pririšo prie mano tamsių plaukų.

Paskui užmovė ant mano galvos plunksnuotą kepurę, ir aš pavirtau į tikrą indėną.

Dabar jojom tolyn dar atsargiau. Skubėti nebuvo ko. Spėjant iš pėdų, indėnai buvo netoli ir kiekvieną akimirką galėjom juos pastebėti, bet mes visai nenorėjom taip greit su jais susitikti. Mano tikslas buvo leisti jiems įsirengti stovyklą, o pačiam nuvykti tenai prisidengus prieblanda, susipažinti su vietove ir prasprukti į ją tarybos metu.

Priešakyje mūsų ėjo žvalgai, atidžiai sekdami pėdas, o aš neramiai dairiausi į dangų. Jis buvo šviesus, nei vienas debesėlis jo netemdė ir visai nelaiku žadėjo būti šviesi mėnesiena. Kokia laimė, kad aš turėjau tokius tinkamus rūbus: esant mėnesienai tai buvo vienintelis mano išsigelbėjimas! Bet man rūpėjo dar vienas dalykas. Komančų kalbos vos kelis žodžius temokėjau. Ką darysiu, jeigu kas užšnekins?

Tokios mintys kvaršino man galvą bejojant pirmyn.

Saulė leidosi. Artėjo sunkus laikas. Sustojom laukdami sugrįžtant žvalgų, kurie ėjo prieš mus. Priešais matėsi medžiais apaugęs kalnelis. Žvalgai įėjo į miškelį, ir po minutės pagiryje pasirodė Harėjus, ženklais liepdamas joti tolyn.

Prijoję girią, pririšom arklius prie medžių, o patys tyliai nušliaužėm kiton girios pusėn, iš kur buvo matyti visa lyguma ir komančų stovykla.

XXVI. Seno medžiotojo patarimas. Komančų stovykla

Nuvykę vieton, - kaip kad aš norėjau, - patamsy, sustojom labai patogioje vietoje, iš kur visa stovykla buvo matyti kaip ant delno.

Stovyklai vietą komančai pasirinko labai patogią. Aplinkui buvo beribė erdvė ir prieiti nepastebėtam prie stovyklos buvo neįmanoma. Pati stovykla buvo apsupta neprieinamu ratu. Priekyje bėgo upė, o iš šonų ir užpakalio apsupę nedidelį šlaitą, ganėsi daugybė arklių, pririštų ilgais laso.

Ta vieta dar buvo patogi tuo, kad čia buvo visko, ko reikia: malkų, vandens ir pašaro arkliams.

Mes matėm, kaip vieni raudonieji vaikščiojo po stovyklą, kiti ilsėjos, dar kiti virė valgyti. Čia buvo ir belaisvių moterų, į kurias negalėjai žiūrėti be graudulio. Kiek aš nesidairiau, bandydamas tarp jų surasti Izolyną, nieko neišėjo, nes buvom per toli nuo stovyklos.

Pamatę, kaip sunku patekti į priešų stovyklą ir dar tokią šviesią naktį, mes visai nusiminėm.

Bet daryti kažką reikėjo. Kūriau planą po plano, bet visi jie buvo neįgyvendinami.

Staiga į galvą atėjo mintis nuvesto Moro kiek galima arčiau indėnų stovyklos, kad prireikus galėčiau greitai su Izolyna pribėgti prie arklio ir sprukti pas draugus. Bet to sumanymo teko atsisakyti, nes niekur nebuvo nei krūmų, nei medžių, kur būčiau galėjęs žirgą paslėpti.

Tada sumaniau joti į indėnų stovyklą ant mustango, kurį mes buvom paėmę iš belaisvio.

Tas arklys visą kelią stengėsi numesti Stanfildą. Jei stovykloje jis sumanys taip padaryti su manim, tai tikrai atkreipsiu indėnų dėmesį.

Be to, aš nežinojau, kaip greitai bėga tas mustangas, ar galės jis pasprukti nuo besivejančių indėnų.

Papasakojau savo planą draugams, prašydamas jų patarimo. Visi tą sumanymą laikė pavojingu, kai kurie tam net priešinosi.

Tiktai vienas Riubas tylėjo, o jo patarimas man ir buvo svarbiausias.

Jis ilgai stovėjo tylėdamas, tikriausiai sprendė kažkokį svarbų klausimą ir vis nenuleido akių nuo priešo stovyklos. Visi nekantriai laukėm, ką jis pasakys. Galų gale senis medžiotojas prabilo. Pasišaukęs mane su Harėjum pamiškėn, jis paklausė:

- Tai jūs manote, kad nueiti į indėnų stovyklą negalima? Nejaugi jūs nematote kelio, kuriuo nepastebėtam galima nueiti į patį stovyklos vidurį?

- Kokio kelio? - paklausėm nustebę.

- Ana jis. Matote tą upę?

- Žinoma, matom. Bet juk ji labai gili. Ja negalima nei bristi, nei joti, o jeigu plauksi, tai tuoj pamatys. Per aukštai pakilęs vanduo.

- Dabar vanduo aukštai. Bet jis nuslūgs ir po valandos upe bus galima ne tik bristi, bet ir joti! - linksmai pasakė mums Riubas.

Svarstydamas įvairius planus aš irgi galvojau apie tą upę, kuri bėgo pro stovyklą, paskui suko į mus ir apjuosė kalnelį. Bet visi mano sumanymai nuėjo niekais, nes upė buvo labai patvinusi, o tai, kad ji gali nuslūgti, man neatėjo į galvą.

- Žinai ką, kapitone, - kreipėsi Riubas į mane, - paklausyk senio. Kai nuslūgs vanduo, brisk su Moro į upę ir jok stovyklon. Aukšti krantai tave pridengs, ir aš įsitikinęs, kad praeisi nepastebėtas. Arklį palik upėje, o pats eik stovyklon. Paskui bėkite prie Moro, sėskitės ant jo ir visu greičiu jokite pas mus. Mes pasislėpsim ir taip pavaišinsim indėnus švinu, kad geriau nereikės!

Žinoma, nieko geresnio negalima buvo sugalvoti negaišdamas tuščiai laiko, pasiruošiau kelionei.

Mano pasirengimas nebuvo ilgas ir palaukęs, kol vanduo nuslūgo, iškeliavau.

Draugai širdingai atsisveikino su manim, pažadėję skaudžiai atkeršyti indėnams, jei aš žūčiau.

Riubas ir Harėjus palydėjo mane prie upės pro tankius krūmus. Atsisveikindamas Harėjus tarė man:

- Nebijok, kapitone: Riubas ir aš būsim arti ir kai tik išgirsim šūvius, tuoj atskubėsim tamstą pasitikti. Jeigu atsitiktų kas nors bloga, prisiekiam atkeršyti tiems niekšams!

Atsisveikinęs su jais, pasukau Moro į upę, ir mes abudu pasinėrėm į vandenį. Nors krantas ir buvo pakankamai aukštas, kad paslėptų nuo indėnų, bet aš dėl atsargumo nusiėmiau plunksnuotą kepurę ir laikiau ją rankoje. Lygiai taip pat laikiau ir pistoletus, kad jie nesušlaptų.

Upės gilumas man padėjo: jei vanduo būtų buvęs kiek seklesnis, tai ir triukšmo būtų buvę daugiau.

Slinkau pirmyn labai pamažu. Turėjau visą laiką joti prieš vandenį ir žiūrėti, kad mano ir Moro galva per daug neišsikištų virš kranto. Dėl to vietomis turėjau joti labai susilenkęs ir prilenkęs Moro snukį prie pat vandens.

Taip keliauti labai sunku ir aš dažnai sustodavau pailsėti. Labai norėjau pamatyti, ar arti stovyklos esu atsidūręs, bet net akimirkai bijojau iškišti galvą: tokią šviesią naktį mane lengvai galėjo pastebėti.

Trumpam sustojau.

Bet štai išgirdau balsus, sklindančius iš stovyklos, vadinasi, mano kelionės tikslas jau arti ir beliko susirasti patogią vietą ant kranto išlipti.

Likimas padėjo man. Pajojėjęs dar kiek pamačiau brastą, buivolų ir laukinių arklių išbristą.

Ties ta brasta krantas buvo toks aukštas, kad aš be baimės galėjau palikti

čia savo arklį. Įsmeigęs į upės dugną pasiimtą su savimi kuolelį, pririšau prie jo Moro, o pats išlipau į krantą.

Užlipęs ant kranto užsidėjau savo margaspalvę kepurę, laimingai praslinkau pro mustangus ir apsidairiau. Aplinkui nieko nebuvo. Kiek toliau degė ugnys, aplink kurias sėdėjo ir ramiai šnekučiavosi indėnai.

Aš patekau į komančų stovyklą.

XXVII. Draugiškas sutikimas. Taryba

Vidury stovyklos buvo matyti vienintelė palapinė - turbūt tai buvo vado būstas. Priešais ją degė didelis laužas, aplink kurį grupėmis sėdėjo belaisvės moterys ir slankiojo raudonieji. Daugelis jų dėvėjo meksikiečių rūbus, pagrobtus per paskutinį užpuolimą.

- Tai ji palapinėje, - pagalvojau ir nuėjau į palapinę savo sužadėtinės ieškoti.

Tuo pačiu akimirksniu prabilo šauklio balsas ir stovykla atgijo. Kas buvo sakoma, aš nesupratau, bet tikriausiai visus kvietė į kažką svarbų ir

iškilmingą. Tuo metu, kai indėnai iš visų pusių rinkosi prie didžiosios ugnies, aš nuėjau prie šlaito, buvusio už palapinės. Ėjau pamažu, sekdamas komančus.

Atrodo, tas sekimas buvo gana vykęs, nes vienas pakeliui pasitaikęs indėnas pašaukė mane:

- Uakonai!

- Na, kas nors atsitiko, - atsakiau ispaniškai ir tai jį gerokai nustebino. Bet jis suprato mane ir tarė:

- Tu girdi kvietimą, Uakonai? Ko gi tu neini į tarybą? Hiso-rojus jau ten.

Supratau tą sakinį iš indėno mostų ir iš to, kad man buvo suprantami žodžiai "kvietimas" ir "taryba". Bet atsakyti ispaniškai antrą kartą neišdrįsau ir negalėjau sumoti, kaip nusikratyti tuo neprašytu sėbru. Man atėjo į galvą išganinga mintis: neva pasididžiuoti, - atsisveikinti suo juo rankos pamojimu ir tuo parodyti, neva man nepatinka, kad mane trukdo ir kad aš noriu vienas su savo mintimis pasilikti.

Indėnas nenoromis pasitraukė, savo draugo poelgio nustebintas, ir aš netrukus įsimaišiau į minią, apstojusią didžiąją palapinę.

Susitikimas su indėnu parodė man, kad tarybos dar nebuvo ir kad aš laiku atvykau stovyklon. Bet kur Izolyna?

Galbūt ją laikė atskirai nuo kitų belaisvių ir gal jos visai nėra palapinėje, o paslėpta kur nors šlaite, iki taryba pasibaigs?

Jei taip būtų, tai mano sumanymą įvykdyti būtų lengviau. Visi vyrai tikriausiai nuėjo į tarybą ir gal aš rasiu Izolyną vieną. O kad ir būtų prie jos 5 ar 6 sargai, tai aš nesunkiai su jais susitvarkysiu, paleidęs į darbą savo pistoletus. Tokių minčių drąsinamas, nuėjau link šlaito ir ėmiau ieškoti.

Medžiai šlaite augo reti ir be jokio triukšmo galėjau eiti pirmyn. Mano spėjimas buvo neteisingas: ne visi vyrai buvo nuėję į tarybą. Daug jų sėdėjo prie palapinių drauge su belaisvėmis.

Kraujas man ėmė virti, kai pamačiau, kaip elgiasi tie niekšai su nelaimingomis raudančiomis moterimis. Labai norėjau kuo nors padėti toms vargšėms aukoms, bet mane sulaikė mintis, kad tai gali sutrukdyti išvaduoti Izolyną.

Indėnai visai nekreipė į mane dėmesio. Apėjęs visą šlaitą, niekur Izolynos nesuradau.

- Turbūt ji palapinėje,- spėliojau ir nuėjau tenai.

Priėjęs iš užpakalio, atsargiai praskėčiau medžių šakas ir pažvelgiau į vidų.

Prieš mane buvo Izolyna, bet iš susijaudinimo ne iš karto ją pamačiau.

Ubas jau nebeliepsnojo, jis degė lygiai, nušviesdamas visą stovyklą fantastiška rausva šviesa. Aplinkau ubą sėdėjo gal dvidešimt indėnų, tatuiruotų, apsirengusių tautiniais drabužiais. Atrodo, tai buvo tarybos nariai.

Visi kiti indėnai stovėjo kiek nuošaliau nuo šių. Tiesiai prieš įėjimą į

palapinę pakilioje vietoje sėdėjo Izolyna, surištomis kojomis. Rankos buvo laisvos. Jos veidas buvo nukreiptas į teisėjus ir aš negalėjau jo matyti.

Už palapinės prieš Izolyną stovėjo "baltasai tyrų žirgas".

Skyrium nuo kitų stovėjo Hiso-rojus. Šio "baltojo" išvaizda buvo kur kas kraupesnė, nei kitų tarybos dalyvių. Ir jis buvo tatuiruotas. Ant kaktos nupieštas numirėlio kaukolė ir kaulai, tai jam ir teikė žiaurumo.

Bet kur Hiso-rojaus priešininkas? Tikriausiai jis dar neatvyko, o gal, kaip vado sūnus, palapinėje laukė prasidedant tarybos posėdžio.

Atnešė ilgą pypkę, kurią kiekvienas tarybos narys pačiulpęs perduodavo kaimynui, kol pypkė apkeliavo visą ratą.

Aš žinojau, kad taip prasideda taryba.

Vieta, kurioje stovėjau, buvo labai patogi. Galėjau matyti viską, pats niekieno nepastebėtas.

Tuo metu mano mintys sukosi žaibiškai ir atsidėjęs svarsčiau visas aplinkybių smulkmenas.

Iš karto supratau, kad pavogti belaisvę visos minios akivaizdoje neįmanoma. Pulti dabar prie jos, atrišti ir bėgti? Tai neįmanoma. Ji sėdėjo per arti Hiso-rojaus, kuris vietoj galėjo mane pakloti peiliu.

Atsisakiau tos minties, prisiminęs Riubo patarimą nieko nedaryti paskubomis.

Budriai sekiau viską, protarpiais pažvelgdamas į Izolyną.

Bailiai dairydamasi į šalis, ji pagaliau pasisuko į mano pusę. Koks buvo mano džiaugsmas, kai pamačiau, kad jos veidas nebuvo sužeistas! Laikiną tylą sudrumstė šauklio balsas, pranešęs apie tarybos pradžią. Viskas buvo daroma taip iškilmingai ir tvarkingai, kad jei ne indėnų veidai ir laukinių rūbai, buvo galima pagalvoti, kad pakliuvai į kokį Europos miesto teismą.

Šauklys tris kartus garsiai pakartojo Hiso-rojaus vardą. "Baltasis indėnas" pažengė į priekį ir sukryžiavęs ant krūtinės rankas stovėjo laukdamas.

Visiems valandėlę patylėjus, vienas tarybos narys, matyt, tvarkdarys, atsikėlė ir ženklu pakvietė Hiso-rojų kalbėti.

- Broliai! - pradėjo Hiso-rojus. - Mano kalba bus trumpa. Aš pareiškiu turįs teisę pasisavinti šitą mergaitę ir baltąjį žirgą. Mergaitė yra mano belaisvė ir todėl turi būti mano, o arklys - mano teisėtas grobis. Kas gali dėl to ginčytis?

Hiso-rojus nutilo laukdamas.

Tvarkdarys vėl atsistojo ir pratarė:

- Hiso-rojus pareiškė turįs teisę į meksikiečių mergaitę ir arklį. Tegul dabar pasako, kuo jis grindžia savo žodžius.

- Broliai ir teisėjai, - vėl prabilo Hiso-rojus, - jūs patys žinot, kad mano reikalavimas teisėtas. "Belaisvis yra to, kurs jį paėmė" - taip skelbia jūsų įstatymai. Jūsų įstatymai - mano įstatymai, nes jūsų giminė - mano giminė. Jūs patys matėte, kaip aš pirmas sugavau arklį laso. Todėl ir arklys, ir raitelis priklauso man. Jūs priėmėt mane į savo tarpą, padarėt kariu, paskui vadu.

Pasakykit, ar apvyliau kada nors jūsų pasitikėjimą?

Visi paneigė.

- Tikiu jūsų teisingumu, - tęsė Hiso-rojus, - tikiu, kad jūs pripažįstat mano reikalavimų teisėtumą. Dabar tegul kalba tas, kurs ginčija mano teises, - išdidžiai užbaigė Hiso-rojus ir nutilo.

Tvarkdarys davė ženklą. Tuoj pasigirdo skardus šauklio balsas:

- Uakonai! Uakonai! Uakonai!

Tas vardas nustebino mane tartum perkūnas. Juk Uakonas buvau aš!

Tai Uakonas - Hiso-rojaus priešininkas, tas pats indėnas, kurį mes buvom pririšę prie medžio ir kurio drapanomis aš vilkėjau!

Šauklys pakartojo šaukimą.

Niekas neatsiliepė.

Tarp indėnų buvo matyti nepasitenkinimas ir nusivylimas. Aš vienas težinojau, kodėl čia nėra Uakono.

Netikėtai ir taip jau sunki mano padėtis tapo dar sunkesnė. Sudrebėjau iš susijaudinimo ir paleidau praskėstas šakas, kad uždengtų mano veidą. Tačiau netrukus susigriebiau ir vėl išdrįsau pažvelgti. Minia šurmuliavo, girdėjosi balsai ir triukšmas. Tuo pačiu akimirksniu iš palapinės išėjo senas žmogus visai baltais plaukais, - labai retas atsitikimas tarp indėnų. Jis davė ranka ženklą ir visi nutilo laukdami.

- Broliai! - pradėjo senis. - Aš jūsų vadas ir Uakono tėvas, kreipiuosi į jus ir prašau teisingai nuspręsti! Ne malonės atėjau prašyti savo sūnui, tiktai teisybės. Visi jūs žinot, kad Uakonas narsus karys. Jo skydas yra papuoštas daugeliu trofėjų, atimtų iš neapkenčiamų baltųjų. Kas gi iš jūsų ims neigti jo narsumą!

Minia ėmė murmėti. Buvo matyti, kad jai labiau patiko Hiso-rojus, negu Uakonas.

Uakono tėvas, giliai užgautas, patylėjęs valandėlę, pradėjo šiurpiu balsu.

- Kartoju, aš gerbiu Hiso-rojų už jo narsumą, bet... prašau jus, broliai, išklausykit mane. Prigimtis dvilypė. Joje yra diena ir naktis, žiema ir vasara, žali kloniai ir išmirę tyrai. Lygiai tokia pat dvilypė ir Hiso-rojaus kalba. Jo byla dvilypė, kaip barškuolės gyvatės liežuvis ir ja tikėti... negalima!

Hiso-rojus nė nemėgino gintis nuo, tikriausiai, visai teisingo kaltinimo. Jis tik pasakė:

- Jeigu Hiso-rojus meluoja, tegul taryba juo netiki, o išklauso liudininkų. Jie paliūdys, kad Hiso-rojus teisybę sakė.

- Tegul pirmas kalba Uakonas! Kur Uakonas? - šaukė tarybos nariai.

Dar kartą prabilo šauklys, bet, žinoma, tuščiai.

- Broliai, - vėl tarė vadas, - mano sūnaus nėra stovykloje, jis nujojo mūsų taku atgal, kažką užmiršęs, ir turbūt greitai sugrįš. Todėl kuriam laikui prašau atidėti teismą.

Minioje pasigirdo nepasitenkinimo šurmulys. Hiso-rojus vėl kreipėsi į

tarybą.

- Aš tik teisybės prašau. Pagal mūsų įstatymus teismas negali būti atidėtas. Belaisviai turi kam nors priklausyti, ir aš į juos reiškiu savo teises. Aš turiu įrodymų. Uakonas neturi jokių įrodymų, todėl jo čia nėra.

- Neteisybė! Uakonas stovykloje! - pasigirdo kažkieno balsas. Netikėta žinia visus nustebino.

- Kas sako, kad Uakonas stovykloje? - paklausė vadas.

- Iš minios išėjo indėnas, palaikęs mane Uakonu.

- Uakonas stovykloje! - pakartojo jis. - Aš esu su juo kalbėjęs.

- Kada?

- Neseniai?

- Kur?

Indėnas parodė mūsų susitikimo vietą.

- Jis ėjo ten ir pasislėpė už medžių. Paskui jo daugiau nebemačiau.

Ta žinia dar labiau nustebino visus. Niekas nesuprato, kodėl Uakonas, būdamas stovykloje, neatėjo ginti savo teisių. Gal jis jų atsisako?

Uakono tėvas stovėjo tylėdamas, nusiminęs.

Keli žmonės pasiūlė apieškoti šlaitą.

Nutirpau iš baimės. Jei jie tai padarys, suras mane, apsivilkusį Uakono drabužiais ir užmuš vietoje, o gal užkankins!

- Kam mums ieškoti Uakono? - sušuko Hiso-rojus. - Jis žino savo vardą ir turi ausis. Jei norite, tai pašaukite dar kartą.

Šauklys dar kartą pakartojo Uakono vardą, bet niekas neatsiliepė.

Visi ilgai tylėjo. Pagaliau atsistojo vyriausiasis tarybos narys, užrūkė pypkę ir ją padavė savo kaimynui iš kairės, tas kitam, ir taip pypkė apkeliavo visą ratą. Paskutinis rūkytojas padėjo pypkę į šalį ir pašnibždomis kažko paklausė savo kaimyno. Kaimynas atsakė jam irgi pašnibždomis. Taip ėjo toliau, kol visi nebuvo apklausti.

Po to garsiai perskaitė teismo sprendimą. Žirgą paskyrė Uakonui, o mergaitę Hiso-rojui.

Ištarus sprendimą, taryba išsivaikščiojo. Visi kiti taip pat išsiskirstė ir netrukus byla buvo užmiršta.

XXVIII. Laimėjusiojo džiaugsmas

Atrodo, kad visi buvo teismo sprendimu patenkinti, taip pat ir senasis vadas.

Hiso-rojaus veide šmėkštelėjo pasitenkinimo šypsena. Jis išdidžiai priėjo prie belaisvės ir prabilo į ją ispaniškai, nenorėdamas, kad kiti suprastų jo

žodžius.

- Na, dona Izolyna de Varga, - pradėjo jis šypsodamasis, - girdėjai teismo sprendimą?

- Girdėjau, - nuolankiai atsakė ji.

- Dabar priklausai man. Tikiuosi, esi patenkinta? Juk aš toks pat baltasis, kaip ir tu!

- Aš patenkinta, - pratarė Izolyna tuo pat ramiu balsu.

Tasai atsakymas mane kiek nustebino.

- Tai melas! - pastebėjo Hiso-rojus. - Tu apgaudinėji mane! Dar vakar neapkentei manęs, kodėl gi dabar?..

- Esu belaisvė ir neturiu teisės tavęs neapkęsti.

- Tai tiesa. Negali manęs nei neapkęsti, nei atsisakyti. Myli mane, ar ne, - vis tiek esi mano!

Norėjau pulti tą niekšą, nudurti jį ir išvaduoti belaisvę, bet prie ubo buvo indėnų, kurie galėjo man sutrukdyti.

Tačiau mano kančios darėsi vis labiau nepakeliamos ir jau buvau besirengiąs pulti, bet mane sulaikė Hiso-rojaus žodžiai.

- Eime iš čia, - pasityčiodamas kreipėsi jis į savo auką. - Aš žinau šlaitę jaukių kampelių, minkšta žole apaugusių... Eime ten, mano gražuole!

Nors baisiai bjauru buvo girdėti tokį pasiūlymą, bet jis mane nudžiugino ir aš nutariau kol kas nesijudinti iš vietos.

- Kaipgi aš galiu eiti su tavimi? - ramiu balsu paklausė Izolyna, rodydama savo surištas kojas.

- Tiesa, aš apie tai nė nebuvau pamanęs, bet mes tuojau atrišim... Ne, aš netikiu! - staiga sušuko jis. - Tamsta gali pabėgti nuo manęs. Aš padarysiu kitaip. Pasikelk truputį, štai taip. - Niekšas apkabino ją per pusiaują ir nešė sakydamas: - Dabar greičiau į šlaitą, mano gražuole!

Stebiuosi, kaip aš, visa tai matydamas, nepuoliau to niekšo su peiliu rankoje! Mane suvaldė tik mintis, kad paskiau gal pasitaikys geresnė proga.

Neišeidamas iš už medžių priedangos, greitai nuėjau į tą vietą, kur tikriausiai ėjo ir Hiso-rojus. Atėjęs pirma jo, pasislėpiau tarp medžių, laikydamas peilį rankoje.

Pusiaukelėje Hiso-rojus sustojo norėdamas pailsėti, bet netrukus vėl ėmė eiti į tą vietą, kur aš stovėjau. Staiga jis suklupo ir, garsiai sušukęs, parpuolė.

Tarp grobiko ir aukos įvyko trumpos grumtynės; netrukus Izolyna pašoko nuo žemės, laikydama kruviną peilį rankoje. Perpjovus virves, ji pasileido bėgti, o aš - paskui ją.

Hiso-rojus tuo tarpu garsiai šaukėsi pagalbos. Stovykloje kilo sąmyšis, ir apie 50 indėnų ėmė mus vytis.

Mums pakeliui pasipainiojo "baltasai tyrų žirgas", kurį varovas vedė prie mustangų.

Susilyginusi su juo Izolyna nutvėrė laso. Indėnas stengėsi ištraukti virvę

iš jos rankų, bet prieš jo akis sušvytravo kruvinas peilis ir indėnas pasitraukė. Izolyna vienu akimoju perpjovė laso, užšoko ant arklio ir nulėkė zovada.

Indėnas paleido į ją strėlę, bet, atrodo, nepataikė, nes arklys bėgo nemažindamas greičio. Bėgdamas per stovyklą, pagriebiau gulėjusią ant žemės ilgą ietį ir įsmeigiau ją į varovo nugarą pirmiau, negu jis suskubo išsitraukti antrą strėlę. Ištraukęs ietį, bėgau tolyn, neišleisdamas iš akių baltojo žirgo.

- Uakonai! Uakonai! Uakonai! - šaukė indėnai.

Puoliau prie upės, norėdamas surasti savo arklį, bet labai nustebau, kada vietoj Moro radau indėno mustangą. Kas pakeitė arklį? Kas nusivedė Moro? Ar tik ne Riubas bus taip padaręs, bet kam?.. Tačiau spėlioti nebuvo kada, užšokau ant mustango ir išjojęs į lygumą pamačiau būrį mane besivejančių indėnų. Po kelių minučių prieš mane išdygo Hiso-rojus.

- Niekše, tai tu tyčia taip padarei! - sušuko jis indėniškai. - Uakonai! Baily! Tu užmokėsi man už tai gyvybe!.. Belaisvė...

Nedaviau jam baigti. Perdurtas mano ietimi Hiso-rojus krito žemėn.

Tuo tarpu indėnų būrys artėjo.

Atgręžęs arklį prieš juos, pakėliau ranką ir garsiai prabilau jų gimtąja kalba:

- Aš - Uakonas! Mirtis tam, kas prisiartins prie manęs!

Nežinau, ar taisyklingai buvo ištarti tie mano žodžiai, bet, vis dėlto, jie savo padarė. Mano persekiotojai sustojo, o aš kiek galėdamas raginau mustangą.

XXIX. Paskutinė vytis

Nudžiugęs pamačiau, kad baltasis žirgas bėga į kalnelį, ant kurio buvo pasislėpę mano draugai.

- Jie pamatys jį, pagaus, - pamaniau aš.

Tačiau atstumas tarp manęs ir Izolynos vis didėjo, ir aš supratau, kad su mustangu jos nepavysiu. Kitas reikalas, jei čia būtų mano Moro! Vos tik taip pagalvojau, pamačiau Riubą, jojusį į mane mano arkliu.

- Sėskis tamsta ant savo arklio ir vykis, - sušuko senas medžiotojas. - Mes greitai jus pasivysim.

Aš tik dabar supratau Riubo gudrybę. Jei aš būčiau savo arkliu iš stovyklos išjojęs, būčiau sukėlęs indėnų įtarimą ir jie toliau būtų mane persekioję.

Izolyna ir aš lėkėm mėnulio nušviesta lyguma. Atstumas tarp mudviejų palengvėle mažėjo, baltasis žirgas bėgo vis lėčiau ir pagaliau pargriuvo ant žemės su savo našta.

Po kelių minučių jau buvau šalia savo sužadėtinės, nušokau nuo arklio ir priėjau prie jos.

Izolyna jau buvo atsikėlusi.

- Nesiartink indėne! - šaukė ji, spausdama rankoje peilį.

- Izolyna!

- Henrikai!

Nebegalėdami pratarti daugiau nė žodžio, puolėm vienas kitam į glėbį. Aplinkui buvo tylu. Girdėjosi tik mūsų širdžių smarkus plakimas.

Prie mūsų prijojo draugai, ir mes nedelsdami išsiruošėm kelionėn, bijodami naujos vyties.

Nujodami pažvelgėm į gulintį baltąjį žirgą, kurio šone smygsojo mirtina indėno strėlė.

Naktį pasislėpėme nedideliame akacijos šlaite. Mano nuvargę draugai greitai sumigo. Aš nesumerkiau akių, gėrėdamasis miegančia Izolyna. Jos galva gulėjo ant mano kelių, tankios kasos nusviro į šalį, atidengdamos gražias mažas ausytes.

Taigi, budeliai pagailėjo jų! Kokia laimė!

Pastebėjau tik mažus įdrėskimus tose vietose, iš kurių buvo išlupti auskarai. Štai kodėl tekėjo kraujas, kurį buvo matęs Siprijus.

Jaučiausi per daug laimingas, kad būčiau galėjęs miegoti.

Tai buvo mūsų paskutinė naktis prerijoje. Rytojaus dieną, dar prieš saulėlydį, buvom amerikiečių stovykloje.

Apie komančus daugiau nieko negirdėjom. Tik pasakos sklido apie baisią indėnų kario Uakono mirtį, kurio lavoną radę apsikabinusį medžio kamieną...

Idžura irgi žuvo nuo Holingurso rankos, o El-Corą užmušė Uitlis. Abudu leitenantai, surinkę būrį, sumušė gveriljasus ir išvadavo belaisvius, tarp kurių buvo ir don Ramonas de Varga. Jis atvyko į amerikiečių stovyklą laiku - galėjo pasveikinti savo dukterį ir būsimąjį žentą, sugrįžusius iš "priešvestuvinės kelionės po prerijas".

Pabaiga

Turinys

I. Kaimas meksikos pasienyje 3
II. Raitelis. Belaisvė 5
III. Įsakymas parengti maisto.
Don Ramonas 10
IV. Raštelis 13
V. Sena neapykanta. Rafaelis Idžura 14
VI. Geltonas domino. Melsvas domino 17
VII. Keistas laiškas. Laulinių arklių
banda 19
VIII. Žirgas šmėkla. Prerijoje 23
IX. Seni draugai. Keršto priesaika 27
X. Gaisras prerijoje 30
XI. Gveriljasai 32
XII. Taiklus šūvis. Riubo arklys 35
XIII. Pabėgimo planas 37
XIV. Pagalba. Šnipas. Kelias atgal 41
XV. Gražuolės pėdomis 43
XVI. Atsisveikinimas. Pavojinga padėtis 46
XVII. Žygis. Žiaurus sprendimas 51
XVIII. Pėdsakas. Su žiburiais 53
XIX. Surandam pėdsakus. Per upę 55
XX. Miškas nykštukas. Baltojo žirgo
dingimas 56
XXI. Meksikos kiaulės. Gaisras 57
XXII. Indėnai. Žirgas pagautas 61
XXIII. Laiškas ant agavos lapo.
Požemio ugnys 63
XXIV.Krauju rašyti laiškai. Indėnas 65
XXV. Mano planas 67
XXVI. Seno medžiotojo patarimas.
Komančų stovykla 69
XXVII. Draugiškas sutikimas. Taryba 71
XXVIII. Laimėjusiojo džiaugsmas 75
XXIX. Paskutinė vytis 78